

STORTINGET

Innst. 12 S

(2023–2024)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen
om bevilgninger på statsbudsjettet for 2024,
kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler
under Nærings- og fiskeridepartementet og
Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Prop. 1 S (2023–2024)

Innhold

Side

1.	Innledning	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	Om budsjettforliket	1
1.3	Oversikt over regjeringens budsjettforslag.....	2
2.	Generelle merknader for rammeområde 16	6
2.1	Generelle merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.....	6
2.2	Generelle merknader fra Høyre.....	8
2.3	Generelle merknader fra Fremskrittspartiet.....	10
2.4	Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	11
2.5	Generelle merknader fra Rødt.....	13
2.6	Generelle merknader fra Venstre.....	13
3.	Oversikt over partienes forslag til bevilgninger på rammeområde 16	15
4.	Kunnskapsdepartementet	19
4.1	Kap. 200 Kunnskapsdepartementet.....	19
4.2	Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag.....	19
5.	Grunnopplæringen	20
5.1	Kap. 220 Utdanningsdirektoratet.....	20
5.2	Kap. 3220 Utdanningsdirektoratet	20
5.3	Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene.....	20
5.4	Kap. 222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	20
5.5	Kap. 3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	21
5.6	Kap. 223 Diamanten skole	21
5.7	Kap. 224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre.....	21
5.8	Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen.....	22
5.9	Kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen	24
5.10	Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen.....	24
5.11	Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler.....	30
5.12	Kap. 228 Tilskudd til private skoler mv.....	30
5.13	Kap. 229 22. juli-senteret	32
5.14	Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	33
5.15	Kap. 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem.....	33
6.	Barnehager	33
6.1	Kap. 231 Barnehager.....	33
7.	Høyere yrkesfaglig utdanning	35
7.1	Kap. 240 Fagskoler	35
7.2	Kap. 241 Felles tiltak for fagskoler	37
7.3	Kap. 242 Norges grønne fagskole – Vea.....	37
7.4	Kap. 3242 Norges grønne fagskole – Vea	37
8.	Kompetansepolitikk og livslang læring	37
8.1	Kap. 253 Folkehøgskoler.....	37
8.2	Kap. 254 Studieforbund mv.....	38
8.3	Kap. 256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.....	39
8.4	Kap. 3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.....	39
8.5	Kap. 257 Kompetanseprogrammet.....	39

8.6	Kap. 258 Tiltak for livslang læring	41
9.	Høyere utdanning og forskning	42
9.1	Kap. 260 Universiteter og høyskoler	42
9.2	Kap. 270 Studentvelferd	46
9.3	Kap. 271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	48
9.4	Kap. 3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	48
9.5	Kap. 272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning.....	48
9.6	Kap. 273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt.....	49
9.7	Kap. 274 Universitetssenteret på Svalbard	50
9.8	Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning	50
9.9	Kap. 3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning.....	50
9.10	Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	50
9.11	Kap. 285 Norges forskningsråd	50
9.12	Kap. 286 Regionale forskningsfond	52
9.13	Kap. 287 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter.....	52
9.14	Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak	53
9.15	Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak.....	53
9.16	Kap. 289 Vitenskapelige priser	53
10.	Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet.....	53
10.1	Kap. 920 Norges forskningsråd	53
10.2	Kap. 923 Havforskningsinstituttet	54
10.3	Kap. 3923 Havforskningsinstituttet.....	54
10.4	Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	54
10.5	Kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	55
10.6	Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling	55
11.	Forskning under Landbruks- og matdepartementet.....	55
11.1	Kap. 1137 Forskning og innovasjon.....	55
12.	Utdanningsstøtte	55
12.1	Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning	55
12.2	Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning	57
12.3	Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning.....	57
13.	Oppfølging av anmodningsvedtak.....	57
14.	Forslag fra mindretall.....	59
15.	Komiteens tilråding.....	60

STORTINGET

Innst. 12 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2023–2024)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2024, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Øystein Mathisen, Lise Selnes, Kristian Torve og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, Anja Ninasdotter Abusland og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, visertil at regjeringen Støre la frem Prop. 1 S (2023–2024) 6. oktober 2023. Komiteen viser til at regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Senterpartiet 3. desember 2023 inngikk forlik med Sosialistisk Venstreparti om statsbudsjettet for 2024.

Komiteen viser til Stortingets forretningsorden § 43 om fagkomiteenes behandling av statsbudsjettet.

Komiteen viser til at utdannings- og forskningskomiteen ved Stortingets vedtak 12. oktober 2023 ble

tildelt kapitler og romertallsvedtak på rammeområde 16, jf. Innst 1 S (2023–2024).

Komiteen behandler i denne innstillingen regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024 under rammeområde 16 Utdanning og forskning, som omfatter inntekts- og utgiftskapitler under Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Komiteen viser til Stortingets behandling av Innst. 2 S (2023–2024) og løse forslag 4. desember 2023, der nettorammebeløp for hvert enkelt rammeområde ble vedtatt. For rammeområde 16 er netto sum fastsatt til 92 255 849 000 kroner.

Komiteen avholdt åpen høring om budsjettproposisjonen 19. og 20. oktober 2023. Komiteen har i tillegg mottatt en rekke skriftlige innspill.

Komiteen viser videre til retdebrev fra Kunnskapsdepartementet av 6. november 2023 (vedlagt).

Komiteen fremmer på denne bakgrunn forslag om bevilgninger under de rammeområdene som er tildelt utdannings- og forskningskomiteen.

1.2 Om budsjettforliket

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettforliket av 3. desember 2023 mellom de tre partiene, der det er foreslått omfordelende og sosiale tiltak for å gi folk trygghet i en krevende tid. Det gjøres viktige velferdsgrep som blant annet gratis halvdagsplass i SFO for tredjeklassinger og økt barnetrygd for barn over 6 år. Grupper som opplever en særskilt krevende situasjon, får mer til neste år, for eksempel barnefamilier, studenter og mottakere av uføretrygd og arbeidsavklaringspenger.

Flertallet er også enige om å øke lånerammen til Husbanken betydelig, både generelt og til bygging av studentboliger, startlån og til å bygge utleieboliger for vanskeligstilte i boligmarkedet.

Flertallet fremhever også at den grønne omstillingen styrkes ved at det opprettes en egen ordning under Eksportfinansiering Norge for å styrke satsingen på ny grønn industri i Norge, i tillegg til en betydelig styrking av ordninger under Enova.

1.3 Oversikt over regjeringens budsjettforslag

Tabellen under viser regjeringen Støres forslag til statsbudsjett for 2024 for rammeområde 16, jf. Prop. 1 S (2023–2024).

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 16

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2023-2024) med Tillegg 1 og 2
Utgifter		
Kunnskapsdepartementet		
200	Kunnskapsdepartementet	
	1 Driftsutgifter.....	406 777 000
	21 Spesielle driftsutgifter	12 652 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 498 000
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag	
	21 Spesielle driftsutgifter	52 073 000
	50 Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning.....	230 600 000
220	Utdanningsdirektoratet	
	1 Driftsutgifter.....	408 732 000
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	217 438 000
	70 Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	86 731 000
221	Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
	1 Driftsutgifter.....	17 012 000
222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	
	1 Driftsutgifter.....	147 146 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 900 000
223	Diamanten skole	
	1 Driftsutgifter.....	28 603 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	380 000
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre	
	70 Freds- og menneskerettighetsentre	120 926 000
	71 Det europeiske Wergelandsenteret.....	12 772 000
225	Tiltak i grunnsopplæringen	
	1 Driftsutgifter.....	23 958 000
	21 Spesielle driftsutgifter	135 961 000
	60 Tilskudd til landslinjer.....	271 989 000
	61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring	15 000 000
	63 Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	125 171 000
	64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	368 482 000
	65 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	280 000 000
	66 Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot anti-semittisme	16 935 000
	67 Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk.....	9 846 000
	68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	341 241 000
	69 Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring	888 117 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023-2024) med Tillegg 1 og 2
	74	Prosjekttilskudd	10 064 000
	75	Grunntilskudd.....	108 316 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 308 639 000
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere.....	1 648 270 000
	61	Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere.....	67 748 000
	71	Tilskudd til vitensentre	115 585 000
227		Tilskudd til særskilte skoler	
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner.....	44 569 000
	78	Tilskudd	199 609 000
228		Tilskudd til private skoler mv.	
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	3 818 469 000
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 122 517 000
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	152 104 000
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	153 664 000
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	23 054 000
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	515 696 000
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	67 320 000
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	34 586 000
	78	Kompletterende undervisning	26 517 000
	79	Toppidrett.....	82 868 000
	80	Distriktstilskudd til private grunnskoler	3 110 000
	81	Elevutveksling til utlandet	2 345 000
	82	Kapital- og husleietilskudd til private skoler	77 433 000
	83	Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole.....	5 000 000
	84	Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	84 646 000
229		22. juli-senteret	
	1	Driftsutgifter.....	23 236 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	27 249 000
230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste	
	1	Driftsutgifter.....	628 299 000
	21	Spesielle driftsutgifter	27 200 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 936 000
231		Barnehager	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	835 421 000
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage	217 765 000
	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	23 460 000
	70	Tilskudd til svømming i barnehagene	74 889 000
240		Fagskoler	
	60	Driftstilskudd til fagskoler.....	1 384 174 000
	61	Utviklingsmidler til fagskoler, <i>kan overføres</i>	75 148 000
241		Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 648 000
242		Norges grønne fagskole – Vea	
	1	Driftsutgifter.....	33 805 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 476 000
253		Folkehøyskoler	
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	1 109 529 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023-2024) med Tillegg 1 og 2
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet.....	6 055 000
	72	Tilskudd til Nordiska folkehøgskolan.....	795 000
254		Studieforbund mv.	
	70	Tilskudd til studieforbund.....	73 312 000
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner.....	1 871 000
256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	
	1	Driftsutgifter.....	452 817 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	14 022 000
257		Kompetanseprogrammet	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	7 898 000
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	202 910 000
258		Tiltak for livslang læring	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	112 836 000
260		Universiteter og høyskoler	
	50	Statlige universiteter og høyskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	43 086 156 000
	70	Private høyskoler, <i>kan nyttes under post 50</i>	2 312 516 000
270		Studentvelferd	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid mv.....	87 305 000
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	633 604 000
271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	
	1	Driftsutgifter.....	121 439 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	4 352 000
272		Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning	
	51	Tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	71 025 000
	52	Tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	147 276 000
	71	Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	100 111 000
	72	Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 52</i>	52 105 000
273		Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt	
	50	Virksomhetskostnader.....	425 635 000
274		Universitetscenteret på Svalbard	
	70	Tilskudd til Universitetscenteret på Svalbard.....	168 386 000
275		Tiltak for høyere utdanning og forskning	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	71 062 000
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	71 565 000
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene	
	1	Driftsutgifter.....	21 206 000
285		Norges forskningsråd	
	51	Strategiske forskningsprioriteringer.....	3 013 973 000
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning.....	1 769 145 000
	55	Virksomhetskostnader.....	766 873 000
287		Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	
	70	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter.....	245 303 000
288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter.....	10 322 000
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner.....	391 034 000
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon.....	5 046 781 000
	74	EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett.....	1 564 078 000
	75	UNESCO-kontingent.....	26 374 000
	76	UNESCO-formål.....	4 778 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023-2024) med Tillegg 1 og 2
289		Vitenskapelige priser	
	51	Holbergprisen	18 633 000
	71	Abelprisen.....	18 093 000
	72	Kavliprisen.....	12 375 000
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd til næringsrettet forskning og grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter mv.....	1 665 500 000
	51	Tilskudd til marin og maritim forskning og grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter mv.....	611 500 000
923		Havforskningsinstituttet	
	1	Driftsutgifter.....	632 650 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	457 492 000
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	230 200 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 763 000
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	
	1	Driftsutgifter.....	210 750 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	203 683 000
928		Annen marin forskning og utvikling	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 100 000
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	77 200 000
	72	Tilskudd til Nofima AS.....	100 500 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137		Forskning og innovasjon	
	50	Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd	184 156 000
	51	Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt – Norges forskningsråd	207 760 000
	54	Næringsrettet matforskning m.m.....	225 000 000
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	2 920 000
<i>Statsbankene</i>			
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	1	Driftsutgifter.....	440 597 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	35 000 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	8 811 341 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 139 022 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	585 756 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 814 761 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	904 593 000
	74	Tap på utlån.....	380 500 000
Sum utgifter rammeområde 16			103 507 069 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3220		Utdanningsdirektoratet	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	2 587 000
3222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	
	2	Salgsinntekter mv.	21 909 000
3223		Diamanten skole	
	2	Salgsinntekter mv.	715 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2023-2024) med Tillegg 1 og 2
3225		Tiltak i grunnopplæringen	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	302 337 000
3230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	27 200 000
	2	Salgsinntekter mv.	7 845 000
3242		Norges grønne fagskole – Vea	
	2	Salgsinntekter mv.	7 536 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	50 000
3256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	1 721 000
	2	Inntekter fra refusjoner mv.....	29 345 000
3271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	4 301 000
	2	Salgsinntekter mv.	694 000
3275		Tiltak for høyere utdanning og forskning	
	1	Inntekter ved oppdrag.....	10 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	31 037 000
3923		Havforskningsinstituttet	
	1	Oppdragsinntekter	455 330 000
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	
	1	Oppdragsinntekter	199 414 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	4 000 000
	29	Termingebyrer	1 801 000
	89	Purregebyrer.....	90 228 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter.....	10 363 860 000
Sum inntekter rammeområde 16			11 551 920 000
Netto rammeområde 16			91 955 149 000

2. Generelle merknader for rammeområde 16

2.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Gode barnehager gir barn en god start

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at gode barnehager er et viktig bidrag til å gi alle barn en trygg og god oppvekst og like muligheter. I barnehagen skal barn oppleve inkludering, fellesskap og vennskap, og møte nok trygge voksne med rett kompetanse. De ansatte skal få tillit og tid til å bruke fagkunnskapen sin til å skape gode miljøer sammen med barna. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen har varslet at den vil innføre et tydelig regelverk for private

barnehager som sikrer bedre demokratisk styring og kontroll med barnehagesektoren, og at et mål med regelverket er å stoppe utviklingen med kommersielle oppkjøp av stadig flere barnehager. Blant annet vil regjeringen gi små privateide og ideelle barnehager bedre rammevilkår, samt arbeide videre med anbefalingene fra Storberget-utvalget. Disse medlemmer konstaterer at nytt regelverk er sendt på høring, og imøteser innspillene fra barnehagesektoren i det videre arbeidet.

Flere kvalifiserte lærere over hele landet

Disse medlemmer mener at det viktigste for barn og unges læring, mestring og trivsel, er at de møter kvalifiserte lærere som har tid til å se den enkelte eleven. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen vil møte den varslede lærermangelen med en bred satsning på å rekruttere, utdanne og beholde flere kvalifiserte lærere. Det er fortsatt et stort behov for

en satsing på etter- og videreutdanning i skolen, i hele bredden av skolens fag. Disse medlemmer vil trekke frem at regjeringen fører en politikk der kompetanseutviklingen for lærere fortsetter på et høyt nivå, og at etter- og videreutdanningstilbudet utvides til flere fag og viktige områder. Det vises også til at regjeringen i Hurdalsplattformen har som mål at tilbudet skal omfatte klasseledelse, digital læring, tilpasset opplæring og spesialpedagogikk.

Disse medlemmer viser til at regjeringen allerede har endret opptakskravene til lærerutdanningen, slik at man ikke trenger å ha karakter 4 i matematikk, men i stedet må ha minst 40 skolepoeng og karakteren 3 i matematikk og norsk. For de som ikke har dette, opprettholdes dagens ordning med firerkrav i matematikk. I tillegg har regjeringen sikret at kompetansekravene i skolen står fast, men at erfarne lærere ikke blir «avskiltet» om de ikke oppfyller disse. Regjeringen har startet jobben med å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen, og disse medlemmer imøteser flere gode tiltak.

En fellesskole der alle elever lærer, mestrer og trives godt

At elever med ulik bakgrunn lærer sammen i skolen, er viktig for fellesskapet, det reduserer forskjeller og bygger opp tilliten vi har til hverandre. Fellesskolen skal gi elevene gode fagkunnskaper, ferdigheter og et bredt grunnlag for videre utdanning, arbeid og deltagelse. Disse medlemmer viser til at regjeringen som planlagt viderefører fagfornyelsen, og arbeider for å utløse det fulle potensialet i nye læreplaner. Regjeringen gjennomfører en tillitsreform i skolen i dialog med partene, og har satt ned et utvalg for å gjennomgå kvalitetsvurderingssystemet i lys av nye læreplaner og undervisningsformer, som nylig la frem sin anbefaling. Disse medlemmer understreker behovet for en styring av utdanningssektoren som er basert på tillit og respekt for faglighet og profesjonalitet, og imøteser regjeringens anbefalinger om måling, vurdering og styring i skolen.

Mer praktisk læring i skolen

Barn og unge skal oppleve at praktiske evner og ferdigheter både blir vektlagt i skolen og er verdifullt for samfunnet. Disse medlemmer viser til at regjeringen vil styrke praktisk læring i skolen, og har varslet en ungdomsmelding som skal gi elevene mer praktisk læring og forberede både til yrkesfaglig og studieforberedende opplæring. Dette omfatter også å legge til rette for at skolene har nødvendig kompetanse, utstyr og læringsarenaer til å kunne ta i bruk praktiske læringsmetoder i fagene.

Elever må ha det bra for å lære bra

Skoler der elever lærer godt, er også kjennetegnet av høy trivsel. Elever må ha det bra for å lære bra, og skal få rask og koordinert hjelp for å hindre at ulike utfordringer ødelegger for læring og trivsel. Disse medlemmer

vil understreke at barn og unge skal ha et trygt og godt skolemiljø, og at mobbing på skolen og andre arenaer skal forebygges og raskt tas tak i når det oppstår. Disse medlemmer viser til Høyres generelle merknad med referanse til partiets forslag i sitt alternative statsbudsjett om å avvikle grunnskoletilskuddet. Også Venstre foreslår dette i sitt alternative budsjettforslag. Disse medlemmer mener dette er et distriktsfiendtlig forslag. Disse medlemmer viser til at tilskuddet som er på 541 000 kroner (prisjustert for 2024) per grunnskole i en kommune, ble innført for at det skulle være lettere å opprettholde de små grendeskolenes. En fjerning av tilskuddet vil ikke bare svekke skolebudsjettene og dermed muligheten for å drive skoleutvikling i hver kommune, men også gjøre det mye lettere å legge ned de lokale grunnskolene, som er viktige for mange lokalsamfunn, og dermed øke faren for at langt flere elever påføres belastningen med lengre skolevei.

Ei skolefritidsordning der alle barn får delta

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen har en klar ambisjon om å øke kvaliteten og gi flere mulighet til å delta i skolefritidsordningen (SFO), og i tillegg vil videreføre arbeidet med nasjonal rammeplan. Disse medlemmer mener at kompetansen til de ansatte er noe av det viktigste i SFO, og støtter at det skal legges bedre til rette for tilbud om kompetanseutvikling og flere hele stillinger i SFO. Disse medlemmer er fornøyde med at budsjettforliket bidrar til at flere får tilgang til SFO.

Videregående opplæring skal gi grunnlag for arbeid og utdanning

Videregående opplæring skal gi elever yrkeskompetansen og studiekompetansen de trenger i arbeidslivet og videre utdanning, og legge grunnlag for at de kan delta i samfunnet og leve gode liv. Disse medlemmer vil understreke at norsk nærings- og samfunnsnivå trenger flere fagarbeidere for å bygge den moderne velferdsstaten og en industri i verdenstoppen. Hvert år står mange ungdommer uten den læreplassen de trenger for å fullføre videregående opplæring. Det er for mange som ikke får læreplass, og for få gjennomfører med fag eller svennebrev. Disse medlemmer mener at ungdom som ikke får muligheten til å fullføre videregående og fagbrev, er et tap for samfunnet og den enkelte. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen er tydelig på at flere skal kunne fullføre videregående opplæring. Det er et uttalt mål å sikre læreplass for alle ungdommer som er kvalifisert etter Vg2, og dette skal skje i samarbeid med fylkeskommunene og arbeidslivet. Disse medlemmer er glade for at regjeringen vil gjennomføre et løft for yrkesfagene, som begynner med å styrke praktisk læring i grunnskolen, bedre yrkesfagopplæring i skole og læretid, samt styrket

innsats for seriøse vilkår i arbeidslivet. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen understreker at alle elever skal få faglige utfordringer og den oppfølgingen de trenger for å lære godt, og gjennomføre videregående skole.

Styrke høyere yrkesfaglig utdanning

Fagskolene skal gi høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet, og være et likeverdig yrkesfaglig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalplattformen vil gi fagskoleutdanningene en viktigere rolle i livslang læring, og jobbe for et tett samarbeid mellom fagskolene og partene i arbeidslivet for å møte fremtidens kompetansebehov. Disse medlemmer viser til at regjeringen så langt har prioritert en betydelig økning i studie-plasser til fagskolene.

En storsatsing på utdanning i hele landet

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalplattformen vil føre en ambisiøs og offensiv kunnskapspolitikk og bygge sterke profesjonsutdanninger av høy kvalitet i hele landet. Det er nødvendig å styrke det regionale utdanningstilbudet, og gjøre utdanning og livslang læring tilgjengelig der folk bor. Slik blir det enklere for folk å få kompetansepåfyll og mer utdanning, mens bedrifter og kommuner kan rekruttere bredere og få tilgang på flere fagfolk. Dette muliggjør regjeringens ambisjon om læring hele livet. Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet en reform for desentralisert utdanning i hele landet, og at dette vil bidra til å dekke behovet for kompetanse i offentlig og privat sektor.

Forskning, utdanning og kompetanse for hele landet

Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap til å skape verdier og å løse samfunnsutfordringer lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalplattformen vil styrke norsk forskning, både i offentlig regi og i næringslivet, og prioritere et løft for forskning på klima og omstilling. Det er videre varslet en egen strategi for å øke næringslivets FoU-andel.

Høyere utdanning for fremtiden

Disse medlemmer viser til at regjeringen vil bedre arbeidsvilkårene, redusere midlertidigheten og styrke rekrutteringen, likestillingen og mangfoldet i høyere utdanning og forskning. Disse medlemmer er glade for at regjeringen vil hegne om kunnskapens egenverdi, forskningens integritet, og den akademiske friheten, og understreker at gratisprinsippet i norsk høyere utdanning ligger fast.

Stadig flere søker seg til høyere utdanning, og disse medlemmer er glade for at regjeringen vil hegne om

lik rett til utdanning i hele landet, uavhengig av økonomi og familiesituasjon. Et godt studietilbud, en trygg økonomi og en rimelig plass å bo er svært viktig for læringen og livskvaliteten til studentene.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet en tillitsreform i høyere utdanning, med mål å både avbyråkratisere og gjennomgå oppgavene til direktoratene ved å overføre mer myndighet til institusjonene og tilbakeføre oppgaver til departementene. Dette gir allerede utslag ved at mer midler fordeles direkte til institusjonene.

Bygg og infrastruktur har betydning for kvaliteten i undervisning og forskning, og disse medlemmer mener det er viktig at dette ses i sammenheng med de generelle målene for høy kvalitet i utdanning, forskning og formidling i hele sektoren.

Kompetansereform for livslang læring

Norsk arbeidsliv stiller høye krav til arbeidstagerne sin kunnskap og kompetanse. I årene fremover vil kravene øke, og disse medlemmer viser til at regjeringen vil gjennomføre en kompetansereform for arbeidslivet som svarer på behovene til både arbeidsfolk og arbeidsgivere for oppdatert og formalisert kompetanse. Disse medlemmer viser til at reformen skal utformes i dialog med partene i arbeidslivet, og har store forventninger til det partssammensatte utvalget som er nedsatt for å utarbeide ulike forslag til hvordan livslang læring kan bli en realitet for ulike yrkesgrupper.

Folkehøgskolene gir læring for livet

Folkehøgskolene er et verdifullt alternativ til det formelle utdanningssystemet. De gir lærelyst og ny motivasjon, i tillegg til å drive allmenndanning og utvikle ferdigheter for livet, og disse medlemmer er glade for at folkehøgskolenes rolle og hensikt så tydelig understrekes i Hurdalsplattformen. Disse medlemmer har her store forventninger til regjeringens oppfølging av folkehøgskoleutvalget.

2.2 Generelle merknader fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre vil understreke viktigheten av at barn, unge og studenter har gode rammer for utvikling, læring og mestring, og har et godt psykososialt miljø. En god skole er avgjørende for et samfunn med små forskjeller og like muligheter for alle.

En barnehagesektor med kvalitet og mangfold

Disse medlemmer mener barnehagen er den viktigste arenaen for å gi alle barn like muligheter de første barneårene, og er glade for at de aller fleste barn nå går i barnehage. Disse medlemmer er opptatt av å sikre god kvalitet i barnehagene og at alle barn får mulighet til å gå i barnehage uavhengig av familiens økono-

mi. Regjeringen Solberg innførte flere moderasjonsordninger for å sikre at familier med lav inntekt enten får gratis kjernetid eller redusert foreldrebetaling.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, hvor det foreslås å videreføre nivået på maksprisen i 2024. I stedet for å senke maksprisen på barnehage, vil Høyre øke barnetrygden for barn under seks år med litt over tusen kroner i måneden fra 1. august, og øke inntektsgrensen for å få gratis kjernetid i barnehagen til 800 000 kroner. 13 500 flere barn får dermed gratis kjernetid. Disse grepene gjør det lettere å betale barnehageregningen, særlig for dem som har minst.

Disse medlemmer viser til at dagens regelverk gjør at barn født i desember ikke har rett til å begynne i barnehagen samtidig som resten av kullet de senere skal gå i klasse med. Barn født i desember blir dermed stående utenfor det sosiale fellesskapet, og foreldre blir stående utenfor arbeidslivet. For noen foreldre kan dette medføre åtte måneder med ulønnet permisjon, på grunn av manglende barnehageplass. Høyre vil derfor utvide retten til barnehageplass, og setter i sitt alternative budsjett av penger slik at flere barn født i desember får starte i barnehagen den måneden barnet fyller ett år. Det vil føre til mindre behov for ulønnet permisjon og la flere barn få mulighet til å delta i det sosiale fellesskapet tidligere. Disse medlemmer viser videre til at Høyre foreslår å styrke ordningen med arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning for å gi flere ufaglærte mulighet til å fullføre utdanningen.

Disse medlemmer peker på at offentlig-privat samarbeid i Norge har fungert godt og bidrar til å sikre tilgang og kvalitet i sentrale velferdstilbud. Velferdstjenesteutvalget peker på at det ikke kan finne urimelig overskudd i barnehagesektoren. Flere private barnehager går med underskudd, og det totale overskuddet i sektoren har sunket. Disse medlemmer understreker viktigheten av et finansierings- og styringssystem som sikrer en forutsigbar og rettferdig likebehandling, med tilstrekkelige rammer for å utvikle kvalitet i barnehagene og sikre økt kompetanse blant de ansatte.

Disse medlemmer peker på at regjeringen Støre i flere omganger har strammet inn regelverket og finansieringen for private barnehager. Dette har skapt stor uro i sektoren, og kan over tid skade både etablerings- og investeringsvilje i private barnehager. Disse medlemmer mener dette vil gå ut over tilbudet til barna og til innovasjon og mangfold i sektoren.

En god skole med muligheter for alle

Disse medlemmer mener at kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd. Det viktigste vi kan gi barn og unge, er derfor en god og trygg barnehage, og en skole hvor elevene trives, opplever mestring og lærer det de skal.

Mye har gått i riktig retning i skolen. Etter åtte år med Høyre i regjering økte andelen elever som fullførte videregående opplæring, lærerløftet ga hele 4 800 flere kvalifiserte lærere i norske klasserom og nesten 50 000 lærere fikk tilbud om videreutdanning for å utvide sin faglige og pedagogiske kompetanse, og hundrevis av ungdomsskolelærere har tatt del i lærerspesialistordningen.

Disse medlemmer mener det nå er flere bekymringsfulle utviklingstrekk som må tas tak i. Etter pandemien er det færre søkere til lærerutdanning, fraværet inklusiv ufrivillig skolefravær øker, og flere elever ligger nå under kritisk grense i lesing, skriving og regning.

Disse medlemmer mener gode lærere er avgjørende for en god skole. Høyre vil derfor fortsette å investere i lærerne for å sikre at alle elever møter en kvalifisert lærer i klasserommet. De som jobber og trives i skole og barnehage, men mangler utdanning, må få mulighet til å fullføre lærerutdanning gjennom mer fleksible utdanningsprogrammer. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i 2019 innførte et pilotprosjekt ved UiT og Nord universitet med et tilrettelagt studieløp for å få ukvalifiserte lærere til å fullføre utdanningen. Nå vil Høyre rulle ut ordningen til skoler i hele landet.

Overgangen fra utdanning til arbeid må bli lettere, derfor vil Høyre inkludere flere lærere i barnehagen og videregående skole i veiledningsordningen for nyutdannede. Høyre foreslår i sitt alternative budsjett å gjeninnføre lærerspesialistordningen for å sikre at gode lærere blir i klasserommet. Det har gått to år siden regjeringen fjernet ordningen, og disse medlemmer mener at det haster med å få på plass et alternativ til lærerspesialistordningen.

Kommunene skal prioritere kvalitet i skolen, ikke fokusere på antall skolebygg. Derfor foreslår Høyre i sitt alternative budsjett å fjerne regjeringens faste tilskudd per skolebygg, og lar kommunene beholde pengene uavhengig av antall skolebygg. Høyre vil også sikre fri-skolene gode og forutsigbare rammebetingelser, og foreslår derfor å fjerne regjeringens kutt.

Disse medlemmer peker på at gode SFO-tilbud er viktig for å skape en inkluderende arena som er en god ramme rundt skolehverdagen for de yngste elevene. Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å øke satsingen på kompetanse i SFO og viderefører 6 timer gratis SFO på første og andre trinn. Samtidig foreslår Høyre å redusere maksimal foreldrebetaling fra 6 til 5 pst. av skattbar inntekt. Det vil gi flere lavinntektsfamilier billigere SFO.

Disse medlemmer vil vise til at Stortinget gjennom opplæringslova har fulgt opp Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden. Det gir en historisk utvidelse av rettighetene til videregående opplæring. Gjennom blant annet

å gi rett til fullføring av opplæringen, øke fleksibiliteten, gi mulighet til rekvalifisering, styrke tilbudet til de som ikke får læreplass og innføre tiltak for barn og unges psykiske helse, tok Stortinget og regjeringen Solberg viktige grep for at flere skal få et grunnlag for varig tilknytning til arbeidslivet. Disse medlemmer mener det er behov for å styrke Oppfølgingstjenesten for å få flere ungdommer tilbake til utdanning og arbeid. Høyre foreslår derfor å gi Oppfølgingstjenesten en viktigere forebyggende rolle og et ansvar i overgangen mellom ungdomsskolen og videregående skole.

Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås midler til en oppstart av en ungdomsskolereform gjennom innføring av en ekstra naturfagstime på ungdomstrinnene, en videreføring av Lektor 2-ordningen for realfag, gjeninnføring av lærerspesialistordningen, bedre videreutdanningsmuligheter for karriereveiledere/rådgivere og bedre oppfølging av elever som ikke er i opplæring, eller som står i fare for å droppe ut av skolen.

Disse medlemmer vil at kommunene skal utvikle kvalitet i skolen fremfor å bevare utdatert skolestruktur. Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å fjerne bindingen på regjeringens «grunnskoletilskudd».

Lære hele livet, kompetanse for konkurransekraft

Disse medlemmer viser til at Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet ble lagt frem våren 2020, hvor målene er at ingen skal gå ut på dato i arbeidslivet, og at kompetansegapet mellom hva arbeidslivet trenger, og hva som finnes hos arbeidstakerne, tettes. Kompetanseprogrammet bidrar til å styrke arbeidet med tre-parts bransjeprogram og nye fleksible videreutdanningstilbud i samarbeid med arbeidslivet. Disse medlemmer er bekymret for regjeringen Støres vente og se-holdning i kompetansepolitikken. Flere av programmene er svekket de to siste årene, samtidig som behovene øker. Disse medlemmer mener det er behov for styrking av de kompetansepolitiske virkemidlene, og Høyre foreslår i sitt alternative budsjett en vesentlig styrking av bransjeprogrammene i 2024.

Kunnskap for å håndtere store utfordringer

Disse medlemmer viser til det viktige samfunnsoppdraget som ligger til institusjonene i høyere utdannings- og forskningssektor, og hvordan veien til å løse de store globale utfordringene går gjennom utdanning, forskning og utvikling. Samtidig vil disse medlemmer peke på at universiteter og høyskoler har et ansvar for, og er en viktig bidragsyter til, å opplyse samfunnsdebatter. Universiteter og høyskoler skal også gi grunnlag for kunnskapsbasert politikktutvikling og innovere det offentlige velferdstilbudet.

Disse medlemmer peker på at samarbeid på tvers av landegrenser for å bryte kunnskapsbarrierer og finne løsninger på de store utfordringene verden står overfor, er både viktig og nødvendig. En sterk og aktiv deltakelse i de europeiske rammeprogrammene bidrar til å styrke et kunnskapsintensivt og konkurransedyktig næringsliv gjennom nettverk, kompetanse og kapital. Disse medlemmer peker på viktigheten av å motivere og legge til rette for en sterk norsk deltakelse fra både private og offentlige forsknings-, utviklings- og innovasjonsmiljøer.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative statsbudsjett, hvor det omprioriteres over 650 mill. kroner til et stort forskningsløft, og det foreslås å videreføre midler til sentre for fremragende utdanning som sikrer prestisje til innovativ og god undervisning i høyere utdanning. Høyre foreslår også å styrke studentøkonomien med et frivillig studielån, og styrker innsatsen for studenters psykiske helse i Norge og utlandet. Høyre foreslår også å innføre nasjonalt studentombud for fagskolestudentene i sitt alternative budsjett.

2.3 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil påpeke at en god utdanningssektor er avgjørende for å utvikle morgendagens talenter og arbeidskraft. Fremtidig verdiskaping og velferd er avhengig av en vel fungerende utdanningssektor. Dette medlem vil påpeke at antallet studenter øker år for år, og budsjettene til høyere utdanning øker og øker, samtidig som både det verdiskapende arbeidslivet og velferdsstaten mangler arbeidskraft. Slik har det vært i mange år. Det satses ikke nok på fagskolene, og yrkesfagene på videregående skole prioriteres ikke sterkt nok. I tillegg er mobbing og vold i skolen et økende problem, og mange faller fra. Videre er norske elevers resultater i lesing, skriving og regning middelmådige, til tross for at Norge er blant landene som bruker mest penger per elev og har høyest lærertetthet i hele OECD-området. Dette viser at norsk skole har mange utfordringer, som det haster med å finne gode løsninger på.

Private aktører er et gode

Dette medlem er sterkt kritisk til den ideologiske kampen mot private tilbydere både i barnehagesektoren og i skolesektoren som føres av regjeringen. Dette medlem mener det er det offentlige ansvar å legge til rette for gode rammevilkår slik at det blir kvalitet i alle utdanningsledd – fra barnehage til universitet. For å få god kvalitet er det viktig å tilby alternativer, slik at folk kan velge selv. Dette medlem mener regjeringens angrep på private aktører er ødeleggende, og vil gå ut over tilbudet til vanlige folk. Dette medlem mener

også at regjeringens politikk overfor private institusjoner og tilbydere i kunnskapssektoren skaper et større klasseskille, hvor egen økonomi blir avgjørende for hvem som kan benytte seg av private tilbud.

Gode løsninger for folk flest

Dette medlem vil påpeke at det er noen fundamentale ulikheter mellom de rødgrønne partienes og Fremskrittspartiets løsninger. Fremskrittspartiet vil ha full likebehandling av offentlige og private aktører, og legge til rette for at private barnehage- og skoleentreprenører får blomstre. Folk flest skal få bedre tilbud og mer valgfrihet, ikke mindre. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å reversere kuttene til de private aktørene i skole- og barnehagesektoren.

Dette medlem mener norske barn har krav på verdens beste undervisning. For å få til dette må lærere og skoleledere få mer autoritet. Ro og orden i klasserommet, økt vekt på kjernefag som norsk og matematikk og bruk av velprøvde verktøy som karakterer og eksamen er må vektlegges. Utdanningssektoren må i større grad tilpasses næringslivets og samfunnets behov om vi skal klare å bevare velferdssamfunnet. Elever og studenter må gis økt mulighet til å velge utdannelse som gjør at de kommer ut i verdiskapende arbeid.

Utdanning til arbeid

Dette medlem vil påpeke nødvendigheten av økt satsing på fagskolene for å få flere ungdommer raskt ut i jobb. Det er ikke et mål at flest mulig skal inn på universiteter og høyskoler, målet er at ungdom har best mulig tilgang til utdanning som gir dem jobb, og at arbeidslivet får kompetent arbeidskraft. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å vri finansieringen innen utdanningssektoren, og kutte i overføringene til universiteter og høyskoler, samtidig som bevilgningene til fagskolesektoren økes. Dette medlem vil videre øke satsingene på yrkesfag i videregående skole. Slik vil det på sikt utvikles en utdanningssektor som er mer i takt med samfunnets behov. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås blant annet å fullfinansiere utstyrsstipendet i videregående skole og å opprette 1 000 flere fagskoleplasser. Dette medlem vil også øke budsjettet til WorldSkills Norway, som arbeider for å høyne statusen, interessen og kvaliteten på norsk yrkesutdanning. Fremskrittspartiet foreslår også å bevare Program for maritim kompetanse og bedre finansieringen av sykepleie-, ingeniør- og lærerutdannelse.

Bedre økonomi for studentene

Dette medlem viser til at den kraftige prisøkningen på blant annet mat og strøm har gjort en allerede stram studentøkonomi enda verre. Dette medlem viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett

foreslår å øke studiestøtten til 1,5 G over fire år og knytte støtten til grunnbeløpet i folketrygden, slik at den oppjusteres hvert år. Videre foreslås det å fullfinansiere utstyrsstipendet i videregående skole, slik at det blir mer attraktivt å velge yrkesfag.

Sikre de private barnehagene

Dette medlem mener de private barnehagene er viktige for å bevare det store mangfoldet av barnehager – små og store, kommersielle og ideelle – og for å sikre foreldre stor valgfrihet. Dette medlem viser til de mange undersøkelsene som viser at de private barnehagene i snitt har høyere tilfredshet og lavere sykefravær enn offentlige, og står for omtrent halvparten av barnehagetilbudet nasjonalt. Dette medlem mener regjeringen bruker kutt i pensjonstilskudd til å oppnå sitt mål om færre private barnehager. Dette medlem vil fortsette å jobbe for fortsatt likebehandling av private og offentlige barnehager, og vil at private skal få dekket sine reelle utgifter til pensjoner, bemanningsnorm og andre offentlige pålegg. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge betydelige midler for å reversere kuttene i pensjonskostnadene og sikre likebehandling av kommunale, ideelle og private barnehager.

Dette medlem vil fremheve at prioriteringene i Fremskrittspartiets alternative budsjett sikrer valgfrihet på skole- og barnehageområdet, trygge og gode skoler og barnehager, forutsigbarhet for private aktører og større økonomisk handlefrihet for elever og studenter. I tillegg vil prioriteringene gi bedre dekning av arbeidsmarkedets behov, og dermed økt verdiskaping og trygghet for folk flest.

Dette medlem viser ellers til Fremskrittspartiets alternative budsjett.

2.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning på 2,24 mrd. kroner til utdanningsformål. Den kraftige økningen handler om å skape skoler og barnehager som gir alle like gode muligheter til å lykkes, og å gjøre forskning og høyere utdanning til en motor for det grønne skiftet.

Styrking av barnehagene

Dette medlem peker på at Sosialistisk Venstreparti vil ha en barnehage som gir alle barn like muligheter, som bidrar til å utjevne sosial ulikhet, og som veileder barna i lek og læring for å utvikle seg i et fellesskap. Dette medlem understreker at barn i barnehage trenger nok barnehagelærere med forståelse for barns behov. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk

Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 300 mill. kroner til flere barnehagelærere.

Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett styrker frie midler til kommunene med 1 mrd. kroner, slik at kommunene får et bedre økonomisk handlingsrom til å følge opp barna. Et viktig grep for å sørge for at penger til kommunene faktisk går til barna og de ansatte, er å stoppe velferdsprofitører og stanse utbyggingen av nye kommersielle barnehager, trappe ned videreføringen av kontrakter med kommersielle selskaper og sørge for at kommunene har, og bruker, forkjøpsrett til private barnehager. Dette medlem mener videre at tiden er overmoden for å sørge for at hver krone som fellesskapet gir til barnehage, faktisk går til barnas tilbud.

En skole for alle

Dette medlem viser til at mer praktisk og variert læring helt fra barnetrinnene til høyere yrkesfaglig utdanning er en hovedsatsing for Sosialistisk Venstreparti i partiets alternative statsbudsjett. Dette medlem vil gi skolene verktøyene som trengs for å bedre ivareta at alle barn er ulike, og at alle barn skal ha mulighet til å gå på sin nærskole. Dessverre melder mange lærere om dårlige skolebygg som ikke er tilpasset verken læreren eller elevenes behov. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en rentekompensasjonsordning for universell utforming, slik at skolene kan få hjelp til å oppruste skolene sine til å bli universelt utformet, slik at alle barn kan gå på sin nærskole. Dette medlem understreker at disse tiltakene skal bidra til å gi læreren mulighet til å gjøre fagene og undervisningen mer relevant. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett vil prioritere mer tid, bedre utstyr og riktig kompetanse til de praktiske og estetiske fagene i grunnskolen, og partiet vil arbeide for mer praktiske og varierte læremetoder i alle fag.

Et løft for yrkesfag

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår et løft for yrkesfag med flere lærere og en styrking av utstyrsstipendet. Norge trenger hundre tusen nye fagarbeidere i 2030. Derfor må rekrutteringen til yrkesfag og fullføringsgraden opp. Skal dette lykkes, mener dette medlem at alle elever i videregående opplæring må få tettere oppfølging i utdanningen sin.

Dette medlem vil derfor fremheve at Sosialistisk Venstreparti i alternativt statsbudsjett foreslår å øke lærertettheten i videregående skole, og at yrkesfagene prioriteres i denne satsingen. Det er i partiets alternative budsjett satt av 100 mill. kroner til flere lærere på yrkesfag. Nok kvalifiserte lærere er avgjørende for å lykkes

med opplæringen, og særlig i yrkesfagene er det behov for tett undervisning i mindre grupper.

Nok kvalifiserte lærere

Dette medlem understreker at det viktigste for å lykkes med skolen er nok kvalifiserte lærere, med tid og tillit til å gjøre jobben sin. Derfor prioriterer Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett å bevilge penger til flere miljøarbeidere i videregående skole, og styrke laget rundt læreren og eleven i grunnskolen i levekårsutsatte områder. I tillegg vil dette medlem trekke frem at Sosialistisk Venstreparti også setter av midler til å opprette 150 studieplasser for helsesykepleiere, nettopp for å styrke laget rundt eleven.

Gratis kjernetid i SFO

Dette medlem viser til at mange familier ikke har råd til å benytte seg av SFO. Mens de fleste ungene kan fortsette leken og læringen, så må noen barn gå alene hjem. Dette medlem mener at dette klasseskillet må fjernes. Derfor er gratis SFO for alle barn på 1. til 4. trinn en av Sosialistisk Venstrepartis store, prioriterte velferdsreformer. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å fortsette opptrappingen med å gjøre SFO gratis for alle barn på 3. trinn i 2024. Sosialistisk Venstreparti prioriterer også 500 mill. kroner for å sikre økt bemanning i SFO.

Studentvelferd

Dette medlem slår fast at alle skal ha like muligheter til utdanning. At alle – uavhengig av økonomi, også arbeiderklassens barn – skal kunne ta høyere utdanning, er et viktig frihetsprosjekt. Likevel er like muligheter til utdanning under press, når studiestøtten ikke samsvarer med de faktiske utgiftene i et studentliv. Dette medlem understreker at trygge rammer og nok tid til å fokusere på studiene ikke skal være forbeholdt de med foreldre som kan sponse studentlivet. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke studiestøtten til 1,4 G. Det betyr at studentene vil få 15 098 kroner i måneden i basislån, eller 166 079 kroner i året. Det er 28 172 kroner mer i året og 2 561 kroner mer i måneden enn det er i dag. Dette vil være første ledd i en større opptrapping.

Dette medlem er også opptatt av å bevare gratisprinsippet i utdanningen og viser til at det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett er satt av 155,4 mill. kroner for å reversere studieavgiften for internasjonale studenter. I tillegg har Sosialistisk Venstreparti foreslått 20 mill. kroner til å reversere regjeringens forslag om å avvikle Partnerskapsprogram for globalt akademisk samarbeid (NORPART), som er et studentutvekslingsprogram og langsiktig akademisk samarbeid med partnerland i det globale sør.

Videre er dette medlem også opptatt av å få på plass et studentombud for fagskolestudentene. Dette medlem viser derfor til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår å opprette et nasjonalt studentombud for fagskolestudenter.

Videre peker dette medlem på at rekordmange studenter sliter med sin psykiske helse, mange er ensomme og savner noen å snakke med. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett økte ressurser til det psykiske helsetilbudet for studenter og til aktiviteter i regi av studentfrivilligheten. I det alternative budsjettet er det satt av 50 mill. kroner til psykisk helse og velferdstilbud for studenter.

Forskning, kompetanse og høyere utdanning for det grønne skiftet

Dette medlem mener at forskning, høyere utdanning og kompetanse kan og må være en motor for det grønne skiftet. Forskning og innovasjon knyttet både til omstilling av næringer og til å finne klimaløsninger er avgjørende for å lykkes. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det både foreslås å øke de totale rammene til forskning og høyere utdanning og samtidig rette ressursene inn mot studieplasser og forskning for det grønne skiftet.

2.5 Generelle merknader fra Rødt

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Rødts mål er at utdanning skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av hvor man bor, og hvor mye ens foreldre tjener. Rødt ønsker å sikre et praktisk orientert utdanningstilbud i hele landet, og ønsker en storstilt satsing på praktisk læring, yrkesfag og fagskoler for å sikre elevenes behov for variert læring og samfunnets behov for fagarbeidere.

Dette medlem understreker at bemanning og kompetanse er nøklene til kvalitet i hele oppvekstsektoren. I Rødts alternative budsjett foreslås det å fase inn økt grunnbemanning i barnehagene, slik at alle barnehager med mer enn 50 barn får ett ekstra årsverk, enten fagarbeider eller pedagog, over kommunebudsjettene. Rødt ønsker også å øke antall studieplasser i arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU). God kvalitet i barnehagen er avhengig av barnehagefaglig kompetanse og god bemanning.

Dette medlem understreker at skattepenger bevilget til barnehage skal gå til barnas beste og gode lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte, ikke privat profit. Private barnehager får tilskudd fra det offentlige til å dekke barnehageansattes pensjon, uavhengig av de reelle kostnadene. Rødt ønsker å endre modell til kostnadsdekning av de faktiske pensjonsutgiftene til barnehagene for å sikre at penger bevilget til pensjon faktisk går til pensjon.

Dette medlem mener at lærere med nok tid og ressurser er en forutsetning for å sikre barns behov for læring. I Rødts alternative budsjett vil partiet derfor prioritere og gradvis utvide tida til kontaktlærerne.

Dette medlem mener det er avgjørende å styrke laget rundt barna og elevene. I sitt alternative budsjett ønsker Rødt å øke antall miljøarbeidere, spesialpedagoger og stillinger i PP-tjenesten med mål om å på sikt innføre en bemanningsnorm for tjenesten. I Rødts alternative budsjett foreslås det også å øke bevilgningene til skolehelsetjenesten og helsestasjonene med midler til 100 nye stillinger, slik at barn og unge får tettere oppfølging.

Dette medlem ønsker å peke på at Norge ifølge SSB kommer til å mangle nesten 100 000 fagarbeidere fram mot 2035. Rødt mener det er nødvendig med en kraftfull satsing på en praktisk skole fra første stund, og på yrkesfag og fagskolene for å sikre framtidens behov for fagarbeidere. Regjeringen har lovet å opprette 1 000 nye fagskoleplasser hvert år. På tre budsjetter har de kun kommet med 1 000 plasser. Rødts alternative budsjett leverer på regjeringens lovnader, og det foreslås å øke med ytterligere 500 fagskoleplasser for det kommende året. Dette medlem mener dette er helt nødvendige tiltak for å sikre tilstrekkelig arbeidskraft til sentrale samfunnsområder. Når man ikke har gode nok utdanninger og mange nok fagarbeidere, åpner det dørene for et useriøst arbeidsliv og innleie fra bemanningsbyråer.

Dette medlem fastholder at høyere utdanning skal være gratis, uavhengig av hvor du kommer fra, og hva foreldrene dine har på konto. Regjeringen foreslår å opprettholde studieavgift for internasjonale studenter fra land utenfor EØS og Sveits. Rødt mener dette er et usolidarisk og smålig kutt, og reverserer i sitt alternative budsjett dette. I Rødts alternative budsjett foreslås det også å øke borteboerstipendet til 7 000 kroner i måneden, øke studiestøtten til studenter med 12 000 kroner i året fra 1. januar og å bevilge penger til 1 350 nye studentboliger.

2.6 Generelle merknader fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre viser til at verdenssamfunnet står ovenfor mange kriser samtidig. Da er det viktig å legge til rette for å løse de utfordringene Norge står foran akkurat nå, og samtidig ha øye for hvordan landet skal komme seg styrket ut av krisetidene. De langsiktige løsningene finnes kun dersom det investeres i kunnskap, utdanning og forskning.

Dette medlem viser til at for kunnskapssektoren er det overordnede målet med Venstres alternative budsjett å gi flere muligheten til å begynne å fullføre utdanningsløp. Venstre ønsker å innføre en tiltakspakke for å redusere fraværet i grunnskolen, utvide ordningen med rullerende barnehageopptak, investere i bedre lære-

midler, videreutdanne flere lærere og opprettholde gode ordninger for studenter. Gjennom tiltak som styrkingen av den frie forskningen, opprettholdelsen av de regionale forskningsfondene og økt næringsrettet forskning, bidrar Venstres alternative budsjett til økt forskning.

Dette medlem peker på at barnehagen skal være en trygg arena for lek og læring, der barn får frihet til å leke, lære og utvikle seg. For foreldre er det viktig med en rask og forutsigbar tilgang på barnehageplass. Som konsekvens av dagens ordning må mange foreldre ta ut ulønnet permisjon i påvente av barnehageplass. For å sikre foreldre mer frihet og fleksibilitet foreslår Venstre derfor en utvidelse av ordningen med rullerende barnehageopptak.

Dette medlem ser med bekymring på den bekymringsfulle fraværsutviklingen i grunnskolen. Skolen må sikre at alle har et godt utgangspunkt for å delta i samfunnet og arbeidslivet. Da må opplæringen være tilpasset eleven og skolen må motivere til læring. Venstre legger i sitt alternative budsjett frem en tiltakspakke for å redusere det ufrivillige skolefraværet i grunnskolen. Det er stort behov for nye læremidler i tråd med nye læreplaner, dette gjelder både digitale og analoge læremidler, og Venstre setter av midler til begge deler i sitt alternative budsjett. Læreren spiller en viktig rolle i barn og unges opplæring, og i Venstres alternative budsjett foreslås det en styrking av etter- og videreutdanningen for lærere.

Dette medlem mener at livslang kunnskap er sentralt for å omstille Norge til en grønn og kunnskapsbasert økonomi. Et sentralt mål for Venstre er å tilrettelegge for høyere utdanning. Venstre foreslår i sitt alternative budsjett blant annet å øke studiestøtten for alle studenter til 1,3 ganger Folketrygdens grunnbeløp (G). Dette er første del av en opptrapping mot 1,5 G, som

skal sikre at alle har mulighet til å ta høyere utdanning. Studentenes helse- og trivselsundersøkelse peker på at den psykiske helsen til norske studenter er urovekkende dårlig. I Venstres alternative statsbudsjett settes det derfor av midler til studentvelferd og tiltak mot ensomhet og psykiske plager hos studenter.

Dette medlem understreker at økt tilgang på utdanning, og en fortsatt satsing på forskning, er sentralt for å ta Norge framover. En sterk kunnskapssektor er viktig for å omstille samfunnet og bygge arbeidsplassene for fremtiden. Venstre foreslår i sitt alternative statsbudsjett å reversere nedleggelsen av de regionale forskningsfondene, i tillegg til å styrke den frie forskningen.

Dette medlem viser til at et annet mål for Venstre i kunnskapspolitikken er å opprettholde det internasjonale samarbeidet om utdanning. Det gagnar både norsk næringsliv og norske læresteder, og knytter Norge tettere sammen med verden rundt oss. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative budsjett å reversere regjeringens kutt i stipendandelen for norske studenter i utlandet, og at høyere utdanning fortsatt skal være gratis for studenter utenfor EU og EØS-området.

Dette medlem viser til Prop. 1 S der det står at

«Ifølge utdanningsdirektoratets analyser viser dei nasjonale prøvane i hovudsak inga vesentleg endring i prestasjonane til elevane.»

Dette medlem viser til analyser gjennomført av Frischsenteret, og resultater fra PISA og PIRLS, som tyder på at norske elevers resultater ikke er like stabile som tidligere lagt til grunn. Dette medlem merker seg avviket mellom Utdanningsdirektoratets analyser og funnene til Frischsenteret, PISA og PIRLS, og understreker at det haster med å få klarhet i hva som er riktig analyse av de nasjonale prøvene gjennomført mellom 2014 og 2021.

3. Oversikt over partienes forslag til bevilgninger på rammeområde 16

Tabellen under gir en oversikt over budsjettforslaget fra regjeringen sammenlignet med budsjettforliket og partienes alternative standpunkter.

Forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med						
		Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V
		Utgifter (i tusen kroner)						
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag							
	21 Spesielle driftsutgifter	52 073	52 073 (0)	52 073 (0)	52 073 (0)	52 073 (0)	52 073 (0)	67 073 (+15 000)
	50 Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning	230 600	230 600 (0)	230 600 (0)	210 600 (-20 000)	230 600 (0)	230 600 (0)	230 600 (0)
220	Utdanningsdirektoratet							
	1 Driftsutgifter	408 732	408 732 (0)	408 732 (0)	431 232 (+22 500)	408 732 (0)	408 732 (0)	408 732 (0)
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre							
	70 Freds- og menneskerettighetssentre	120 926	138 926 (+18 000)	120 926 (0)	120 926 (0)	138 926 (+18 000)	120 926 (0)	135 926 (+15 000)
225	Tiltak i grunnopplæringen							
	61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring	15 000	15 000 (0)	0 (-15 000)	15 000 (0)	45 000 (+30 000)	15 000 (0)	15 000 (0)
	63 Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	125 171	125 171 (0)	125 171 (0)	93 671 (-31 500)	125 171 (0)	125 171 (0)	125 171 (0)
	67 Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk	9 846	9 846 (0)	9 846 (0)	0 (-9 846)	9 846 (0)	9 846 (0)	9 846 (0)
	69 Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring	888 117	888 117 (0)	888 117 (0)	888 117 (0)	888 117 (0)	893 117 (+5 000)	725 517 (-162 600)
	74 Prosjekttilskudd	10 064	10 064 (0)	10 064 (0)	10 064 (0)	10 064 (0)	30 064 (+20 000)	10 064 (0)
	75 Grunntilskudd	108 316	108 316 (0)	108 316 (0)	103 079 (-5 237)	112 316 (+4 000)	118 316 (+10 000)	128 316 (+20 000)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med						
		Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V
226	Kvalitetsutvikling i grunnpoplæringen							
	21 Spesielle driftsutgifter	1 308 639	1 313 639 (+5 000)	1 319 939 (+11 300)	1 328 639 (+20 000)	821 639 (-487 000)	1 281 284 (-27 355)	1 756 139 (+447 500)
	22 Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 648 270	1 648 270 (0)	1 668 270 (+20 000)	1 648 270 (0)	1 648 270 (0)	1 651 270 (+3 000)	1 807 270 (+159 000)
	61 Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere	67 748	67 748 (0)	82 748 (+15 000)	67 748 (0)	67 748 (0)	67 748 (0)	97 748 (+30 000)
227	Tilskudd til særskilte skoler							
	63 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	44 569	44 569 (0)	44 569 (0)	13 553 (-31 016)	45 569 (+1 000)	44 569 (0)	44 569 (0)
228	Tilskudd til private skoler mv.							
	70 Private grunnskoler	3 818 469	3 818 469 (0)	3 869 969 (+51 500)	3 869 969 (+51 500)	3 870 469 (+52 000)	3 818 469 (0)	3 869 469 (+51 000)
	71 Private videregående skoler	2 122 517	2 122 517 (0)	2 134 717 (+12 200)	2 128 817 (+6 300)	2 128 517 (+6 000)	2 122 517 (0)	2 135 117 (+12 600)
	79 Toppidrett	82 868	82 868 (0)	82 868 (0)	102 375 (+19 507)	82 868 (0)	82 868 (0)	82 868 (0)
	84 Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	84 646	108 346 (+23 700)	84 646 (0)	84 646 (0)	84 646 (0)	84 646 (0)	84 646 (0)
230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste							
	1 Driftsutgifter	628 299	628 299 (0)	628 299 (0)	628 299 (0)	630 299 (+2 000)	628 299 (0)	628 299 (0)
231	Barnehager							
	21 Spesielle driftsutgifter	835 421	835 421 (0)	840 421 (+5 000)	835 421 (0)	835 421 (0)	847 921 (+12 500)	835 421 (0)
	74 Rosa kompetanse i barnehagen	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 800 (+1 800)
240	Fagskoler							
	60 Driftstilskudd til fagskoler	1 384 174	1 384 174 (0)	1 384 174 (0)	1 440 477 (+56 303)	1 387 174 (+3 000)	1 415 325 (+31 151)	1 384 174 (0)
	61 Utviklingsmidler til fagskoler	75 148	75 148 (0)	78 148 (+3 000)	75 148 (0)	75 148 (0)	75 148 (0)	75 148 (0)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med						
		Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V
253	Folkehøyskoler							
	70 Tilskudd til folkehøyskoler	1 109 529	1 109 529	1 109 529	1 059 529	1 109 529	1 109 529	1 109 529
			(0)	(0)	(-50 000)	(0)	(0)	(0)
257	Kompetanseprogrammet							
	70 Tilskudd	202 910	202 910	252 910	217 910	202 910	235 910	202 910
			(0)	(+50 000)	(+15 000)	(0)	(+33 000)	(0)
258	Tiltak for livslang læring							
	21 Spesielle driftsutgifter	112 836	112 836	122 836	112 836	112 836	112 836	112 836
			(0)	(+10 000)	(0)	(0)	(0)	(0)
260	Universiteter og høyskoler							
	50 Statlige universiteter og høyskoler	43 086 156	43 042 156	43 036 156	43 030 591	42 938 156	43 319 256	43 249 056
			(-44 000)	(-50 000)	(-55 565)	(-148 000)	(+233 100)	(+162 900)
	70 Private høyskoler	2 312 516	2 312 516	2 312 516	2 312 516	2 351 516	1 972 887	2 330 416
			(0)	(0)	(0)	(+39 000)	(-339 629)	(+17 900)
270	Studentvelferd							
	74 Tilskudd til velferdsarbeid mv.	87 305	87 305	107 305	87 305	137 305	87 305	100 905
			(0)	(+20 000)	(0)	(+50 000)	(0)	(+13 600)
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	633 604	633 604	633 604	633 604	715 604	744 626	633 604
			(0)	(0)	(0)	(+82 000)	(+111 022)	(0)
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning							
	51 Tiltak for internasjonalisering	71 025	106 025	71 025	71 025	100 025	71 025	71 025
			(+35 000)	(0)	(0)	(+29 000)	(0)	(0)
	52 Tiltak for høyere utdanning	147 276	147 276	176 276	185 776	147 276	147 276	214 276
			(0)	(+29 000)	(+38 500)	(0)	(0)	(+67 000)
285	Norges forskningsråd							
	51 Strategiske forskningsprioriteringer	3 013 973	3 013 973	3 591 990	2 983 973	3 013 973	3 013 973	3 013 973
			(0)	(+578 017)	(-30 000)	(0)	(0)	(0)
	52 Langsiktig, grunnleggende forskning	1 769 145	1 769 145	1 769 145	1 769 145	2 019 145	1 769 145	1 969 145
			(0)	(0)	(0)	(+250 000)	(0)	(+200 000)
286	Regionale Forskningsfond							
	60 Regionale forskningsfond	0	0	0	0	0	0	100 000
			(0)	(0)	(0)	(0)	(0)	(+100 000)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med						
		Tillegg 1 og 2	A, Sp og SV	H	FrP	SV	R	V
920	Norges forskningsråd							
	50 Tilskudd til næringsrettet forskning og grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter mv.	1 665 500	1 652 000 (-13 500)	1 760 500 (+95 000)	1 665 500 (0)	1 660 500 (-5 000)	1 665 500 (0)	1 800 500 (+135 000)
2410	Statens lånekasse for utdanning							
	50 Avsetning til utdanningsstipend	8 811 341	9 079 641 (+268 300)	8 811 341 (0)	9 039 466 (+228 125)	9 538 341 (+727 000)	9 566 741 (+755 400)	9 159 341 (+348 000)
	70 Utdanningsstipend	4 139 022	4 139 022 (0)	4 139 022 (0)	4 163 022 (+24 000)	4 163 022 (+24 000)	4 205 722 (+66 700)	4 139 022 (0)
	71 Andre stipend	585 756	585 756 (0)	585 756 (0)	585 756 (0)	585 756 (0)	585 756 (0)	722 356 (+136 600)
	72 Rentestøtte	2 814 761	2 822 961 (+8 200)	2 836 761 (+22 000)	2 814 761 (0)	2 841 921 (+27 160)	2 814 761 (0)	2 832 261 (+17 500)
	Sum utgifter	103 507 069	103 807 769 (+300 700)	104 364 086 (+857 017)	103 755 640 (+248 571)	104 211 229 (+704 160)	104 420 958 (+913 889)	105 294 869 (+1 787 800)
Inntekter (i tusen kroner)								
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning							
	80 Renter	10 363 860	10 363 860 (0)	10 363 860 (0)	10 363 860 (0)	10 391 010 (+27 150)	10 809 160 (+445 300)	10 363 860 (0)
	Sum inntekter	11 551 920	11 551 920 (0)	11 551 920 (0)	11 551 920 (0)	11 579 070 (+27 150)	11 997 220 (+445 300)	11 551 920 (0)
	Sum netto	91 955 149	92 255 849 (+300 700)	92 812 166 (+857 017)	92 203 720 (+248 571)	92 632 159 (+677 010)	92 423 738 (+468 589)	93 742 949 (+1 787 800)

4. Kunnskapsdepartementet

4.1 Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER, POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSINNKJØP OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen mener et godt og inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole legger et viktig grunnlag for et godt liv, videre utdanning og aktiv deltagelse i samfunn og arbeidsliv. Barnehage og skole skal bygge på bredt kunnskapssyn og bidra til at alle barn og unge skal få muligheten til å utvikle seg, tilegne seg kunnskap og danne relasjoner.

Komiteen vil påpeke at skolen er både en dannelses- og læringsarena, og må brukes aktivt til å fremme toleranse og humanistiske verdier. Kunnskap er grunnlaget for demokrati, velferd, verdiskaping og likeverd. Komiteen synes det er bra at Kunnskapsdepartementet prioriterer kontakt med elev- og studentorganisasjoner og andre interessenter i sektoren, som sikrer departementet viktig kunnskap om hvordan målgruppene opplever politikken.

Komiteen registrerer at Kunnskapsdepartementet vurderer at kunnskapsgrunnlaget om barnehage, skole, utdanning og forskning er ganske godt, og mye av kunnskapen er offentlig tilgjengelig i form av statistikk og forskning.

Komiteen vil påpeke den viktige rollen barnehage, grunnskole og resten av utdanningssektoren har i integreringsarbeidet. Å legge til rette for å lære språk, kunnskap om samfunnet og fag er viktig for å lykkes med integreringsarbeidet. Komiteen vil understreke at arbeidet mot mobbing og utenforskap er avgjørende for å sikre gode læringsmiljø for alle barn og unge.

Komiteen vil påpeke at samfunnet står overfor store og omfattende utfordringer i årene som kommer. Komiteen mener det viktig å møte dagens utfordringer med å styrke utdanningsfeltet ved å satse på rekruttering til yrkene i barnehage, grunnskole og utdanningssektoren. Komiteen er bekymret for nedgangen de siste årene i søkertall til disse utdanningene. Høyere utdanning og forskning må gis gode vilkår. Gode arbeidsforhold for de ansatte innenfor sektoren, med høy grad av tillit til de ulike profesjonene, er nødvendig for å sikre at sektoren både rekrutterer og beholder gode fagfolk.

Komiteen merker seg at Kunnskapsdepartementet vektlegger trygghet og samfunnsikkerhet, og at det er utarbeidet ulike dokumenter med krav, anbefalinger og veiledninger for arbeidet med samfunnstrygghet og beredskap i kunnskapssektoren.

Komiteen legger merke til at Kunnskapsdepartementet problematiserer balansen mellom å sikre trygghet og samtidig åpenhet.

4.2 Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen understreker viktigheten av at kunnskapssektoren prioriteres, og at politikken som føres, må være forsknings- og kunnskapsbasert. Komiteen merker seg at den samlede forskningen på barnehage, skole og høyere utdanning har økt. Komiteen deler vurderingen om at det stadig er behov for å fremme metodemangfold, stimulere til samarbeid og forskning på tvers av fagdisipliner samt brukermedvirkning i forskning.

Komiteen synes det er positivt at gjennomgangen av Forskningsrådets aktiviteter viser at det er prosjekter innenfor nesten alle fagmiljøer, og at kvaliteten på søknadene til porteføljen er høy.

Komiteen deler departementets vurdering av at det trengs forskning på en rekke områder innenfor utdanningssektoren, blant annet innenfor digitalisering, studiekvalitet og fagskoler, men merker seg også at det stadig er for lite forskning og statistikk knyttet til voksenopplæring.

Komiteen er opptatt av at arbeidet mot mobbing og utenforskap har høy prioritet. Alle barn og unge skal ha et inkluderende, likeverdig og tilpasset opplærings tilbud, slik at alle får muligheten til å utvikle sitt potensial, oppleve fellesskap og mestring. I Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023–2032, jf. Meld. St. 5 (2022–2023), lanserte regjeringen et samfunnsoppdrag for inkludering av flere barn og unge i utdanning, arbeid og samfunnsliv. Komiteen mener dette blir viktig for å jobbe mot utenforskap i samfunnet.

Komiteen vil særlig påpeke at gode og mange nok lærere er nøkkelen til å nå målene, og utfordringer knyttet til bemanning, rekruttering og videreutdanning av lærere i både barnehage og skole vil være viktig.

POST 50 NORGES FORSKNINGSRÅD – FORSKNING OM UTDANNING OG FORSKNING

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig med en kunnskapsbasert utdannings- og forskningspolitikk, og anerkjenner at dette er et område der det er viktig med forskning om blant annet metoder, resultater og ressursbruk. Dette medlem vil vise til at ressursene til utdanningsforskning har økt mye de siste årene, og dette medlem mener det er rom for kutt og omprioriteringer på dette feltet. De t-

te medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes 20 mill. kroner på denne posten.

Komiteen peker på det betydelige behovet etter mer arbeidskraft med yrkesfaglig utdanning, og mener det er ønskelig med økt forskning på rekruttering til yrkesfag og læreplasser.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det foreslås en økt satsing til forskning på rekruttering til yrkesfag.

5. Grunnopplæringen

5.1 Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024)

Komiteen understreker Utdanningsdirektoratets viktige funksjon med å sikre implementering av den nasjonale utdanningspolitikken. Dette innebærer blant annet å føre tilsyn, gjennomføre evaluering, og utforming av en rekke læreplaner knyttet til fagfornyelsen, og utvikle ulike støtteressurser.

Komiteen synes det er viktig å fremheve at direktoratet etterspør ulike innspill gjennom Elevundersøkelsen, Lærlingundersøkelsen og Foreldreundersøkelsen. Komiteen deler direktoratets vurderinger om at dette er viktige verktøy for barnehage- og skoleeiere til å utvikle barnehagene og grunnopplæringen.

Det nye læreplanverket LK20 og LK20S har blitt gradvis innført fra 2020, og innføringen er fremdeles i en tidlig fase. Komiteen viser til direktoratets viktige oppgave med å gi støtte til skoleeiere, skoler og lærebedrifter til en kunnskapsbasert og aktiv læreplanforvaltning.

Komiteen mener at en satsing på etter- og videreutdanning er nødvendig for å øke kompetansen i samfunnet, og vil derfor fremheve at direktoratet har utarbeidet støttmateriell til bruk i kompetanseheving innenfor barnehage, SFO og skole. Komiteen har merket seg at direktoratet har gjort en rekke tiltak for å heve kvaliteten i SFO-tilbudet nasjonalt, blant annet har direktoratet hatt som oppdrag å sette i gang et kompetansetilbud for ledere i SFO og vurdere hvilke kompetansebehov tilsatte i SFO har på lengre sikt.

Komiteen har merket seg at barn og unges personvern er stadig oftere på dagsordenen i samfunnet. Komiteen synes derfor at det er bra at direktoratet har tatt en større rolle med tanke på rettledning om personvern, for å bidra til å sikre bedre etterlevelse av regler på dette området. Komiteen merker seg at direktora-

ret jobber sammen med og gjennom statsforvalter for å oppnå bedre forståelse og etterlevelse av regelverket i sektoren.

POST 70 TILSKUDD TIL LÆREMIDLER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

5.2 Kap. 3220 Utdanningsdirektoratet

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

5.3 Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen mener foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene (FUG og FUB) utfører et verdifullt arbeid for å fremme et godt samarbeid mellom barnehage/skole og hjem. Komiteen mener et velfungerende barnehage/skole-hjem-samarbeid er viktig for å sikre barn og unge et godt læringsmiljø med gode forutsetninger for utvikling.

Komiteen vil peke på at FUG har en viktig funksjon og rolle overfor myndighetene for å ivareta foreldreperspektivet i utformingen av nasjonal skolepolitikk. Foreldreutvalget for grunnopplæringen er en ressurs i arbeidet med å forbedre skole-hjem-samarbeidet, og det gir viktig informasjon og veiledning til foresatte og ansatte i skolen om samarbeidet mellom skole og hjem.

Komiteen viser til at foreldreutvalgene spiller en viktig rolle som rådgivende organ overfor Kunnskapsdepartementet og utdanningsdirektoratet i bekjempelsen av mobbing i barnehage og skole.

5.4 Kap. 222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Bevilgningen på kapitlet gjelder drift av Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal, drift av samisk videregående skole i Karasjok og samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino. Målet med bevilgningen er å medvirke til å utvikle samisk identitet, språk og kultur.

Komiteen vil understreke betydningen av å styrke arbeidet for å bevare og videreutvikle de fem samiske språkene som fremdeles benyttes i Norge, og viser til at disse er opplistet på Unescos språkatlas over truede språk. Den samiske videregående skolen, tilbud om fjernundervisning og språksamlinger er i så måte viktige tiltak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, viser til Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal, som har tilbudt undervisning innen både sør-samisk og nord-samisk. Flertallet merker seg at det vil skje en gjennomgang av deler av tilbudet, og vil påpeke at tilbudet til elevene må komme styrket ut. Bevilgningen skal bidra til å løfte elevens tilgang på et fullgodt samisk tilbud.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, og Rødt, viser til bevilgningen til å innføre gratis skolemat ved de to statlige samiske videregående skolene. Gratis skolemat er sosialt utjevne og fører til at elever spiser sunnere.

5.5 Kap. 3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

POST 2 SALGSINTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

5.6 Kap. 223 Diamanten skole

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Bevilgningen på kapitlet gjelder drift av Diamanten skole for elever med døvblindhet. Komiteen merker seg at tilbudet drives av Statped og har et tak på 10 elever, og at det foreslås å bevilge 1,5 mill. kroner mer på kapitlet.

5.7 Kap. 224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre

POST 70 FREDS- OG MENNESKERETTIGHETSSENTRER OG POST 71 DET EUROPEISKE WERGELANDSENTRER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Kapitlet inkluderer tilskudd til syv freds- og menneskerettighetsentre. Komiteen vil påpeke at freds- og menneskerettighetsentrene er viktige læringsarenaer og bidrar til forskning, dokumentasjon og formidling om viktige hendelser fra vår nære historie som ikke må glemmes. Kunnskapen de formidler fra andre verdenskrig – Holocaust, kunnskap om norsk krigshistorie og fascismen – er spesielt viktig i en tid med økende fremmedfrykt, antisemittisme og rasisme.

Komiteen er spesielt opptatt av at disse sentrene skal formidle historien til ungdom og bidra til å dekke behovet hele landet har for å få viktig kunnskap fra denne tiden. Komiteen viser til at alle sentrene rapporterte om økt etterspørsel etter tilbudene deres, inkludert Dembra – Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme, som er et tilbud om kompetanseutvikling til skoler i arbeidet mot fordommer og fiendtlighet mot minoriteter. Det har også vært satsing på digitale læringstilbud ved alle sentrene.

Komiteen understreker viktigheten av å undervise dagens barn og unge om menneskerettigheter og demokrati.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til Faldstadsenteret og Arkivet freds- og menneskerettighetsenter med 3 mill. kroner.

Flertallet viser videre til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til Rafto-stiftelsen med 15 mill. kroner. Flertallet foreslår at pengene bevilges til utviding og oppgradering av Raftohuset.

Flertallet foreslår derfor at kap. 224 post 70 økes med 18 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås en bevilgning på 15 mill. kroner til et oppgradert bygg for Rafto-stiftelsen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å motarbeide ekstremisme i alle miljøer. Disse medlemmer vil understreke at den økende antisemittismen man har sett over flere år, er et alvorlig faresignal. Disse medlemmer observerer at antisemittismen er særlig tydelig i dagens situasjon, og at det jødiske miljøet rapporterer om økt trakassering og hets. Disse medlemmer vil påpeke at synagogen i Oslo bør være under konstant bevoktning, i likhet med synagoger i de fleste europeiske land. Disse medlemmer mener økt kunnskap og oppmerksomhet om religiøs og politisk ekstremisme er viktig for å ivareta det liberale demokratiet i Norge.

5.8 Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1. S (2023–2024).

Komiteen viser til viktigheten av at Fullføringsreformen, jf. Meld. St. 21 (2020–2021) følges opp, og har merket seg at innsatsen holdes på et høyt nivå også i budsjettet for 2024. Satsingen inkluderer en stimulering av ordningen Fagbrev på jobb. Komiteen mener at denne ordningen bør bygges videre ut som en del av kompetansereformen. Komiteen vil understreke viktigheten av at også fylkeskommunene i årene som kommer, forsterker innsatsen både for økt fullføring i videregående skole og kompetansereform for voksne.

Komiteen merker seg også at det foreslås en egen rentekompensasjonsordning for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.

POST 1–POST 60

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

POST 61 RENTEKOMPENSASJON FOR INVESTERINGER I LÆRINGSARENAER OG STØRRE UTSTYR SOM BIDRAR TIL MER PRAKTISK OG VARIERT OPPLÆRING

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Fagfornyelsen åpner for mer praktisk og variert undervisning. Disse medlemmer vil heller styrke den direkte tilskuddsordningen for utstyr og læringsarenaer på 5.–10.trinn enn å opprette en egen rentekompensasjonsordning for kommunene, se merknad på kap. 226 post 21.

POST 63 TILSKUDD TIL SAMISK I GRUNNOPPLÆRINGEN

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås et kutt på 15 mill. kroner på denne posten.

POST 64–POST 68

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås et kutt på 9,846 mill. kroner på post 67 Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk.

POST 69 TILTAK FOR FULLFØRING AV VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

Oppfølgingstjenesten

Komiteen viser til Oppfølgingstjenestens viktige arbeid for å få ungdom som har droppet ut av videregående skole, tilbake til utdanning eller arbeid.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt viser til at ved behandlingen av opplæringsloven ble regjeringen bedt om å utrede en utvidelse av Oppfølgingstjenestens mandat, slik at de kan få en viktigere forebyggende rolle og et ansvar i overgangen mellom ungdomsskolen og videregående skole. Dette vil kreve økte ressurser til Oppfølgingstjenesten.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, hvor det foreslås å styrke bevilgningen til dette formålet med 10 mill. kroner over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett.

Læreplasser

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av at yrkesfagene styrkes, slik at arbeidsmarkedet får tilstrekkelig med verdiskapende arbeidskraft. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 22,5 mill. kroner, slik at lærlingetilskuddet kan økes med 1 000 kroner per plass.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det omprioriteres 165,6 mill. kroner fra arbeid for læreplasser til andre tiltak, deriblant en prisjustering av lærlingetilskuddet og mer forskning på rekruttering til yrkesfag og læreplasser.

Prøveforsøk i yrkesfag

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Rødt vil understreke viktigheten av samarbeid mellom skole og lokalt næringsliv, og at mulighetene som ligger i nye og fleksible løsninger, utnyttes. Det finnes flere ulike lokale og regionale modeller for desentralisert, yrkesfaglig videregående opplæring, for eksempel Steigenmodellen og LOSA. Disse medlemmer vil påpeke at slike modeller bør gjøres mer kjent, slik at de kan utprøves flere steder.

Produksjonsskoler

Komiteen viser til produksjonsskoler som et godt alternativ til ungdom som faller ut av det ordinære skoleløpet, og ønsker å bygge videre på de positive erfaringene fra Hardanger produksjonsskule og Hyssingen produksjonsskole,

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at ordningen bør utvides til andre fylker. Disse medlemmer vil derfor oppfordre regjeringen til å komme tilbake til Stortinget med en plan som kan sikre langsiktig statlig medfinansiering av dette viktige skoleslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialis-

tisk Venstreparti, viser til at bevilgningen på 6 mill. kroner er et øremerket tilskudd til Vestland fylkeskommune som et forutsigbart statlig bidrag til produksjonsskoler. Det tilsvarer det statlige tilskuddet som eksisterte tidligere.

Fagbrev på jobb

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt mener at fagbrev på jobb i større grad bør være et tilgjengelig tilbud i alle fylkeskommuner, som et alternativ til praksiskandidatordningen, og synes det er bra at regjeringen øker midlene til denne ordningen. Fagbrev på jobb når en viktig gruppe voksne som kan ha høy terskel for å ta et fagbrev, og vil kunne føre til at enda flere kan fullføre med fagbrev, samtidig med at de er i arbeid. Disse medlemmer mener derfor at det bør vurderes å lovfeste at tilbudet skal gis i alle fylker, og at en videre vurderer kriteriene for å kunne ta fagbrev på jobb og finansieringen.

Disse medlemmer viser til budsjettproposisjonen, hvor regjeringen viser til en utredning fra Utdanningsdirektoratet og skriver:

«(...) praktiseringa av Fagbrev på jobb varierer mellom fylkeskommunane og at handlingsrommet i ordninga kan nyttast betre. Regjeringa vil halde fram satsinga på Fagbrev på jobb for at fleire vaksne som manglar formell kompetanse, skal få høve til å ta eit fagbrev medan dei er i arbeid. Departementet vil derfor kartlegge praksisen og bruken av ordninga for å få eit betre grunnlag for å vurdere om ordninga kan gjerast meir tilgjengeleg for kvalifiserte kandidatar.»

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem den varslede gjennomgangen av praksisen og bruken av ordningen fagbrev på jobb for Stortinget på egnet måte, og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2024.»

POST 74 PROSJEKTTILSKUDD OG POST 75 GRUNNTILSKUDD

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til omtalen av grunntilskudd i Prop. 1. S (2023–2024). Disse medlemmer merker seg at formålet med å gjøre grunntilskuddet søknadsbasert fra 2024 er å gjøre ordningen mer transparent og sikre likebehandling. Disse medlemmer vil understreke at målet med ordningen fortsatt er å sikre stabile rammevilkår for tilskuddsmottakere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til Ungt Entreprenørskap, som gjen-

nom sitt arbeid i skolene sørger for at elever lærer gjennom å samarbeide med lokalt, regionalt og nasjonalt arbeidsliv. Flertallet mener at Ungt Entreprenørskap er en viktig bidragsyter i den digitale og grønne omstillingen. Ungt Entreprenørskap er et tilbud i skolen som bidrar til at et av målene med de nye læreplanene realiseres, nemlig mer praktisk og utforskende læring.

Komiteen peker på Norsk håndverksinstituttets viktige rolle for å ivareta norsk tradisjonshåndverk, og mener det bør vurderes å gi et unntak fra den søknadsbaserte ordningen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg bidro til forutsigbarhet for Norsk håndverksinstitutt. Regjeringen Støre foreslår i sitt budsjett en omgjøring og forskriftsfesting av tilskuddsordningen om grunntilskudd til organisasjonene. Forslaget til ny forskrift om grunntilskudd til organisasjoner, sendt på høring 28. juni 2023, vil for Norsk håndverksinstitutt bety at de faller helt utenfor kriteriene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, viser til Rosa kompetanse sitt viktige arbeid i skolen med å bidra til et helsefremmende og trygt psykososialt miljø, der elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet, kan uttrykke seg fritt, være trygge og bli inkludert.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det foreslås en bevilgningsøkning på 20 mill. kr til Rosa kompetanse.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil peke på den mangfoldige og praktiske kompetansen som finnes i miljøer utenfor skolen, og at det er viktig å benytte seg av denne. Samtidig vil dette medlem understreke betydningen av at ulike tiltak og prosjekter som tilbys elevene, må være kunnskapsbaserte og av høy kvalitet og tilstrebe objektivitet og nøytralitet. Polariserende budskap og identitetspolitikk bør ikke være en del av skolehverdagen. Kampanjepregede prosjekter og rene interesseorganisasjoner bør man være varsom med å ta inn i skolen. Dette medlem vil også påpeke viktigheten av et fritt organisasjonsliv, og at det ikke bør være et mål at alt av organisasjoner og prosjekter skal motta offentlig støtte. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å avvikle støtten til FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Rosa kompetanse skole og Rosa kompetanse barnehage, Foreningen Iles, Operasjon Dagsverk, Faktisk.no – skoleprosjektet TENK, og Stiftinga Magasinett.

Skole-NM

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til omleggingen av grunntilskuddsordningen for organisasjoner til en søknadsbasert ordning av yrkesfag-NM i 2024. Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at staten bidrar med sin del, slik at World Skills får stabile rammevilkår slik at de kan arrangere skole-NM og andre yrkeskonkurranser.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremhever at Norge har et stort behov for fagarbeidere i årene som kommer. Regjeringen Solberg gjorde flere viktige grep for å løfte yrkesfagene, noe som førte til at flere søkte seg til yrkesfag, flere fikk læreplass og at flere fullførte med fag- og svennebrev. Disse medlemmer mener det er viktig å fortsette å løfte yrkesfagene, gjennom konkrete tiltak som fremmer fagstolthet, motivasjon og mestring. Dette medlemmer mener derfor det er uheldig at regjeringen har skapt usikkerhet for videre finansiering for skole-NM. Skole-NM har vist seg å være en viktig arena for å synliggjøre yrkesfagene og bygge nettverk mellom skoler, opplæringskontor, bransjer og næringsliv. Det har også vært en økende interesse, både fra elever og lærere, og i 2023 ble det arrangert finaler i 37 fag.

Disse medlemmer mener derfor det er uheldig at regjeringen har skapt usikkerhet for videre finansiering for skole-NM. Skole-NM har vist seg å være en viktig arena for å synliggjøre yrkesfagene og bygge nettverk mellom skoler, opplæringskontor, bransjer og næringsliv. Det har også vært en økende interesse, både fra elever og lærere, og i 2023 ble det arrangert finaler i 37 fag.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke den viktige rollen WorldSkills Norway har i arbeidet med å høyne statusen, interessen og kvaliteten på norsk yrkesutdanning. De har ansvar for det norske Yrkeslandslaget som hvert annet år deltar i de internasjonale konkurransene WorldSkills Competition (Yrkes-VM) og EuroSkills (Yrkes-EM). I tillegg arrangerer WorldSkills Norway selv Skole-NM hvert år og Yrkes-NM hvert 2. år i samarbeid med fylkeskommunene. Dette medlem mener det er viktig å satse på dette arbeidet, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 3 mill. kroner til fortsatt satsing på WorldSkills Norway.

5.9 Kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen

POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

5.10 Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil understreke at hovedansvaret for arbeidet med kvalitetsutvikling i grunnopplæringen ligger hos skoleeierne, finansiert gjennom kommunenes frie inntekter. Komiteen mener imidlertid det er viktig at staten bistår og supplerer dette arbeidet gjennom ulike støtte- og veiledningstiltak finansiert over dette budsjettkapittelet.

Komiteen merker seg at bevilgningen over kapittelet skal medvirke til å nå de statlige sektormålene som er omtalt i proposisjonen, gjennom også å styrke det lokale kvalitetsutviklingsarbeidet, blant annet gjennom kompetanse- og profesjonsutvikling i grunnopplæringen, tiltak for bedre læringsmiljø, digitalisering, styrking av fag- og yrkesopplæringen og utvikling av læreplanverket for grunnopplæringen.

Komiteen er kjent med at Utdanningsdirektoratet er gitt ansvaret for forvaltning av en stor del av bevilgningen over kapittelet og gjennomføringen av de ulike tiltakene.

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og omtalene av de enkelte tiltakene under de respektive budsjettpostene, herunder budsjettekniske endringer, for 2024.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, påpeker at den foreslåtte økningen blant annet skal bidra til å følge opp håndhevingsordningen i skolemiljø saker, etter en økning i innmeldte saker til statsforvalterne.

Disse medlemmer understreker at kompetanse og kvalitetsutvikling henger tett sammen, og det derfor bidrar positivt med systematisk arbeid ved den enkelte skole kombinert med styrking av midlene over kap. 226 post 22.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Forskning, evaluering og data for vurdering av kvalitet i skolen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at dagens kvalitetsvurderingssystem i skolen er basert på offentlige utredninger som ble gjennomført for over 20 år siden, og består av blant annet nasjonale prøver, kartleggingsprøver, Elevundersøkelsen og internasjonale undersøkelser, som PISA og PIRLS. Flertallet viser til at det har vært ulike oppfatninger om systemets formål, omfang og bruk av resultater. Som følge av at systemet som brukes i skolen i dag, oppleves som lite sammenhengende og gir for lite

støtte til lærerne, nedsatte regjeringen derfor i april 2022 et offentlig, partssammensatt utvalg med mandat til å gjennomgå bruken av prøver og krav til rapportering og dokumentasjon i skolen. Formålet med arbeidet er å bidra til at skolene kan arbeide mer systematisk med å utvikle kvaliteten på skoletilbudet. Flertallet viser til at utvalget leverte sin sluttrapport i november i år, NOU 2023:27 Et nytt system for kvalitetsutvikling – for elevenes læring og trivsel, der utvalget foreslår et nytt system for kvalitetsutvikling som legger vekt på samarbeid og dialog mellom alle aktørene, og som tar utgangspunkt i skolehverdagen. Flertallet viser til at utvalgets rapport skal ut på høring og imøteser den videre oppfølgingen av dette, med sikte på et nytt system som bedre kan understøtte både skoler og kommuner i arbeidet med å innfri bredden i skolens mandat.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil påpeke viktigheten av nasjonale prøver og deltagelse i internasjonale undersøkelser som PISA, TIMSS og PIRLS. Til sammen gir disse testene oversikt over norske elevers kunnskaper i grunnleggende fag. Informasjonen fra PISA og de andre internasjonale studiene er en viktig del av kvalitetsvurderingssystemet, og bidrar til økt kunnskap hos skoleledere, skoleeiere og nasjonale myndigheter. Disse medlemmer mener norske barn har krav på å få verdens beste undervisning. Med de ressursene Norge har, er det viktig å ha høye ambisjoner for elevene, og da må skolen bruke de verktøyene som finnes.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av objektive og gode måleverktøy i skolen. Dette medlem mener at eksamener og karakterer, er velbrukte verktøy som må bevares.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at internasjonale trender i utdanningspolitikken, tydelig inspirert av konkurranseorienterte styringsverktøy fra kommersiell sektor, de siste to tiårene har gått i retning av økt vekt på tallfesting, prestasjonstesting og rangering, ikke minst i grunnskolen. Disse trendene har fått mer og mer fotfeste i Norge. Behovet for sammenlignbare data, ofte skapt gjennom testing, kartlegging og måling, har vært løftet frem som viktig i arbeidet med å fremme kvalitet og læring.

Dette medlem viser til kvalitetsutviklingsutvalgets nylig avleverte rapport, jf. NOU 2023:27, og mener i likhet med utvalget at man må utvikle styringssystemene på en måte som vektlegger samarbeid framfor konkurranse, kvalitative mål framfor kvantitativ måling, og læring framfor prestasjoner. Dette medlem mener derfor at Norges deltakelse i internasjonale kunnskapsundersøkelser som PISA og TIMSS skal avvikles.

Fornyelse av innholdet i skolen

Komiteens medlemmer fra Høyre støtter at det i en periode gis tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 5. til 10. trinn for å fremme en mer praktisk og variert undervisning. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, hvor det foreslås å styrke denne ordningen med 15 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2023 faset ut tilskuddet til kjøp av nye læremidler i forbindelse med innføringen av fagfornyelsen. Det er fortsatt et stort behov for oppdaterte og relevante læremidler i kommunene. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å bevilge 100 mill. kroner til nye læremidler, og der det foreslås 50 mill. kroner til opprettelsen av en ny tilskuddsordning for digitale læremidler.

Praktisk og variert skole

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, er opptatt av at mange barn og unge forteller at de ikke er motivert, og at de kjeder seg på skolen. Det er en trend flertallet ønsker å snu. Flertallet registrerer signalene fra skoler over hele landet som melder om at de trenger mer ressurser til utstyr og alternative læringsarenaer for å kunne gi elevene mulighet til å lære med både hode og hender. Flertallet vil ha mer praktisk og variert skole.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til proposisjonen, der det foreslås en satsing på 127 mill. kroner til kommunene gjennom et øremerket tilskudd fordelt etter elevtall. Kommunene vil få tildelt midlene etter et enkelt søknadsskjema hos Utdanningsdirektoratet, og de aller minste kommunene er garantert et minstebeløp på 10 000 kroner.

Dette flertallet mener dette tilskuddet er et målrettet tiltak som gir skolene mulighet til å kjøpe inn utstyrspakker og apparater til for eksempel laboratorier, musikkrom, skolekjøkken, fysisk aktivitet, tur- og friluftsutstyr og ulike verksteder, eller å ruste opp uteområdene for god uteskole, etablere en moderne medielab, et newton-rom, skolehager, osv.

Dette flertallet viser til at budsjettproposisjonen i tillegg inneholder forslag om en rentekompensasjonsordning til kommuner som ønsker å investere i læringsarenaer og utstyr for en mer praktisk skole med 1 mrd. kroner i året over åtte år.

Dette flertallet viser videre til regjeringens arbeid med en ungdomsmelding som er varslet i 2024.

Fag- og timefordeling

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, imøteser den varslede gjennomgangen av fag- og timefordelingen i videregående skole, som finansieres med 4 mill. kroner over kap. 226 post 21.

Digital satsing i skolen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til proposisjonen, der det foreslås å bevilge ytterligere 40 mill. kroner til å styrke oppfølgingen av strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole, til totalt 85 mill. kroner i 2024.

Flertallet har vært opptatt av nok og riktige læremidler, blant annet gjennom Innst. 442 (2022–2023) om ny opplæringslov. Regjeringen er i gang med fornyelsen av skolen, blant annet vist i Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole som ble lagt fram 20. april 2023. Flertallet påpeker at både fornyelse av innholdet i skolen, den teknologiske skolesekken, kompetanseheving og øvrige tiltak for å imøtekomme den teknologiske utviklingen er velkomment, blant annet er flere digitale læremidler på samisk viktig.

Seksualitetsundervisning

Komiteen viser til at LK20 legger til rette for at god og helhetlig seksualitetsundervisning skal gjennomføres i skolen, og der det eksplisitt nevnes viktigheten av å lære om respekt, grenser og mellommenneskelige relasjoner. Årets Ungdata-undersøkelse viser at 39 pst. av jentene og 11 pst. av guttene har opplevd seksuelle krenkelser og vold, hvorav 80 pst. er begått av jevnaldrende. Komiteen mener dette understreker behovet for tilpasset og relevant seksualitetsundervisning i skolen, slik at det er mulig å gi en god seksualitetsundervisning i skoler over hele landet.

Komiteens medlem fra Rødt ønsker et kompetanseløft om seksualitetsundervisning, både for lærere og i lærerutdanninga, og viser til Rødts alternative budsjett, hvor det er satt av 3 mill. kroner til dette kompetanseløftet. Dette medlem mener at økt kunnskap og trygghet knyttet til temaet vil gjøre det lettere for lærere å formidle kunnskap om seksualitet til elevene på en inkluderende, ivaretagende og åpen måte.

Naturfag i ungdomsskolen

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til forslag fra Høyre, som Fremskrittspartiet stemte for, om en tiårig realfagsstrategi, jf. Representantforslag 151 S (2022–2023), jf. Innst.

351 S (2022–2023), om en realfagsstrategi for å fremme utvikling av realfagskompetanse og rekruttering av realfagskandidater til utdanning og arbeidsliv.

Disse medlemmer viser videre til at Norge, sammenlignet med andre land i realfagsundersøkelsen TIMSS, er blant landene med færrest timer til naturfag på ungdomstrinnet. Resultatene fra TIMSS 2019 viste en tilbakegang i resultatene i naturfag på ungdomstrinnet, og at norske elevers prestasjoner i naturfag på ungdomstrinnet ligger en god del under de andre nordiske landene. Forskerne som analyserer de norske TIMSS-resultatene, har trukket fram lavt timetall som en forklaring på hvorfor de norske naturfagsresultatene er svakere på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet, og svakere sammenliknet med andre nordiske land.

Disse medlemmer mener det er behov for en ny satsing på ungdomsskolen for å gi elevene en mer tilpasset og praktisk opplæring. Fagfornyelsen legger godt til rette for det, og den nye læreplanen i naturfag legger vekt på at faget skal bli mer praktisk og utforskende.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres forslag til alternativt statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås å innføre en ekstra time i naturfag på ungdomstrinnet.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen foreslår å fase ut Lektor 2-ordningen for realfag. Disse medlemmer er uenig i dette, og mener at ordningen må videreføres. I Høyres alternative budsjett foreslås derfor en ekstra bevilgning på 5 mill. kroner.

Fag- og yrkesopplæring

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av at det legges avgjørende vekt på samfunnets behov for kompetanse i dimensjonering av utdanningstilbudet. Dette medlem vil vise til at resultatene fra NHOs kompetansebarometer og SSBs kartlegginger gjennom en årrekke har vist at det er behov for et mer markeds- og verdiskapingsrettet utdanningstilbud. Flest bedrifter har behov for ansatte med utdanning fra yrkesfaglige programmer på videregående nivå, og en stor andel av bedriftene trenger folk med fagskoleutdanning. Dette medlem mener den viktigste prioriteringen må være å gi flest mulig ungdommer mulighet til å ta utdanninger som sikrer dem jobb.

Samisk fjernundervisning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å styrke støtten til samisk fjernundervisning. Flertallet foreslår derfor at kap. 226 post 21 økes med 5 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet viser til proposisjonen, der det foreslås fortsatt styrking av bevilgningene til samiske formål og en økning av rammebevilgningen til Sametinget med 3,6 mill. kroner til oppfølging av innsatsområda i Meld. St. 13 (2022–2023), og 3 mill. kroner til et prosjekt for å bedre kvaliteten i fjernundervisningen for elever som får opplæring i samisk.

Skolemiljø

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at vold og ordensproblemer er et økende problem ved flere skoler. Her er det viktig å få til effektive forebyggingstiltak. Dette medlem vil vise til «Sosialagentene» – et prøveprosjekt for bedre skolemiljø ved enkelte Oslo-skoler. Dette prosjektet viser målbart positive resultater, og dette medlem mener det bør åpnes for å prøve ut sosialagent-modellen ved flere skoler. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 20 mill. kroner til prøveprosjekt på flere skoler med særskilte volds- og trusselfordringer.

Skolebibliotek og lesing

Komiteen viser til at utvikling av lesing og leselest er helt avgjørende for at barn og unge skal klare seg godt i skole, utdanning og senere arbeidsliv.

Komiteen vil understreke at det å kunne lese godt både på skjerm og på papir er viktig både for videre utdanning og for deltakelse i arbeidsliv, og for å fungere godt i samfunnet. Det er en utfordring at norske barn og unge leser stadig mindre. De leser mindre etter hvert som de blir eldre, og gutter leser mindre enn jentene. Fra undersøkelser, blant annet den internasjonale leseundersøkelsen PIRLS, er det avdekket en betydelig nedgang i norske tiåringers leseferdigheter, og at det er store forskjeller i leseprestasjoner blant barn og unge.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at mange barn og unge mangler motivasjon og kjeder seg på skolen. Regjeringen jobber aktivt for å snu denne utviklingen med tiltak for å vekke leselest og bygge god lesekultur med plass til alle. Som et ledd i dette arbeidet foreslås det å styrke innsatsen for å styrke barn og unges leseferdigheter og lesemotivasjon. Midlene skal gå til å styrke skolebibliotek i levekårsutsatte områder, kompetansetiltak for lærerne og leselestprosjekter – som for eksempel lesekonkurranser og bokbad. Flertallet viser til at disse tiltakene kommer på toppen av andre styrkingstiltak, blant annet vedtaket i revidert nasjonalbudsjett om en ekstrabevilgning på 115 mill. kroner som et ettårig tilskudd til kommunene for innkjøp av skolebø-

ker, for å sørge for at det også finnes flere fysiske bøker i skolene.

Komiteens medlem fra Rødt mener at skolebiblioteket er en undervurdert og underfinansiert del av arbeidet med å øke barns leselest. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å bevilge midler til å styrke skolebibliotekene.

Skolefritidsordningen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener det er viktig at alle barn skal ha mulighet til å delta på SFO uavhengig av foreldrenes lommebok. Flertallet er opptatt av at barna møter et godt tilbud og innhold i SFO. Nøkkelen til et godt SFO-tilbud er ansatte med faglig trykthet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det var et viktig tiltak at det høsten 2022 ble innført 12 timer gratis SFO for førsteklasinger, og at tiltaket ble utvidet til også å omfatte andreklassinger høsten 2023. Med en gjennomsnittspris på 1 924 kroner per måned for en halvtidsplass, innebærer dette at familiene til 60 000 elever har kunnet spare rundt 20 000 kroner i året med de grep regjeringen, i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti, har gjennomført så langt i perioden.

Dette flertallet viser til proposisjonen, der regjeringen foreslår en satsing på 10 mill. kroner til økt kompetanse i SFO i 2024, der hoveddelen av disse midlene vil gå til videreutdanning for SFO-ledere. Dette flertallet er kjent med at Utdanningsdirektoratet i inneværende år har satt i gang et tilbud om kompetanseheving for SFO-ledere, og at 50 SFO-ledere nå får støtte gjennom dette tilbudet til å utvikle kvaliteten i SFO og til å implementere rammeplanen.

Dette flertallet viser til at utvidelse av gratis halvdagsplass for første- og andreklassinger har vært et attraktivt tilbud som har ført til økt deltakelse. Med utvidelse til å omfatte tredjeklassingene vil disse medlemmer oppfordre regjeringen til å fremover vurdere behovet for en opptrapping av bemanningen for å sikre kvalitet og kompetanse i hele skolefritidsordningen. Økt behov for bemanning må ses i sammenheng med den reelle bruken av tilbudet.

Dette flertallet viser til at det i budsjettforliket er foreslått å gi gratis halvdagsplass (12 timer per uke) på SFO til 3. klassinger. Dette flertallet viser til forslag under rammeområde 6 som behandles i kommunal- og forvaltningskomiteen, der kap. 571 post 60 økes med 856,3 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag, og kap. 228 post 84 økes med 23,7 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringen Solberg iverksatte flere tiltak både for å løfte kvaliteten i skolefritidsordningen og gjøre tilbudet tilgjengelig for flere. Det ble innført en nasjonal moderasjonsordning for lavinntektsfamilier på alle trinn i SFO. Videre foreslo regjeringen Solberg å utvide ordningen med gratis SFO for lavinntektsfamilier i utvalgte kommuner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres forslag til alternativt statsbudsjett for 2024, hvor Høyre foreslår å styrke kvalitets- og kompetansetiltakene med 10 mill. kroner. Disse medlemmer viser videre til at Høyre under Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett foreslår å redusere antall gratis timer på SFO på første og andre trinn fra 12 til 6 timer. Samtidig foreslår Høyre å redusere foreldrebetalingen for SFO på 1.–4. trinn for lavinntektsfamilier slik at denne maksimalt utgjør 5 pst. av skattbar inntekt.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen Støre bruker de store pengene på skolefritidsordningen. Disse medlemmer mener det er viktigere å satse på kvalitet og innhold i skolen.

Yrkesfaglærere

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, påpeker at gode yrkesfaglærere og nok kvalifiserte yrkesfaglærere er en vesentlig del av å satse på og løfte fram flere gode yrkesutøvere med fagbrev, mesterbrev og svennebrev. Flertallet påpeker at hele 324 yrkesfaglærere fikk tilbud om videreutdanning gjennom yrkesfaglærerløftet for studieåret 2022–2023. Videre merker flertallet seg at forsøket for å stimulere til investeringer i utstyr på yrkesfag er avsluttet, og at det skal avklares hvordan forsøket skal følges opp.

Stiftelsen 10. august

Komiteen viser til at det er videreført en støtte på 4 mill. kroner til Stiftelsen 10. august til et minne- og læringssenter og formidlingsarbeid om terror og hat mot muslimer etter terrorangrepet på Al-Noor Islamic Center i 2019. Minne- og læringssenteret ble ferdigstilt i desember 2022. Komiteen er kjent med at senteret har hatt over 1 000 besøkende i 2023, og at Stiftelsen 10. august har planer om å utvide undervisningstilbudet i 2024 for å inkludere temaer som radikaliseringsnett, hat mot minoriteter og dialog.

Komiteen mener det er viktig at minne- og læringssenteret sikres muligheter til å videreutvikle tilbudet i årene som kommer, og vektlegger i den forbindelse det viktige samarbeidet i læringsarenaen som inkluderer 22. juli-senteret og regjeringskvartalet, og minne og læringssenteret på Utøya.

Tilskudd til andre tiltak

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at det er tverrpolitisk enighet om at en høy organisasjonsgrad er viktig for å støtte og fremme et godt og seriøst arbeidsliv i Norge. Det er godt dokumentert at mange unge har for lav kunnskap om grunnleggende rettigheter, plikter og spilleregler i arbeidslivet, og at dette gjør dem lette å utnytte. Det er bred enighet mellom arbeidslivets organisasjoner om at bedre informasjon tidligere vil kunne bøte på dette, og forbedre ungdom bedre på å tre inn i arbeidslivet.

Komiteens medlem fra Rødt viser derfor til Rødts alternative statsbudsjett, der det foreslås midler til en «faglig skolesekk».

Dette medlem vil oppfordre regjeringen til å invitere arbeidslivets parter til en forpliktende dialog om hvordan kunnskap om det organiserte arbeidslivet og trepartssamarbeidet kan få en større og mer praktisk plass i, eller tilknyttet, undervisningen i videregående skole.

Dette medlem viser til at diskriminering og forskjellsbehandling på bakgrunn av etnisitet, nasjonalitet eller kulturell tilhørighet, fortsatt er et gjennomgripende problem i Norge. Dette har store konsekvenser for levekår for hele samfunnsgrupper og livskvalitet for den enkelte. Dette medlem mener dette bare kan endres gjennom holdnings- og kulturendring, og at denne må begynne i skolen. Å ikke være rasist er ikke å være anti-rasist, og både lærere, elever og skoleledere trenger opplæring i hvordan man gjenkjenner og griper inn mot rasisme. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett med forslag om å bevilge penger til å opprette en antirasistisk skolesekk etter modell av den kulturelle skolesekken.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre ser med bekymring på den økende graden av ufrivillig skolefravær blant landets grunnskoleelever. Anslag tyder på at det kan være opp mot flere titusen elever som sliter med ufrivillig skolefravær. Dette er skadelig for barna, foreldrene og samfunnet.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å bevilge 250 mill. kroner til en tiltakspakke mot ufrivillig skolefravær og 30 mill. kroner til skolebibliotek og lesestimulering, og det foreslås å bevilge 17,5 mill. kroner for bedre muligheter til kompetanseheving for skolebibliotekarere.

Rekruttering til læreryrket

Komiteen er opptatt av å sikre nok kvalifiserte lærere i norske klasserom i hele landet. Komiteen vi-

ser til at Stortinget ba regjeringen om å utarbeide en lærerrekutteringsstrategi i Innst. 366 S (2022–2023), jf. Dokument 8:211 S (2022–2023), og komiteen ser fram til at regjeringen legger fram en slik strategi i 2024.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til proposisjonen og foreslåtte bevilgninger til å beholde lærere i skolen og øke rekrutteringen, blant annet gjennom etter- og videreutdanning av lærere, skoleledere og andre tilsatte i skolen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener det viktigste for elevens læring er en god lærer. Regjeringen Solberg innførte en ordning med lærerspesialister for å gi lærere flere karriereveier. Lærerspesialister i begynneropplæringen ble særlig prioritert. Disse medlemmer viser til at regjeringen Støre har kuttet denne ordningen. Disse medlemmer mener at mulighet for spesialisering og høyere lønn også kan være et viktig tiltak for å øke rekrutteringen til læreryrket.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres forslag til alternativt statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås å gjeninnføre ordningen med lærerspesialister og en bevilgning på 75 mill. kroner.

POST 22 VIDEREUTDANNING FOR LÆRERE OG SKOLELEDERE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Prop. 1 S (2023–2024) for omtale. I tillegg kommer blant annet kompetansepakker om trygt og godt barnehage- og skolemiljø, som er avgjørende for barns utvikling og oppvekst, forvaltet over kap. 226 post 21. Utover dette trekker flertallet også fram Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstrepartis vedtatte forslag om en økning på 268 mill. kroner til desentralisert kompetanseutvikling fordelt til statsforvalterne i 2022.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at gode lærere med solid og oppdatert kunnskap er nøkkelen til at elevene skal lære mer. Regjeringen Solberg gjennomførte en rekke tiltak for å løfte lærernes kompetanse og sikre flere kvalifiserte lærere i skolen. Blant tiltakene er skjerpede opptakskrav for å komme inn på lærerutdanningen, femårig master, kompetansekrav for lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk, flere lærerspesialister, en særskilt satsing på spesialpedagogikk, tiltak for at flere lærere som er i skolen, kan fullføre utdanningen, samt en lærernorm i grunnskolen.

Disse medlemmer viser til at nesten 50 000 lærere har fått tilbud om videreutdanning. Dette er et historisk og viktig løft, som disse medlemmer mener må videreføres.

Komiteens medlemmer fra Høyre er glade for at regjeringen Støre viderefører satsingen på videreutdanning, men registrerer at regjeringen Støre foreslo å fjerne kompetansekrav for lærere med utdanning før 2014 og svekker prioriteringen av videreutdanning i norsk, engelsk og matematikk. Disse medlemmer vil fastholde viktigheten av at kommunene og skolene prioriterer kjernefagene.

Disse medlemmer viser til at det fortsatt er mange uten fullført lærerutdanning som underviser i skolen. Disse medlemmer mener det er viktig at elevene møter kvalifiserte lærere i klasserommet. I Høyres forslag til alternativt budsjett for 2024 fremmes en rekke tiltak som skal bidra til å øke læreryrkets attraktivitet og til å øke andelen kvalifiserte lærere. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i 2019 innførte et pilotprosjekt ved UiT og Nord universitet med et tilrettelagt studieløp for å få ukvalifiserte lærere til å fullføre utdanningen. Disse medlemmer viser til at Stortinget ved behandlingen av opplæringsloven ba regjeringen skjerpe kravet til lærerutdanning for de som underviser i skole. Disse medlemmer mener at ordningen som legger til rette for at de som jobber i skolen, som ikke har fullført lærerutdanningen, får et løp for å fullføre, er bra. Disse medlemmer mener at dette bør ruller ut til å være et landsomfattende tiltak. I Høyres forslag til alternativt budsjett styrkes derfor denne ordningen med 20 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at dagens stortingsflertall har fjernet den lite hensiktsmessige «avskiltingen» av erfarne lærere, som ble innført av regjeringen Solberg. Flertallet mener at alle lærere som har fullført og bestått lærerutdanning før 2014, skal ha sin kompetanse ansett som fullverdig.

Flertallet vil understreke at det fortsatt er klare kompetansekrav for å undervise. Dersom «avskiltingen» hadde blitt gjennomført, hadde over 18 000 lærere ikke vært kvalifisert til å undervise i fagene sine etter 2025, når overgangsperioden hadde vært over (antall per 1. oktober 2020). I tillegg kommer «reservestykken» av lærere med lærerutdanning som ikke jobber i skolen, og som ville fått det enda vanskeligere med å returnere til klasserommet. Statistisk sentralbyrås utdanningsstatistikk viser at om lag 40 000 lærere ikke jobber i skolen.

Komiteens medlem fra Venstre understreker at læreren spiller en viktig rolle i barn og unges opplæring. Regjeringen Solberg gjennomførte flere endringer for

å forbedre lærernes kompetanse, blant annet en stor satsing på etter- og videreutdanning av lærere. Denne satsingen bør videreføres og forsterkes. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å bevilge ytterligere 159 mill. kroner for å gi totalt 6 000 lærere tilbud om videreutdanning.

POST 61 TILSKUDDSORDNING TIL VEILEDNING FOR NYUTDANNEDE NYTILSATTE LÆRERE

Komiteen mener det er viktig med god veiledning for nytilsatte og nyutdannede lærere.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres forslag til alternativt statsbudsjett for 2024, hvor Høyre foreslår å styrke ordningen med 15 mill. kroner, slik at den kan utvides til også å omfatte barnehage og videregående skole.

Komiteen mener at å sørge for at flere forblir i læreryrket er et viktig satsingsområde. Det finnes i dag en tilskuddspott til veiledning av nyutdannede nyansatte lærere i grunnskolen.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å bevilge 30 mill. kroner til å utvide dette tilbudet til å også gjelde lærere i videregående opplæring.

POST 71 TILSKUDD TIL VITENSENTRER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

5.11 Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil trekke frem de mange styrkene som ligger i å støtte opp om et mangfoldig utdanningsystem som ivaretar ulike utdanningsbehov og muligheter for den enkelte. Dette bidrar positivt til samfunnet og gir oss tilgang til kompetanse og opplæringsarenaer som ellers ikke ville være lett tilgjengelig.

POST 63 TILSKUDD TIL KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, ønsker å trekke fram betydningen av de kommunale samisk-skolene i Snåsa og Målselv. Flertallet er også kjent med at et slikt tilbud ikke finnes i det lulesamiske kjerneområdet. En fortsatt styrking av de samiske språkene er viktig for å gi alle barn rett til opplæring i eget språk.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at drifta av Norsk-russisk videregående skole i Murmansk fortsatt er stanset. Som følge av Russlands angrep på Ukraina tas det ikke opp elever i kommende år. Troms og Finnmark fylkeskommune vil derfor ikke ha behov for tilskudd til drift av skolen i 2024.

POST 78 TILSKUDD

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til den utfordrende økonomiske situasjonen Røde Kors Nordisk United World College i Fjaler står i, og støtter regjeringens innsats med å øke Norges bidrag og med å jobbe mot de andre nordiske landene for å sikre driften til dette tilbudet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at Norsk Seksjon ved Lycée International de Saint-Germain-en-Laye er del av et utstrakt utdannings samarbeid mellom Norge og Frankrike. Disse medlemmer er tilfreds med at skolen sikres videre finansiering i 2024. Disse medlemmer konstaterer at departementet har varslet at de vil vurdere nivået på tilskuddet fram mot 2025-budsjettet. Disse medlemmer mener det er viktig at skolen sikres økonomiske rammer slik at tilbudet kan videreføres. Disse medlemmer mener det bør vurderes om Norsk Seksjon ved Lycée International de Saint-Germain-en-Laye kan gå inn i rammen av det norsk-franske utdannings samarbeidet, og disse medlemmer ber regjeringen vurdere å gå i dialog med franske myndigheter om dette.

5.12 Kap. 228 Tilskudd til private skoler mv.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at lovverket åpner for å etablere og drive privatskoler som utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen. Komiteen viser til at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode, og at det er et forbud mot å ta utbytte fra slike skoler.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at friskolene er et viktig supplement til den offentlige skolen, og at det sikrer et annet faglig, pedagogisk eller livssynsmessig alternativ til. Disse medlemmer er derfor bekymret over regjeringens politikk for friskolene, hvor stadige innstramminger og reduksjon i tilskudd fører til et mindre mangfold i skolesektoren.

POST 70 PRIVATE GRUNNSKOLER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at det er positivt at regjeringen foreslår en ny modell for finansiering av private skoler, og mener en ny finansieringsmodell er viktig for å sikre forutsigbarheten. Den overordnede linjen om at tilskudd tilsvarer 85 pst. av gjennomsnittsutgiftene i offentlige skoler og resterende 15 pst. kan de ta i skolepenger, videreføres. En endring som påvirker enkelte skoler mer enn andre, er at privatskoler med både barnetrinn og ungdomstrinn ikke lenger får kompensert for smådriftsulemper to ganger. Disse medlemmer merker seg kunnskapsministerens svar til Stortinget om dette der hun sier:

«Kunnskapsdepartementet har invitert representanter fra privatskoleorganisasjonene til å være med i en arbeidsgruppe for å kartlegge dette nærmere.»

Videre skiver ministeren at gruppen skal se på noen konkrete punkter med den nye modellen:

«Arbeidsgruppen skal vurdere behovet for endring i hvordan utgifter til skolebygg håndteres i tilskuddsmodellen, og kartlegge om det er spesielle forhold ved ulike typer private grunnskoler som påvirker kostnadene på en annen måte enn offentlig skole, som for eksempel klassestørrelser eller kompetansekrav.»

Disse medlemmer tar til orientering kunnskapsministerens retdebrev, i brev 6. november til komiteen (vedlagt), om omtalen i proposisjonen kap. 12. side 304, om hvilken rapport om ny tilskuddsmodell som ble delt med organisasjonene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at regjeringens forslag om ny tilskuddsmodell for private grunnskoler bygger på en svært kritikkverdig prosess og mangelfullt saksunderlag. Disse medlemmer viser til regjeringens feilinformasjon til Stortinget om at friskoleorganisasjonene skal ha mottatt rapporten som regjeringen i stor grad bygger forslaget på, og mener at det er svært problematisk at organisasjonene ikke har vært involvert eller informert om hvilken eller hvilke ny(e) tilskuddsmodell(er) som departementet har ansett som aktuelle. Disse medlemmer viser videre til Agenda Kaupangs rapport «Kostnader i kommunal grunnskole» og rapportens funn om en systematisk underfinansiering av friskolene.

Disse medlemmer mener det er bra at regjeringen har trukket forslaget om betydelige kutt i denne omgang, men disse medlemmer er ikke trygge på at friskolene får den forutsigbarheten og likebehandlingen de trenger og har rett på. Disse medlemmer mener at regjeringen må sikre friskolene en forutsigbar og mer likeverdig behandling på nivå med finansiering av en sko-

leclass i den offentlige skolen. Disse medlemmer støtter derfor initiativet om dialog med friskoleorganisasjonene, signalisert fra Kunnskapsdepartementet 8. november 2023, men mener det er høyst kritikkverdig at den arbeidsgruppen som skal opprettes, har fått en innramming hvor ikke hele modellen gjøres til tema, men bare de sider ved modellen som departementet har valgt ut. Disse medlemmer mener blant annet at kostnader per elev ved drift av kommunale barneskoler, ungdomskoler og kombinerte skoler må sammenlignes med tilskudd til friskoler av samme type og størrelse, og videre at en må søke å finne en finansieringsordning som er både rettferdig og bærekraftig, hvor både driftsutgifter og kapitalutgifter dekkes tilstrekkelig.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utsette forslaget om ny tilskuddsmodell for private grunnskoler til den annonserte arbeidsgruppen har levert sin rapport, som må være basert på et bredt faktagrunnlag og med god involvering av friskoleorganisasjonene.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at friskoler og privatskoler har vært en viktig del av utdanningssystemet lenge, og bidrar til mangfold og kvalitet. Privatskolene er nå under et ideologisk angrep fra regjeringen, og dette skaper utrygghet, uforutsigbarhet og mindre valgfrihet for elevene. Dette medlem mener at regjeringens radikale forslag om finansiering av privatskolene er et angrep både på de private aktørene og på foreldrenes grunnleggende rett til å velge skole for sitt barn i tråd med religiøs eller filosofisk overbevisning. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der regjeringens kuttforslag reverseres.

Komiteens medlem fra Venstre mener at friskolene er en viktig del av det norske skoletilbudet, og er bekymret over regjeringens foreslåtte kutt i finansieringen av friskolene. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å reversere dette kuttet.

POST 71 PRIVATE VIDEREGÅENDE SKOLER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstrepartiet, ber om en gjennomgang av finansieringssystemet for de private videregående skole- ne. I den sammenhengen vil det være mulig å se på situasjonen til Kongshaug Musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen VGS Vennesla.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regje-

ringen opprettholder kuttet i likebehandlingstilskudd fra 2023, til Kongshaug musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen VGS Vennesla. Disse medlemmer mener regjeringen bør se på om musikkfag er tilstrekkelig godt finansiert gjennom dagens system, heller enn å bare kutte tilskuddet. Disse medlemmer mener derfor at regjeringen bør ta med disse tilskuddene i den helhetlige vurderingen de skal gjøre av tilskuddene til friskolene, i den varslede dialogen med friskolene.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at driften av Kongshaug Musikkgymnas, Oslo by Steinerskole og Kristen VGS Vennesla kan videreføres uendret, frem til en ny og mer rettferdig tilskuddssats for disse elevene kan innføres, og at denne vurderingen gjøres i sammenheng med den varslede gjennomgangen for friskolene.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til regjeringens foreslåtte kutt til Kongshaug Musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen VGS Vennesla. Dette er nok et angrep på private aktører som kan føre til at disse skolene må avvikle driften, ettersom det trolig ikke vil være mulig eller hensiktsmessig ut fra hensyn til elevene å eksempelvis kompensere kuttet gjennom økt egenbetaling. Dette medlem mener det er svært uheldig at regjeringen nok en gang forsøker å ødelegge gode tilbud for landets barn og unge gjennom å økonomisk straffe private aktører. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å opprettholde de ulovfestede tilskuddene til Kongshaug Musikkgymnas, Kristen VGS Vennesla og Oslo by steinerskole på til sammen 6,3 mill. kroner.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at driften av Kongshaug Musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen VGS Vennesla kan videreføres uendret frem til en ny, mer rettferdig tilskuddssats for disse elevene innføres.»

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringens forslag til statsbudsjett ikke inneholder et særskilt tilskudd til Kongshaug musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen VGS Vennesla. Det er dette medlem uenig i, og viser til Venstres alternative statsbudsjett, der finansieringen opprettholdes.

POST 72 – POST 78

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

POST 79 TOPPIDRETT

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til de private toppidrettsgymnasene, og bekymringene fra

NTG Bergen og Wang Toppidrett Romerike om at de ikke er en del av det særskilte toppidrettstilskuddet. Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen sørger for å finne en løsning, sammen med skolene, slik at alle toppidrettsgymnasene får gode rammebetingelser og kan drive forsvarlig.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke den positive rollen til toppidrettsgymnasene. Dette medlem vil videre påpeke viktigheten av likebehandling av skoler, og vil derfor øke rammen til toppidrettstilskuddet slik at tilskuddene til NTG Bergen og Wang Toppidrett Romerike kommer på samme nivå som de andre NTG- og Wangskolene, godkjent av Olympiatoppen. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av midler til dette.

POST 81 – POST 83

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

POST 84 REDUSERT FORELDREBETALING I SKOLEFRITIDSORDNINGEN VED PRIVATE SKOLER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å gi gratis halvdagsplass på SFO til 3. klassinger. Flertallet foreslår derfor at kap. 228 post 84 økes med 23,7 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

5.13 Kap. 229 22. juli-senteret

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1. S (2023–2024).

Komiteen støtter regjeringens forslag om å bevilge 23 236 mill. kroner til drift av 22. juli-senteret

Komiteen mener 22. juli-senteret har et viktig samfunnsoppdrag når det kommer til å formidle kunnskap om terrorangrepene 22. juli 2011 og hvordan de kunne skje, samt å bidra til økt kunnskapsgrunnlag og diskusjon om intoleranse, hat, vold og ekstremisme, nasjonalt og globalt. Komiteen understreker også verdien av godt samarbeid mellom 22. juli-senteret, andre læringssentre og institusjoner som jobber med samme problematikk.

Komiteen viser videre til at det i statsbudsjettet for 2022 ble gitt startbevilgning for å reetablere 22. juli-senteret permanent i tilknytning til tidligere lokaler ved Høyblokka i regjeringskvartalet. Senteret er planlagt ferdig høsten 2025.

5.14 Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

POST 1 – POST 45

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at det redegjøres for omstillingsprosessen Statped er i som oppfølging av Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Komiteen viser til at Statped har fått nye rammer for virksomheten, og at departementet opplyser om at omstillingsperioden har gjort virksomheten landsdekkende. Komiteen merker seg at det i proposisjonen presiseres fra departementet at som følge av omstillingen har Statped fått redusert bevilgning til drift, og at departementet vurderer at et videre kutt vil gå ut over kjerneoppgavene til Statped.

5.15 Kap. 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG OG POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

6. Barnehager

6.1 Kap. 231 Barnehager

POST 21 – POST 70

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen mener at tidlig deltagelse i barnehagen er viktig for å styrke barnas språkutvikling og sosiale ferdigheter. Komiteen mener det er viktig at alle barnehagebarn har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og at barn som har behov for det, får hjelp tidlig.

Komiteen mener at gode barnehager er et viktig bidrag for å gi alle barn en trygg og god oppvekst, og like muligheter. I barnehagen skal barn oppleve inkludering, fellesskap og vennskap, og møte nok trygge ansatte med rett kompetanse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til partienes generelle merknader om regjeringens satsinger innenfor barnehagesektoren.

Flertallet viser til at regjeringen har sendt på høring nye regler for styring og finansiering av barnehage-

sektoren. Flertallet mener det er kritikkverdig at regjeringen Solberg på tross av gjentatte vedtak i Stortinget, og en rekke utredninger med klare anbefalinger om behovet for å oppdatere regelverket, likevel ikke fremmet lovforslag for Stortinget for å sikre et tydeligere regelverk tilpasset dagens situasjon i barnehagesektoren. Flertallet ser frem til å få på plass et nytt regelverk. Flertallet vil understreke at finansieringen og regelverket må sikre en god økonomi og høy kvalitet på barnehager for alle barn, uavhengig av om barna går i en offentlig eller privat barnehage.

Flertallet viser til Prop. 1 S (2023–2024) der regjeringen foreslår at maksimalprisen i barnehage reduseres ytterligere. Fra 1. januar 2024 videreføres maksimalprisen nominelt, og fra 1. august 2024 reduseres maksimalprisen over hele landet med 1 000 kroner, og ny maksimalpris vil dermed være på 2 000 kr. For kommuner i sentralitetssone 5 og 6 reduseres barnehageprisen ytterligere (de mest spredtbygde kommunene), og vil fra 1. august 2024 være 1 500 kr. Kommuner i tiltakssonen (Finnmark og Nord-Troms) har fortsatt gratis barnehage. Flertallet mener dette er et historisk løft for barnefamilie og et viktig samfunnsgrep som reduserer forskjellene mellom folk. Flertallet vil videre understreke at maksprisen i barnehagen aldri før har vært så lav. Flertallet mener regjeringen Solbergs stadige økning i barnehageprisen har gjort barnehage stadig dyrere for vanlige småbarnsfamilier. Flertallet merker seg at Høyre i sitt alternative statsbudsjett velger å kutte den foreslåtte reduksjonen i barnehagepris. Flertallet mener at Høyres foreslåtte økning i barnetrygd ikke hjelper barnefamilie når partiet samtidig øker prisen i barnehage og SFO.

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at Høyre vil skape muligheter for alle, og at ingen barn skal begrenses av foreldrenes økonomi. Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg prioriterte gratis kjernetid og billigere barnehage til familier med lav inntekt, noe som er et målrettet og effektivt tiltak for å øke deltakelsen i barnehagen samtidig som økonomien til de som trenger det mest, styrkes. Økningen i andelen barn med rett til gratis kjernetid har økt. Videre peker disse medlemmer på at regjeringen Solberg fastsatte ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og skjerpet pedagognormen. Det har understøttet kvalitetsarbeidet og økt andelen barnehagelærere betraktelig.

Disse medlemmer viser til at tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark ble opprettet av regjeringen Syse i 1990 for å sikre bosettingen og næringslivet. Høyre støtter regjeringens tiltak med gratis barnehage i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark, men mener at effekten av tiltaket bør evalueres etter 5 år.

Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av at alle barn skal ha muligheten til å delta i barnehagefellesskapet uavhengig av foreldrenes inntekt.

Disse medlemmer peker på at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024 foreslår å videreføre maksprisen fra 2023-nivå, men øker inntektsgrensen for å få gratis kjernetid fra 615 590 kroner i 2023 til 800 000 kroner i 2024. Det vil bidra til at 13 500 flere barn fra familier med lav inntekt får gratis kjernetid i barnehagen. Videre foreslår Høyre å øke barnetrygden for barn opp til seks år med 1 000 kroner i måneden fra 1. august.

Disse medlemmer peker på at barnehagen er en god og viktig arena for utvikling, læring, sosialisering, inkludering og integrering. Det er viktig at flest mulig barn får oppleve trygge og gode relasjoner til ansatte og andre barn, og at de får utforske og oppdage nye sammenhenger gjennom lek i sin barnehagehverdag. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg utvidet retten til barnehageplass både i 2016 og 2017, noe som har vært av stor betydning for mange barn og familier. Disse medlemmer er tydelige på at Høyre ønsker at flere barn får tilbud om barnehageplass når de fyller ett år, eller når permisjonstiden er over. Det er viktig for barna, for den enkelte familie og for samfunnet. Det er en stor utfordring for familiene det gjelder, og for samfunnet i et likestillingsperspektiv, at det fortsatt er for mange barn som ikke får tilbud om barnehageplass etter endt foreldrepermisjon. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024 faser inn rett til barnehageplass til også å gjelde barn født i desember.

Disse medlemmer viser til at det er krevende økonomiske tider for mange familier. En vanlig familie med to barn vil med Høyres alternative budsjett få om lag 5 000 kroner mer i skattelette og 11 500 kroner i økt barnetrygd. Høyre prioriterer å justere barnetrygden i tråd med prisveksten, og øker den med 5 000 kroner ekstra for barn under 6 år.

Bemanning i barnehagen

Komiteen mener trygge fagpersoner med høy og relevant kompetanse er avgjørende for å få gode barnehager og mindre kvalitetsforskjeller.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen jobber for at ansatte skal få tillit til å bruke tid og fagkunnskap sammen med barna.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg innførte pedagognormen og la til rette for høyere pedagogtetthet i barnehagene. Disse medlemmer peker på at dette var et første steg i opptrappingen for å nå ambisjonen

om at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025. Disse medlemmer er glade for at partiene i regjeringen Solberg sammen løftet kvaliteten i barnehagesektoren gjennom sine åtte år i regjering, og disse medlemmer er opptatt av at alle barn skal få trygg omsorg og et godt læringsmiljø som gir utvikling og læringsglede. God kvalitet skapes og utvikles av kompetente ansatte og gode kvalitetsutviklingssystemer.

Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg foreslo å opprette et nytt øremerket tilskudd til økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder. Slik kan man ha en spisset innsats i områder med store behov, og bidra til raskere opptrapping til 50 pst. barnehagelærere i disse områdene. Disse medlemmer peker på at tiltakene var en oppfølging av regjeringen Solbergs strategi om kvalitet i barnehagen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative budsjett styrker Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) med 5 mill. kroner. Disse medlemmer peker på at det er stort behov for barnehagelærere, og at det er viktig å legge til rette for at de som allerede jobber i barnehage, kan ta utdanningen mens de er i jobb.

Komiteens medlem fra Rødt vil framheve at barnehagesektoren opplever en bemanningskrise. Hverdagens realitet består av høyt arbeidspress, ikke lovpålagt bemanning hele dagen og høy vikarbruk. Dette medlem vil understreke alvoret i at Utdanningsforbundet i år offentliggjorde en undersøkelse som dokumenterer at én av tre barnehagelærere vurderer å slutte. De ansatte beskriver en hverdag hvor de opplever å ikke strekke til, og det er et høyt sykefravær i sektoren.

God kvalitet i barnehagen er avhengig av barnehagefaglig kompetanse og god bemanning. Dette medlem viser derfor til Rødts alternative statsbudsjett, der det foreslås å fase inn modellen «toppet grunnbemanning», der alle barnehager med mer enn 50 barn får midler til én ekstra pedagog eller fagarbeider i 2024.

Dette medlem viser til at erfaringene med denne modellen så langt viser at sykefraværet går ned og stabiliteten for barna øker. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative budsjett foreslår å øke overføringene til kommunene med flere milliarder kroner, slik at de kan oppfylle bemanningsnormen i barnehagene og sette inn vikarer fra dag én.

Dette medlem vil oppfordre regjeringen til å ta initiativ til en nasjonal kartlegging og oppsummering av modeller for, og erfaringer med, økt grunnbemanning i barnehagene.

Private barnehager

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil understreke at miksen mellom kommunale, ideelle og private barnehager har vært en suksess og ført til nær sagt full barnehagedekning. Disse medlemmer er opptatt av kvaliteten i barnehagen, ikke hvem som driver barnehagen. Disse medlemmer mener reell likebehandling av de private barnehagene er en forutsetning for et godt og rettferdig barnehagetilbud.

Disse medlemmer peker på viktigheten av kvalitet i barnehagehverdagen, og at alle barnehager må ha forutsigbare rammevilkår for å kunne gi barna en god barnehagehverdag og de ansatte trygge og rettferdige arbeidsvilkår. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i 2016 innførte en forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. Disse medlemmer peker på «Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager»:

«§ 4. Pensjonspåslag på driftstilskudd, fjerde ledd:

Private barnehager som har vesentlig høyere pensjonsutgifter enn det som blir dekket gjennom påslaget, har etter søknad krav på å få dekket pensjonsutgiftene. Pensjonsavtalen må være inngått før 1. januar 2015.»

Disse medlemmer viser til høringsuttalelse fra Private barnehagers landsforbund (PBL) datert 24. oktober 2023, der de skriver at

«Oppdaterte tall fra PBL viser at 508 barnehager med PBL barnehagepensjon så langt i 2023 har fått om lag 90 millioner kroner for lite til å dekke kostnadene til de ansattes pensjonsavtaler. I 2022 var det 804 private barnehager som fikk om lag 122 millioner kroner for lite.»

Med bakgrunn i dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at intensjonen i forskriften om tildeling av pensjonstilskudd til private barnehager ivaretas, slik at private barnehager, etter søknad, får dekket reelle og dokumenterte pensjonskostnader.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å sikre de private barnehagene, både små og store, kommersielle og ideelle. Private barnehager sparer skattebetalingene for flere milliarder kroner og gir økt kvalitet og valgfrihet. Det er et godt samspill mellom private aktører og det offentlige, der private står for omtrent halvparten av tilbudet nasjonalt. Dette medlem viser til at omtrent halvparten av de private barnehagene ikke får dekket de tariffestede pensjonskostnadene for sine ansatte gjennom pensjonstilskuddet. Selv etter søknad til kommunene får et stort antall ikke dekket de faktiske pensjonskostnadene

grunnet at kommunens betaling av pensjonskostnader gjennom bruk av premiefond ikke tas med i makssatsen som legges til grunn for private barnehager. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett hvor det foreslås å reversere regjeringens kutt, slik at de private får dekket pensjonskostnadene.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative budsjett, hvor det foreslås at pensjonsutgifter dekkes krone for krone, i tråd med Storberget-utvalgets forslag i rapporten «Du er henta!» fra 16. juni 2021. Dette medlem mener at dette er en enkel og rettferdig løsning.

POST 74 (NY) PROSJEKTTILSKUDD TIL ROSA KOMPETANSE BARNEHAGE

Komiteens medlemmer fra Rødt og Venstre understreker Rosa kompetanse sitt viktige arbeid i skolen med å bidra til et helsefremmende og trygt psykososialt miljø, der elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet, kan uttrykke seg fritt, være trygge og bli inkludert.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en egen bevilgning til dette arbeidet også i barnehagene.

7. Høyere yrkesfaglig utdanning

7.1 Kap. 240 Fagskoler

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen mener at høyere yrkesfaglig utdanning som «arbeidslivets utdanning» er en viktig utdanning. Fagskoleutdanningen er utviklet i tett samarbeid med arbeidslivet, og skal gi kompetanseheving og gode kvalifikasjoner som raskt kan tas i bruk. Fagskolene skal gi de med yrkesfaglig bakgrunn faglig påfyll i møte med omstilling og nye krav, samtidig som det gir flere karriereveier. Komiteen verdsetter den sterke veksten i fagskolesektoren de siste årene. Behovet for flere fagarbeidere er stort, og fagskolesektoren bidrar med god og relevant utdanning i tett samarbeid med arbeids- og næringsliv.

Komiteen viser til den varslede stortingsmeldingen om fagskolen og gjennomgangen av kvalifikasjonsrammeverket, og imøteser oppfølging av dette arbeidet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det satses stort på fagskoler, og at stadig flere får øynene opp for mulighe-

tene en fagskoleutdanning gir. Ved fagskolene utdannes kandidater som det er stor etterspørsel etter, både i næringsliv og offentlig sektor.

Flertallet peker på at regjeringen vil prioritere 500 nye fagskolestudieplasser på utdanninger innenfor tekniske fag, helse- og velferdslag og områder som er særlig viktige for det grønne skiftet. Flertallet mener det er en god prioritering av regjeringen å styrke tilskuddsordningen for utviklingsmidler til fagskolene med 10 mill. kroner for å fortsette det gode arbeidet med å sikre at utdanningene har høy kvalitet og er tett på arbeidslivets behov. Flertallet peker på at det har vært en stor vekst i fagskolesektoren de siste årene. Det er bevilget midler til totalt 2 600 nye studieplasser i høyere yrkesfaglig utdanning siden 2019. Dette er den største kapasitetsveksten noen gang, og fagskolene har vist at de er i stand til å øke kapasiteten på kort tid.

Regjeringen har varslet at de vil legge frem en melding til Stortinget om høyere yrkesfaglig utdanning senest våren 2025.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at fagskolen er næringslivets skole, og at det er viktig å sikre fagskolene tilstrekkelig fleksibilitet og forutsigbare rammevilkår, slik at de på en effektiv måte kan bidra til at næringslivet får dekket sine kompetansebehov.

Fagskolestudentene er mangfoldige og har ulike behov. Disse medlemmer viser til at det er viktig at fagskolestudentene har tilgang på informasjon og har kontakt med samskipnad.

Medlemen i komiteen frå Raudt vil understreka at utdanning skal vera tilgjengeleg for alle, uavhengig av kor ein bur, og kor mykje foreldrane dine tener. Denne medlemen meiner at eit praktisk orientert utdanningstilbod i heile landet må vera ei prioritering, og ønskjer såleis ei storstilt satsing på praktisk læring, yrkesfag og fagskular for å sikra elevane sine behov for variert læring og samfunnets behov for fagarbeidarar.

Denne medlemen vil vidare oppmoda regjeringa til å setja i gang eit arbeid for å sikra meir kunnskap om fagskulen og moglegheitene for vidare utdanning gjennom desse, hjå rådgjevarar i grunnskulen, vidaregåande skule og karrieresenter i heile landet.

NASJONALT STUDENTOMBUD

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i Hurdalsplattformen står at regjeringen vil opprette et nasjonalt studentombud for fagskolestudentene. Flertallet er positive til en opprettelse av et nasjonalt studentombud for fagskolestudenter, og mener det bør innføres så raskt det lar seg gjennomføre.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre viser til høringsuttalelsen fra Organisasjonen for norske fagskolestudenter (ONF), der de er svært bekymret for at studentenes rettsikkerhet ikke sikres på en tilfredsstillende måte, og at en nasjonal ombudsordning ville bidratt til å støtte studentene i situasjoner der det er nødvendig.

Disse medlemmer vil på bakgrunn av dette fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag om et nasjonalt studentombud for fagskolestudenter.»

Disse medlemmer viser til partienes respektive alternative budsjetter.

POST 60 DRIFTSTILSKUDD TIL FAGSKOLER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil påpeke at driftstilskudd til fagskoler for 2024 er rekordhøyt, og at det foreslås 1,4 mrd. kroner til drift av fagskoler, blant annet som følge av en solid økning i antall studieplasser, studiepoeng og samla fagskoletilbud.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg sikret en realvekst for fagskolesektoren på om lag 48 pst. mellom 2018 og 2022. Disse medlemmer viser til at det aldri tidligere har vært gjennomført så mange tiltak for å løfte kvaliteten og antall studieplasser innen høyere yrkesfaglig utdanning som under regjeringen Solberg. Bare i 2020 og 2021 var det en økning på 2 100 nye studieplasser.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er særlig opptatt av at ungdom må få velge en utdanning som gir dem jobb. Dette medlem vil vise til at resultatene fra NHOs kompetansebarometer og SSBs kartlegginger gjennom en årrekke har vist at det er behov for et mer markeds- og verdiskapingsrettet utdanningstilbud. Dette medlem vil understreke den store etterspørselen i nærings- og arbeidslivet etter fagskoleutdannelse. Forholdene må legges til rette for at flere får ta fagskoleutdanning, slik at verdiskapende industri, velferdssektoren og utdanningssektoren får tilstrekkelig med kompetent arbeidskraft. Satsing på fagskolene bør være et prioritert område. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, det det er satt av midler til 1 000 ekstra studieplasser i fagskolene.

Medlemen i komiteen frå Raudt meiner det er viktig å styrka høgare yrkesfagleg utdanning. Regjeringa har i Hurdalsplattforma lova å auka talet på fagskuleplassar med 1 000 nye årleg over fem år. På tre

budsjett har dei berre levert 1 000 nye plassar. Det er naudsynt å lytta til partane i arbeidslivet og fagskulesektoren for å sikra kompetanse og arbeidskraft til sentrale samfunnsområde i framtida. Denne medlemmen viser til Raudt sitt alternative budsjett, der det blir sett av 28 mill. kroner til ytterlegare 500 fagskuleplassar.

POST 61 UTVIKLINGSMIDLER TIL FAGSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at ordningen med utviklingsmidler ble etablert av regjeringen Solberg i 2017.

7.2 Kap. 241 Felles tiltak for fagskoler

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen merker seg at midlene prioriteres til tiltak som skal gi god kunnskap om fagskolesektoren og høy kvalitet i fagskoleutdanningen, samt en tilgjengelig og synlig fagskolesektor.

Komiteen mener det er viktig å utvikle kvaliteten i høyere yrkesfaglig utdanning og kunnskapsgrunnlaget om sektoren. Komiteen er positiv til at det i budsjettproposisjonen er foreslått penger for å gjennomføre Studiebarometeret for fagskolestudenter i 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at i fagskolestrategien regjeringen Solberg la frem våren 2021, var ett av tiltakene å etablere sentre for fremragende høyere yrkesfaglig utdanning, som i første omgang skulle være et forsøk. Målet med sentrene var å stimulere til fremragende kvalitet. Regjeringen Solberg ville gi sentrene til fagmiljøer som samler kompetansemiljøer, arbeidsliv og opplæringsmiljøer som jobber sammen om faglig utvikling og nye svar på kompetansebehov. Disse medlemmer mener det er positivt at regjeringen Støre har fulgt opp disse satsingene.

7.3 Kap. 242 Norges grønne fagskole – Veia

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen merker seg omtalen i proposisjonen som viser at Norges grønne fagskole – Veia – hadde gode resultat i 2022 med hele 16 fagskoletilbud og 2 tilbud innen videregående opplæring, herunder også voksenopplæringstilbud og annen kursvirksomhet. Komite-

en merker seg at elevnedgangen foregående skoleår er forventet og må ses i sammenheng med det særskilte omfanget i tilbudet som ble gitt under covid-19-pandemien, samt omgjøringen til fagbrevløp gjennom Fagfornyelsen og den innvirkningen dette får for inntektsammensetningen kommende budsjettår.

Komiteen viser til skolens gode renommé i grøntsektoren og den betydningen skolen har for utvikling av utdanning av fagkompetanse i grøntsektoren nasjonalt, men også gjennom internasjonalt samarbeid, og for rekruttering og faglig påfyll for etablerte yrkesutøvere.

7.4 Kap. 3242 Norges grønne fagskole – Veia

POST 2 SALGSINNTEKTER MV. OG POST 61 REFUSJON FRA FYLKESKOMMUNER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

8. Kompetansepolitikk og livslang læring

8.1 Kap. 253 Folkehøgskoler

POST 70 TILSKUDD TIL FOLKEHØGSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen merker seg at folkehøgskolene samlet sett har hatt en nedgang i elevtallet de siste årene etter et år med rekordmange elever i 2019. Komiteen merker seg at rapporteringen viser at det særlig er enkelte av de nyopprettede folkehøgskolene som har hatt få søkere. Komiteen vil påpeke at en stor andel av tilskuddet til skolene er basert på elevtall. En slik budsjettstyrt tilskuddsordning medfører at vekst hos noen skoler fører til kutt hos andre skoler, selv om det er en prisjustering av tilskuddet. Komiteen merker seg at konsekvensene av nedgangen dermed vil kunne bli at flere folkehøgskoler får problemer med å opprettholde driften fremover.

Komiteen merker seg at regjeringen varsler at den vil komme tilbake til hvordan utredningen fra Folkehøgskoleutvalget, NOU 2022:16 En folkehøgskole for alle – Vilkår for økt kvalitet og mangfold i folkehøgskolene, skal følges opp. Komiteen tar dette til etterretning og imøteser sak til Stortinget med mål om å sikre en bærekraftig utvikling av sektoren og for å ivareta folkehøgskolenes viktige samfunnsopdrag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, mener

at kompetanse er mer enn studiepoeng. Kompetanse og læring handler også om å utvikle hele mennesker, noe folkehøgskolene i stor grad bidrar til.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at en rekke folkehøgskoler har blitt forsøkt etablert de siste åra, og at det ikke foreligger en offisiell oversikt over alle søkere. Disse medlemmer imøteser regjeringas oppfølging av NOU 2022:16 En folkehøgskole for alle. Folkehøgskolerådet gjør et stort arbeid knytta til å vurdere og rangere søknader, og disse medlemmer mener at søkere som har ventet i lang tid, bør vurderes og avklares før nye initiativ realiseres.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at både næringslivet og viktige områder innen det offentlige, som blant annet helsesektoren og skolesektoren, gjennom mange år har hatt vanskeligheter med å få tak i nok kvalifisert personell. Dette medlem vil understreke viktigheten av at ressursene som staten bevilger, må prioriteres strengt. Dette medlem mener at utdanningstilbud innen retninger som er etterspurt i arbeidslivet, må prioriteres for å sikre fremtidig verdiskaping og velferd. Dette medlem anerkjenner at mange har glede av folkehøgskolene, og at folkehøgskolene utgjør et alternativt tilbud. Dette medlem vil samtidig påpeke at det er et stort mangfold i utdanningstilbudene, og at ikke alle områder kan regne med å få økte budsjetter hvert år. Dette medlem mener at mer konkrete og arbeidsmarkedsrettede utdanningstilbud nå bør prioriteres, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes 50 mill. kroner på denne posten.

POST 71 TILSKUDD TIL FOLKEHØGSKOLERÅDET OG POST 72 TILSKUDD TIL NORDISKA FOLKHÖGSKOLAN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

8.2 Kap. 254 Studieforbund mv.

POST 70 TILSKUDD TIL STUDIEFORBUND OG POST 73 TILSKUDD TIL VOKSENOPPLÆRINGSORGANISASJONER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil understreke viktigheten av det arbeidet som studieforbundene og frivillige organisasjoner legger ned for at voksne kan få god tilgang til fleksible og brukertilpassa opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet. Komiteen har merket seg at det samlede tilskuddet til studieforbund og voksenopplæ-

ringsorganisasjoner for 2024 er foreslått til 75,183 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke at studieforbundene under Kunnskapsdepartementet bidrar med en omfattende etter- og videreutdanningsaktivitet, som i hovedsak er rettet inn mot arbeidslivets behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet fremhever studieforbundene, som konstruktive bidragsyttere til kompetansereformen Lære hele livet, gjennom sitt brede kurstilbud som supplerer det formelle utdanningssystemet.

Komiteen merker seg at flere høringsinnspill trekker frem at gjennom nettverk skapt av Fleksibel utdanning Norge (FuN) knytter utdanningsinstitusjoner kontakt med hverandre på tvers av privat og offentlig sektor, samtidig som de får verdifulle kontakter på ulike utdanningsnivåer. Denne koblingen vil bli enda viktigere i tiden fremover.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre deler bekymringen fra Norske fagskolestudenter (ONF) om at dette vil ha en klar negativ virkning på studiekvaliteten og tilgangen på utdanning for de som benytter seg av disse studietilbudene i dag. Disse medlemmer viser til regjeringens varslede fagskolemelding, og har en klar forventning om at regjeringen ser nærmere på dette, for fortsatt å sikre høy kvalitet og god tilgjengelighet over hele landet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til høringsinnspillet fra Fleksibel utdanning Norge (FuN), hvor de viser til at kuttet i statsbudsjettet er gjort på feil grunnlag. Regjeringen begrunner avviklingen med at FuN ikke lenger har oppdrag i forbindelse med tilskudd til nettskoler. FuN viser til at denne ordningen ble avviklet allerede i 2015, og at de siden den gang har fått nye oppgaver fra HK-dir. Disse medlemmer mener det er viktig å øke tilgjengeligheten på fleksibel og nettbasert utdanning, samtidig som kvaliteten opprettholdes på et høyt nivå. Disse medlemmer frykter at den kunnskapen og praktiske støtten FuN bidrar med, kun vil nå de bedriftene med mest ressurser, dersom systemet legges om. Disse medlemmer mener at FuN har bidratt, gjennom samarbeid med andre aktører, til å utvikle en forståelse for hva kvalitet i utdanning skal være. Disse medlemmer viser til at dette arbeidet når studenter som i utgangspunktet ikke var på vei inn i studier, og at dette er en viktig del av regjeringen Solbergs kompetansereform, hvor målet er at alle skal

ha tilgang på etter- og videreutdanning, uavhengig av alder, bosted og livssituasjon.

Disse medlemmer viser videre til høringsinnspillet fra Voksenopplæringsforbundet, som frykter at medlemsorganisasjonenes vilje til å dele resultatene av samarbeidet med FuN blir redusert, og skriver følgende i sitt høringsinnspill:

«Vi mener det er feil å svekke et åpent kompetansemiljø på fleksibel utdanning og voksenopplæring i en tid som krever omstilling og mer fleksible løsninger. Vi opplever FuN som et viktig fagmiljø som deler kompetanse innen fleksibel utdanning og livslang læring med mange aktører. Dette har vært viktig for Voksenopplæringsforbundet og våre medlemsorganisasjoner som har fått tilgang til verktøy, læring og kvalitetsveiledere.»

8.3 Kap. 256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil bemerke at Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) kom i drift 1. juli 2021. HK-dir har et helhetlig ansvar innenfor sektorområdet. Sektorområdet er all opplæring og utdanning rettet mot voksne, det vil si på kompetansefeltet, i grunnopplæringen, norsk- og samfunnskunnskap for innvandrere, høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning. Komiteen viser til at HK-dir ved en endring av universitets- og høyskoleloven fikk ansvaret for godkjenning av utenlandsk utdanning fra 1. januar 2023, jf. Prop. 74 L (2021–2022) og Innst. 287 L (2021–2022).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter opp om regjeringens tillitsreform i høyere utdanning, som gir mer tillit og ansvar til institusjonene. Regjeringen foreslår å utvikle flere søknadsbaserte tilskuddsordninger i HK-dir og flytte midlene til rammebevilgningen til universiteter og høyskoler. Gjennom statsbudsjettet for 2024 flyttes 338,8 mill. kroner fra ordninger forvaltet av HK-dir, direkte til universitetene og høyskolene. Midlene er rettet mot kvalitetsarbeidet i sektoren, internasjonalt arbeid, og fleksibel og desentralisert utdanning. Flyttingen gir økte midler til institusjonene, og særlig til flercampusinstitusjonene.

Kompetansebeskrivelser

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det vil komme en kompetansereform, og at det der er naturlig å følge opp kompetansebeskrivelser for arbeidslivet. Flertallet

imøteser arbeidet til det partssammensatte utvalget som utreder kompetansereformen i arbeidslivet og arbeidet med stortingsmeldingen om opptak til høyere utdanning. Flertallet mener HK-dir må bidra med støttesystemer og databaser som hjelper både utdanningsinstitusjoner, arbeidsgivere, arbeidstakere og potensielle arbeidstakere spesielt.

8.4 Kap. 3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG OG POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

8.5 Kap. 257 Kompetanseprogrammet

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 70 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at teknologisk utvikling, digitalisering og grønn omstilling vil føre til at det skapes nye arbeidsplasser, mens andre endres, forsvinner eller krever ny kompetanse. Komiteen viser til det regjeringsnedsatte utvalget, Kompetansebehovsutvalget, som trekker frem at utdanning og kompetanse er avgjørende for å lykkes med den grønne omstillingen, både på kort og lang sikt. Kompetansebehovsutvalget peker videre på at kompetanseknapphet potensielt kan bremse omstillingstempoet, noe som tilsier at en i størst mulig grad må kvalifisere, mobilisere og utnytte arbeidskraftreserven, samtidig som en forhindrer at den enkelte faller ut av utdanning og arbeid.

Komiteen vil særlig trekke frem treparts bransjeprogrammer, som i en evaluering publisert av FAFO (FAFO-rapport 2022:01) i mars 2022, viser til gode resultater, og videre til at samarbeidet mellom partene i bransjeprogrammet har fungert etter intensjonen. Komiteen merker seg at bransjeprogrammene ser ut til å ha samsvart med behovene i bransjen og har truffet målgruppen på en særlig god måte, noe som også kommer frem i mange av høringsinnspillene som er kommet inn. Komiteen mener at bransjeprogrammene bør videreutvikles og omfatte flere bransjer med behov for kompetanseutvikling.

Komiteen mener det er viktig å utvikle nye insentivordninger for livslang læring og ser frem til resultatene etter forsøket med videreutdanningsstipend for fagarbeidere som startet opp i 2021, og som er ventet i desember.

Komiteen viser til at kunnskap og kompetanse vil være viktige elementer i den grønne og digitale omstillingen. Kompetansekravene i arbeidslivet øker, samtidig som bedriftene kjemper om arbeidskraften. Det blir dermed viktig å finne gode tiltak som treffer både dem som står i og utenfor arbeidslivet, og kompetansepolitikken blir avgjørende for hvorvidt vi lykkes med denne omstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at kompetansepolitikken ble en sentral del av regjeringen Solbergs krisehåndtering under covid-19-pandemien, blant annet gjennom Utdanningsløftet 2020. Tilbud som treparts bransjeprogrammer, fleksible videreutdanningsstilbud og tilskudd til fylkeskommunene gjorde det enklere for flere å fullføre videregående opplæring og å styrke kompetansen, både for arbeidsløse, permitterte og sysselsatte.

Komiteen mener realkompetansevurdering er viktig både for den enkelte og for samfunnet. Det er et stort behov for kompetanseheving i arbeidsstyrken, samtidig som det er mangel på kvalifiserte arbeidstakere i mange bransjer.

Komiteen er positive til at det gjennomføres flere forsøk med realkompetansevurdering, der partene går sammen og prøver å beskrive og dokumentere den kompetansen en arbeidstaker har tilegnet seg i en bransje, etter erfaring fra Balansekunst-prosjektet til Virke, LO, NHO og YS.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det per i dag er 576 000 personer som mangler videregående opplæring i alderen 25–66 år. Disse medlemmer mener at realkompetansevurdering er et viktig verktøy for at flere skal fullføre videregående opplæring, og at flere skal kunne stå i jobb. Realkompetansevurdering kan være et steg på veien mot et fag- eller svennebrev, som videre kan åpne mulighetene til videreutdanning på fagskole eller til studier ved høyskole eller universitet.

Disse medlemmer merker seg at Norges største sammenslutning av offentlig eide arbeids- og inkluderingsbedrifter, Kopano, har igangsatt prosjektet Karrierpasset som et verktøy for realkompetansevurdering og karriereveiledning. I prosjektet har de utviklet Kompetansedatabasen - et rammeverk som inkluderer kompetansebeskrivelser for 7 000 roller i arbeidslivet basert på SSB's Yrkeskatalog og blant annet bygger på Balansekunstmodellen.

Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling

Komiteen mener at treparts bransjeprogrammene har en avgjørende betydning for å møte kompetan-

sebehovene næringslivet har. Bransjeprogrammene har et godt samsvar med behovene til ulike bransjer og bør videre styrkes og utvides.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstrepartiet, framhever viktigheten av bransjeprogram som et konkret verktøy i kompetansearbeid i bedrifter. Flertallet viser til etablering av to nye bransjeprogrammer, ett for IKT og informasjonssikkerhet og ett for finansnæringa for 2024.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at flere høringsinstanser fremhever hvor viktige bransjeprogrammene er for å realisere en etter- og videreutdanningsreform. Fellesforbundet skriver i sitt høringsinnspill:

«Ordningen gir partene på bedrifter anledning til å identifisere behov og lage en plan for gjennomføring i samarbeid med lokal tilbyder (fagskole eller voksenopplæringsintusjon). Dette er helt nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet.»

Fellesforbundet ber om at ordningen vurderes som en permanent ordning, på linje med Kompetansepluss. NHO Mat og Drikke løfter frem at de har svært gode erfaringer med det trepartssamarbeidet bransjeprogrammene er tuftet på, og at også de ønsker en økt satsing på disse.

Disse medlemmer deler den unisone tilbakemeldingen som er kommet frem gjennom høringsrundene, og er i likhet med høringsorganisasjonene kritiske til at regjeringen nok en gang nedprioriterer bransjeprogrammene og kutter i midlene, i en tid hvor det må satses mer på grønn og digital omstilling. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett for 2023, hvor det settes av 50 mill. kroner til å styrke satsingen på bransjeprogrammene.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke den positive rollen til bransjeprogrammene. Disse er opprettet for å øke deltagelsen i kompetanseutvikling innenfor utvalgte bransjer, og dette medlem vil påpeke at maritim næring har stor nytte av sitt bransjeprogram. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 15 mill. kroner til opprettholdelse av bransjeprogrammet for maritim næring.

Fleirtallet i komiteen, medlemmene fra Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Raudt, meiner at det er viktig å sikra moglegheita til å ta etterutdanning for fagarbeidarar og folk utan formell kompetanse. Moglegheitene for etter- og vidareutdanning er både bra for den einskilde og naudsynt for å sikra samfunnet den

kompetansen det er behov for. Bransjeprogramma er utvikla i samarbeid med partane i arbeidslivet, og er eit spleiselag som gir arbeidsfolk gratis kurs og vidareutdanning. Ifølgje fagrørsla er desse heilt sentrale verke-middel for å sikra omstilling og eit seriøst arbeidsliv i utsette bransjar.

Medlemen i komiteen frå Raudt viser til at Raudt i sitt alternative budsjett opprettheld bransjeprogrammet i olje- og gassektoren og samstundes set av pengar til å oppretta eit nytt bransjeprogram, slik at det totalt vil vera sju bransjeprogram. Raudt føreslår også å auka tilskotet til «Fagbrev på jobb», ei viktig ordning som er med på å sikra fagkompetanse og betre arbeidsvilkår for dei som i dag står utan fagbrev, slik at denne ordninga kan utvidast.

Kompetansepluss

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at bevilgningene til Kompetansepluss ble doblet gjennom perioden til regjeringen Solberg. Arbeidsplassen er en viktig arena for læring, og Kompetansepluss bidrar til at voksne i arbeid får nødvendig kompetanse til å kunne stå i jobb, gjennom praksisnær opplæring. For flere kan dette også være veien videre til et fagbrev og videre formell utdanning.

Medlemen i komiteen frå Raudt meiner grunnleggjande ferdigheiter blant anna i lesing og skrivning, rekning, IKT og norsk er avgjerande for å delta aktivt i arbeids- og samfunnslivet. Kompetanseplussordninga varetar dette behovet for vaksne menneske i jobb. Særleg for vaksne med innvandrarbakgrunn er dette ein føresetnad for å få formalisert eller utvikla kompetanse som er naudsynt i høve fagbrev eller liknande. Denne medlemen meiner difor at nivået på tilskotet bør aukast ytterlegare, og viser til Raudt sitt alternative budsjett, der det er føreslått ei styrking av tilskotet.

8.6 Kap. 258 Tiltak for livslang læring

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at humankapitalen utgjør rundt 75 pst. av nasjonalformuen. Fremtidig verdiskaping forutsetter at humankapitalen forvaltes godt og effektivt, og livslang læring og kompetanseutvikling er derfor en nødvendighet innenfor alle utdanningsnivåer og de fleste typer yrker. Komiteen viser til at det er tverrpolitisk enighet om viktigheten av livslang læring.

Komiteen vil understreke viktigheten av at det verdiskapende arbeidslivet får tilgang på nok kvalifisert arbeidskraft. Etter- og videreutdanning må ta utgangs-

punkt i arbeidslivets behov og gjøres i tett samarbeid med det praktiske arbeidslivet. Fremtidig verdiskaping og velferd er avhengig av at flest mulig av Norges innbyggere får mulighet til å delta i verdiskapende arbeid, og utvikling av kompetanse må tilrettelegge for dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, mener det er viktig at alle nå får en livslang rett til å fullføre videregående opplæring, og at det er mulig å ta flere fagbrev. Flertallet peker på at det bør legges vekt på bedre samarbeid mellom stat, fylke og næringsliv, økt fleksibilitet i tilbudene, bedre tilgjengelighet og større kapasitet for å lykkes med dette viktige oppdraget.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at målet for 2024 er at flere lærer hele livet, slik at de kan stå lenger i arbeid. Dette flertallet er opptatt av at det legges til rette for livslang læring gjennom bruk av ulike virkemidler. Dette flertallet viser til proposisjonen og forslaget om å bevilge 40 mill. kroner til modulforsøket og 10 mill. kroner til implementering av modulstrukturering fra neste høst – til sammen 50 mill. kroner til modulstrukturert opplæring til voksne.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at dersom Norge fortsatt skal være et bærekraftig velferdssamfunn, må det skapes flere jobber i privat næringsliv, samtidig som flere av de som står utenfor arbeid, må inkluderes. Kunnskap og kompetanse er avgjørende for å nå dette målet, og regjeringen Solberg utviklet derfor kompetansepolitikken gjennom flere stortingsmeldinger, strategier og prioriteringer gjennom statsbudsjettet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg revitaliserte kompetansepolitikken, da den la frem den første kompetansereformen, jf. Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet, siden 1998. Det førte til et systematisk arbeid og et stort løft i samarbeid med partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjennom denne reformen innførte en rekke tiltak for å sikre livslang læring, slik at ingen skal gå ut på dato i arbeidslivet på grunn av manglende kompetanse, og at gapet mellom hva arbeidslivet faktisk trenger av kompetanse og den kompetansen arbeidstakerne faktisk har, tettes. Et viktig prinsipp har også vært at utdanning skal være tilgjengelig for alle gjennom livsløpet og i ulike livssituasjoner, og uavhengig av hvor en bor.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen har videreført arbeidet som ble satt i gang i forbindelse med Fullføringsreformen, som regjeringen Solberg la frem i 2021. Det er viktig å sørge for at flere av de 600 000

voksne i alderen 15–29 år som ikke har fullført videregående, får muligheten til å fullføre dette. Det vil være en billett til videre utdanning og kompetanseheving, og disse medlemmer er derfor glade for at det var tverrpolitisk enighet i Stortinget om å følge opp dette i forbindelse med behandlingen av opplæringsloven.

9. Høyere utdanning og forskning

9.1 Kap. 260 Universiteter og høyskoler

POST 50 STATLIGE UNIVERSITETER OG HØYSKOLER OG POST 70 PRIVATE HØYSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen mener universitetenes og høyskolenes hovedoppgave er å utdanne framtidige arbeidstakere og utføre fri forskning.

Komiteen framhever at kunnskap er vår viktigste nasjonale kapital. Kunnskapspolitikken legger grunnlag for verdiskapning, velferd og omstilling i samfunnet og må favne bredest mulig. Det er særlig viktig at kvaliteten på utdannings- og forskningsinstitusjonene er høy, det er avgjørende for at Norge skal lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap, skape nye næringer og forbedre offentlig og privat sektor.

Komiteen viser til at Norge er et land med geografisk ulikhet og variert næringsstruktur. Alle deler av landet skal ha et bredt studietilbud for å sikre lik rett til utdanning og for å møte behovene i arbeids- og samfunnslivet.

Komiteen vil understreke at kunnskap er verdifullt for hver enkelt av oss, og har en egenverdi. Dette er særlig viktig i høyere utdanning og forskning. Samtidig er det viktig å påpeke at de store samfunnsutfordringene og framtidig vekst og velferd avhenger av vitenskapelig innsikt og løsninger og forskning, og at utdanningsinstitusjonene må sikres gode rammer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til proposisjonen, der det foreslås, innenfor et stramt budsjett, å opprettholde bevilgningene til universiteter, statlige høyskoler og private høyskoler med en prisjustering på 4,4 pst. Sammenlignet med 2019, som er det siste normalåret før pandemien, innebærer budsjettforliket at bevilgningene til universiteter, statlige høyskoler og private høyskoler har en realvekst på 1,5 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at budsjettforlaget innebærer en omlegging fra en søknadsbasert

portefølje hos HK-dir til midler fordelt til institusjoner. Disse medlemmer påpeker at dette gir handlingsrom for institusjonene til å gjøre egne prioriteringer som en del av en tillitsreform. Disse medlemmer understreker at tiltak gjennom søknadsbaserte ordninger som har gitt gode resultater, bør videreføres ved institusjonene – også nå når finansieringen og ansvaret er tydelig plassert hos det enkelte universitet og høyskole. Dette gjelder for eksempel arbeidet som er gjort med utdanningskvalitet gjennom SFU-ordningen. Disse medlemmer viser til at det skal være god tilgang til utdanning og kompetanse i hele landet. Disse medlemmer viser til proposisjonen, som understreker institusjonenes ansvar for desentralisert og fleksibel utdanning, og at det i tråd med tillitsreformen flyttes 200 mill. kroner til dette fra HK-dir til institusjonenes rammebevilgning, fordelt dels etter omfanget på desentralisert og fleksibel utdanning og dels etter i hvilken grad de faste campusene er tilgjengelige i regioner med dårligere tilgang til høyere utdanning.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg leverte sterk vekst i bevilgningene til høyere utdanning og forskning gjennom åtte år. For Høyre og Fremskrittspartiet er det avgjørende å satse på kunnskap og kompetanse for å håndtere samfunnsendringene, dekke kompetansebehov og bidra til verdiskapning og trygghet for framtidig velferd. Disse medlemmer viser til regjeringen Solberg sin satsing på fleksible utdanningstilbud. Ordningen skulle også inkludere et nytt distriktsprogram for kompetanseutvikling og en ny ordning for studiesentre. Fra 2019 til 2021 brukte regjeringen Solberg 239 mill. kroner for å øke tilbudet av fleksibel utdanning.

Disse medlemmer peker på at dersom kompetansebehovet framover skal dekkes, må utdanning av høy kvalitet være tilgjengelig uavhengig av hvor man bor, og hvilken livssituasjon man er i. Disse medlemmer peker på betydningen av robuste og utviklede fagmiljøer, og at det viktigste for fleksible og tilgjengelige utdanningstilbud ikke er ensbetydende med å øke antall campus.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til regjeringen Solbergs avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, og mener det er klokt å etterstrebe effektiv bruk av fellesskapets ressurser. Disse medlemmer peker på at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2024 viderefører ABE-reformen med 0,5 pst. Disse medlemmer peker på at dette gjennomføres for å stimulere statlig sektor til langsiktig effektivisering og omstilling.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil påpeke at det blir viktigere og viktigere å sørge for at ungdom tilbys utdanning som er etterspurt i ar-

beidsmarkedet. Utdanning til arbeid er dette medlems fremste prioritering innen utdanningsfeltet. Dette medlem merker seg at NHOs årlige kompetansebarometer mange år på rad har vist at seks av ti NHO-bedrifter har et udekket kompetansebehov. Dette viser behovet for en utdanningspolitikk som i større grad skjer på det praktiske arbeidslivets premisser, og der prioriteringene vris. Dette medlem vil understreke viktigheten av at både bevilgende myndigheter og sektoren selv viser vilje til å prioritere. Dette medlem vil vise til at universiteter og høyskoler gjennom mange år har fått økt sine budsjetter. Antallet studenter er rekordstort, men samtidig ser man at arbeidsmarkedet ikke får tilgang til nok arbeidskraft med riktig kompetanse. Dette medlem vil påpeke at det ikke bør være en automatikk i at universiteter og høyskoler skal få mer penger og flere studieplasser i hvert eneste budsjett. Dette medlem vil i forlengelsen av dette understreke den store etterspørselen i nærings- og arbeidslivet etter fagskoleutdannelse. Forholdene må legges til rette for at flere får ta fagskoleutdanning, slik at verdiskapende industri, velferdssektoren og utdanningssektoren får tilstrekkelig med kompetent arbeidskraft. Satsing på fagskolene bør være et prioritert område, og dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det er lagt inn et kutt på 56,3 mill. kroner på denne posten, mens tilskuddene til studieplasser på fagskolene er økt med tilsvarende beløp.

Finansieringssystem

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til behovet for flere studenter på teknologi- og realfagsprogrammer, sykepleier- og lærerutdannelse. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 738 000 kroner til å endre kategori plassering av 3-årige teknologi- og realfagsprogrammer, sykepleierutdanning og lærerutdanningene fra kategori E til kategori D.

Medlemmen i komiteen frå Raudt ønskjer å kutta bruken av resultatbasert finansiering av høgare utdanning og omdisponera midlane til å auke basisfinansiering av høgare utdanning, og viser til Raudt sitt alternative budsjett for omtale av dette.

Denne medlemmen meiner basisfinansiering av høgare utdanning er viktig for at verksemdene skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag og levera forskning av høg kvalitet. Denne medlemmen viser til Raudt sitt alternative budsjett, der det blir foreslått å auka basisfinansieringa til høgare utdanning.

Redusert prisomregning for statlige universiteter og høyskoler

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialis-

tisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått redusert prisomregning for universiteter og høyskoler med til sammen 50 mill. kroner. Flertallet foreslår derfor at kap. 260 post 50 reduseres ettår med 50 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag, og legger til grunn at reduksjonen reverseres i 2025.

Statstilskudd til private høyskoler

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at komiteen i Innst. 76 L (2019–2020), jf. Prop. 9 L (2019–2020), understreket viktigheten av en mangfoldig universitets- og høyskolesektor, der det legges til rette for nytenking og kreativitet. Flertallet mener at det ikke er hensiktsmessig ressursbruk at små aktører innenfor kulturlivet med utdanningstilbud innenfor spesialiserte og spissede fagområder skal avkreves institusjonsakkreditering for å kvalifisere til å motta statstilskudd over kap. 260 post 70, såfremt de har akkreditering for utdanningsprogrammet. Et slikt krav vil kunne svekke utdanningstilbudet innenfor de små og spesialiserte utdanningsinstitusjonene, og dermed mangfoldet i sektoren.

Medlemmen i komiteen frå Raudt meiner at NLA Høgskolen med sitt noverande verdidokument ikkje kan tillatast å utdanna framtidens lærarar, og meiner at statstilskotet til NLA Høgskolen må fjernast frå statsbudsjettet.

Denne medlemmen viser til at skulen og barnehagen sine samfunnsmandat er regulerte i nasjonale og internasjonale rammer, lover og konvensjonar som menneskerettane, barnekonvensjonen, opplæringslova, barnehagelova og overordna del av læreplanverket for kunnskapsløftet. Dette fastset alle at det ikkje er tillate med nokon form for diskriminering i skule eller barnehage, i tillegg til at barn og elevar skal læra toleranse, forståing og likestilling. Dette krevjar at lærarar i barnehage og skule sjølv er grundig skolerte i dette, og er tydeleg bevisste om sine egne haldningar er foreinlege med ein jobb i skule eller barnehage.

Denne medlemmen vil påpeike at NLA Høgskolen har eit verdidokument som seier at:

«Ekteskapet mellom mann og kvinne er i den tradisjonen NLA Høgskolen står i forstått som bærende norm i samlivsetikken.»

Slike uttalte haldningar frå ein lærarutdanningsinstitusjon bidreg til diskriminering av både studentar og tilsette ved institusjonen. Det motarbeider samfunnsarbeidet med å kjempa imot slike fordommar og diskriminerande haldningar, spesielt i utdanningssektoren.

Denne medlemmen meiner utdanningsinstitusjonen NLA Høgskolens vedtektsfesta verdigrunnlag ikkje er foreinleg med denne og læraren sitt samfunns-

oppdrag, opplæringslova, barnehagelova, rammeplanen eller læreplanverket for kunnskapsløftet.

Studieplasser

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet konstaterer at den varslede utfasingen av de 4 000 midlertidige studieplassene fra 2020 og påfølgende år har begynt, dette i tråd med forutsetningene som lå til grunn da de ble tildelt, om at disse skulle fases ut igjen etter hvert som konjunkturen ble normalisert. Disse medlemmer viser til at et unntak fra dette er at regjeringen har valgt å videreføre 80 medisinplasser av de midlertidige studieplassene i inneværende års budsjett.

Disse medlemmer mener det er viktig at antall studieplasser opprettholdes for å møte de kompetansebehovene Norge har i framtida, og viser i den forbindelse til behandlingen av Meld. St. 14 (2022–2023) Utsyn over kompetansebehovet i Norge og Meld. St. 5 (2022–2023) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032.

Disse medlemmer viser for øvrig til at regjeringen i proposisjonen følger opp de prioriterte områdene med de forslag til opptrapping av studieplasser som ligger i budsjettforslaget, herunder 60 studieplasser i medisin (desentrale modeller) fordelt med 20 til NTNU (Innlandet), 20 til UiO (Agder), 20 til UiB (Stavanger). I tillegg kommer det 100 studieplasser i IKT-utdanninger fordelt med 30 plasser til NTNU, 20 til UiO, samt 10 hver til UiB, Høgskolen i Østfold, Høgskulen på Vestlandet, OsloMet – storbyuniversitetet og Universitetet i Agder, 25 studieplasser til etablering av flyingeniørutdanning ved NTNU, 20 studieplasser til etablering av fysioterapiutdanning i Elverum ved Høgskolen i Innlandet, 10 studieplasser i bachelorutdanning i folkedans på Rauland ved Universitetet i Sørøst-Norge, 20 studieplasser i bachelorutdanning i skogfag i Steinkjer ved Nord universitet og 20 studieplasser i vernepleie på Kongsvinger ved Høgskolen i Innlandet.

Samiskspråklig høyere utdanning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen til Samisk høyskole. Flertallet foreslår derfor at kap. 260 post 50 økes med 7 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Flertallet foreslår at bevilgningen skal gå til drift, tolkeutdanning og nybegynnerkurs.

Medlemene i komiteen fra Høyre og Rødt viser til Sametinget sitt innspel til Statsbudsjettet for 2024 om rekruttering til høgare utdanning. Det er i dag ei utfordring knytt til å rekruttere fagpersonar med samisk kompetanse innan barnhage, grunnskule og vi-

daregåande, slik høyringsinnspellet peiker på. Dese medlemene vil difor oppmoda regjeringa til å setja i gang eit arbeid med ein strategi for å rekruttera til utdanningar som resulterer i fleire fagfolk med samisk-språkleg kompetanse og samisk kulturkompetanse, for å møte dei behova som i dag eksisterer, og å koma tilbake til Stortinget på eigna vis.

Kreative utdanninger

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt viser til at kreative utdanninger som for eksempel utdanninger ved Norges musikkhøgskole, Kunsthøgskolen i Oslo eller Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, er kostnadsintensive utdanninger som det kan være økt behov for i fremtiden.

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at det er viktig at også utdanninger ved disse institusjonene kan utvikles i tråd med samfunnets behov, og at disse institusjonene da vil ha behov for ekstra bevilgning over statsbudsjettet for å finansiere en eventuell vekst i antall studieplasser.

Digitale verktøy

Komiteens medlemmer fra Høyre mener man må ta med seg lærdom fra koronapandemien, og at erfaringene med bruken av digitale plattformer og verktøy må utnyttes til både å heve kvaliteten i undervisningen og gjøre utdanning mer tilgjengelig.

Flercampusinstitusjoner

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til proposisjonen, der det blir fordelt midler til flercampusinstitusjoner som har faste campuser i distriktene hvor det ellers ikke er tilgang til høyere utdanning. Flertallet understreker at de faste campusene med langsiktig nærvær av høyere utdanning og forskningsmiljø utgjør grunnstammen i det regionale utdanningstilbudet. Samtidig er det knyttet merkostnader til å opprettholde og videreutvikle flercampusinstitusjoner med campuser i distriktene. Flertallet merker seg at regjeringen legger vekt på at fordelingen skal gi flercampusinstitusjonene rammevilkår som gjør det mulig å utvikle eksisterende campuser videre.

Flertallet framhever satsingen for å etablere campus Gol til universitetet i Sørøst-Norge, det er viktig at dette videreutvikles til en fullverdig campusetablering. Flertallet peker også på regjeringens satsing i Kongsvinger, i tillegg til 20 studieplasser i vernepleie er det en styrking av forskningsaktivitet på 3,0 mill. kroner som også er med på å styrke Kongsvinger som et reelt studiested ved Høgskolen i Innlandet.

Undervisningsbygg

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener det er positivt at det foreslås å gjennomføre kostnadskrevenne byggeprosjekter for undervisning og forskning i en krevende økonomisk situasjon. Flertallet vil understreke at planlagte byggeprosjekter i universitets- og høyskolesektoren ikke må stoppe opp nå, og dersom den økonomiske situasjonen endrer seg, er det viktig at planlagte prosjekter kan igangsettes.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil samtidig påpeke at det å utvikle prosjekter med en nøktern standard vil øke muligheten for å realisere både mer og bedre funksjonalitet innenfor de økonomiske rammene som vedtas. Dette flertallet viser for øvrig til prioriteringen omtalt i Prop. 1 S (2023–2024).

COAT

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke bevilgningen for å videreføre infrastrukturen som er bygget opp gjennom miljøovervåknings-systemet COAT. Flertallet foreslår derfor at kap. 260 post 50 økes med 20 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet viser til det klima-økologiske observasjonssystemet, Climate-Ecological Observatory for Arctic Tundra (COAT), som ble opprettet i 2011 av den rødgrønne regjeringen, og som i dag driftes gjennom Universitet i Tromsø. Det er sentralt å videreføre denne infrastrukturen for å sikre Norge som en internasjonalt ledende kunnskapsleverandør om klimaendringene og klimakrisens effekt i nordområdene. Flertallet viser til at videre bærekraftig drift av COAT må sikres og skje i dialog med Universitetet i Tromsø.

Færre ukrainske flyktninger i høyere utdanning enn anslått

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å redusere utgiftene til universiteter og høyskoler som følge av færre ukrainske flyktninger i høyere utdanning enn anslått. Flertallet foreslår derfor at kap. 260 post 50 reduseres med 21 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Studieavgift for utenlandske studenter

Komiteens medlemmer fra Høyre støtter videreføring av reglene innført i 2023 om egenbetaling

for studenter utenfor EU, EØS og Sveits. Disse medlemmer peker på at internasjonale studenter fra land utenfor EU og EØS er viktige, både i et solidaritetsperspektiv og som arbeidskraft i Norge. Disse medlemmer fremhever at det er viktig å ta hensyn til etablerte utvekslingsavtaler, internasjonalt samarbeid og andre ordninger, også utenfor EU, EØS og Sveits. Disse medlemmer mener man må støtte opp om de internasjonale målsettingene Stortinget har sluttet seg til. Disse medlemmer peker på at det må vurderes stipendordninger som kan sikre rekruttering av studenter og ivaretagelse av viktige norske fagmiljøer.

Videre peker disse medlemmer på de administrative utfordringene ved innføring av studieavgift; det er nødvendig med en statlig koordinering når en slik avgift skal innføres. Disse medlemmer viser til flertallets merknad i Innst. 378 L (2022–2023):

«Flertallet er opptatt av at det tydeliggjøres hvem som er unntatt studieavgift, og viser til at regjeringen allerede har varslet at det vil bli utarbeidet målrettede stipendordninger. Flertallet forventer at regjeringen i samarbeid med institusjonene finner gode overgangsløsninger som kan skape forutsigbarhet. Flertallet viser til at de små utdanningsinstitusjonene med smalt tilbud, som for eksempel Norges musikkhøgskole, har begrensede administrative ressurser. Flertallet peker på at det er viktig med løsninger som ikke krever store administrative ressurser i implementeringen av egenbetalingsløsningen eller fremover.»

Disse medlemmer viser til at institusjonene fortsatt opplever usikkerhet og utfordringer rundt egenbetaling, og påpeker viktigheten av nødvendig samordning og forenkling av administrative oppgaver rundt egenbetaling for studenter fra land utenfor EØS og Sveits.

Disse medlemmer mener regjeringens prosess i forkant av innføringen var mangelfull, og at dialogen med institusjonene i liten grad ble ivaretatt. Videre peker disse medlemmer på at Norge er et høykostland, og det er nødvendig med enhetlige og nøkterne kostnadsberegninger på enkeltstudier, slik at institusjonene kan operere med samme pris for studentene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen følge opp flertallets merknad i Innst. 378 L (2022–2023) om studieavgift for studenter fra land utenfor EU og EØS og overgangsordninger for institusjonene, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Medlemmen i komiteen frå Raudt meiner at høgare utdanning skal vera gratis, uavhengig av kor du kjem frå, eller kva foreldrane dine har på konto. Denne medlemmen meiner at regjeringa si vidareføring av studieavgift for internasjonale studentar utanfor EØS

og Sveits er usolidarisk og ein småleg måte å få budsjettet til å gå opp. Denne medlemen ser også alvorleg på at regjeringa no vil heimla dette i lovs form, gjennom forslag til ny lov om universitet og høyskoler. På oppdrag frå Raudt har Stortingets utredningsseksjon laga ei utgreiing som visar at dette gjeld forsvinnande få studentar. Berre 315 studentar utanfor EU/EØS og Sveits betalte denne avgifta for haustsemesteret 2023. Fleire av institusjonane har også lagt ved tilleggsopplysingar som viser at talet på denne studentgruppa er fallande.

Denne medlemen fryktar også at denne avgifta slår uheldig ut med tanke på å bevare studieprogram, særleg på dei mindre institusjonane. Norge er avhengig av kompetanse, og deler av denne kompetansen vil koma utanfrå EU/EØS og Sveits. Dette var også bakteppet for at eit fleirtal av høyringssvara var negative då denne saka var til behandling i komiteen. Denne medlemen vil difor fjerna avgifta for utanlandske studentar og viser til Raudt sitt alternative budsjett, der det er foreslått å reversera dette.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Norge er et lite land med stort behov for å tiltrekke oss internasjonale forskere og studenter, og for å sende norske forskere og studenter ut i verden. Dette medlem ønsker derfor å opprettholde gratisprinsippet for studenter utenfor EU/EØS og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det er satt av midler til å opprettholde gratisprinsippet.

Stipend for utenlandsstudenter

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til budsjettforslaget for 2024 om å innføre en stipendordning for internasjonale studenter fra utviklingsland (ODA-mottakerland) med virkning fra studieåret 2024/2025. Disse medlemmer viser til at stipendordningen i første omgang vil omfatte opptil 200 masterstudenter per år slik at disse kan studere gratis i Norge, og slik at ordningen bidrar til rekruttering til ulike fagområder og kompetansebygging av studenter fra utviklingsland. Disse medlemmer viser til at stipendordningen vil administreres av HK-dir, og vil finansieres over bi-standsbudsjettet. Disse medlemmer viser til at denne ordningen imøtekommer behovet for et målrettet stipendprogram som ivaretar studenter fra globale sør etter innføringen av studieavgift, og som vil bidra til å styrke rekrutteringen til ulike fagmiljøer og opprettholde mangfoldet av studenter ved institusjonene.

9.2 Kap. 270 Studentvelferd

Komiteen visert til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen understreker at god studentvelferd er viktig for at alle skal ha mulighet til å ta høyere utdan-

ning, uavhengig av økonomi, sosial posisjon, funksjonsgrad, kjønn, etnisitet, religion og bo- og studiested.

Medlemmen i komiteen frå Raudt viser til at studentar blir særleg hardt ramma av den pågåande priskrisa. Det er Raudts intensjon i heile sitt alternative budsjett å syta for at folk med dårleg råd både får meir pengar og færre utgifter. Denne medlemen vil difor visa til både Raudt sitt alternative statsbudsjett med forslag om styrking av studentøkonomien, og også til Raudts forslag om gradvis implementering av gratis tannhelse for alle og kutt i eigenandelar i velferdsstaten.

POST 74 TILSKUDD TIL VELFERDSARBEID MV.

Komiteen framhever at god studentvelferd er avgjørende for at studenter skal ha det bra og fullføre studiene sine. Komiteen viser til at studentsamskipnadens velferdsarbeid skal supplere det generelle velferdstilbudet i resten av samfunnet.

Komiteen merker seg at SHoT-undersøkelsen de siste årene viser en økning i psykisk uhelse hos studentene. Komiteen er bekymret for studentenes psykiske helse og understreker at resultatene blant annet fra SHoT-undersøkelsen, viser viktigheten av arbeidet som gjøres av ulike studentorganisasjoner og studentsamskipnadene.

Komiteen framhever at samskipnadene har en viktig rolle i arbeidet med å forebygge psykiske helseutfordringer blant studenter. ANSA har et også et ansvar opp mot norske studenter som studerer i utlandet gjennom sine 400 tillitsvalgte i hele verden.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre peker på den viktige rollen studentsamskipnadene har i å levere et godt velferdstilbud til studentene. Disse medlemmer viser til resultatene i SHoT-undersøkelsen, og mener det fortsatt er stort behov for fokus på, og prioritering av, gode velferdstilbud til studentene.

Disse medlemmer vil vise til at systemet i Norge – med offentlig finansiert utdanning, gode ordninger for utdanningsstøtte og gode studentvelferdstilbud – gir god tilgang til høyere utdanning for alle. De senere årene har disse ordningene i tillegg fått betydelige løft gjennom realvekst i studiestøtten, innføring av elleve måneders studiestøtte og en historisk satsing på studentboliger.

Disse medlemmer mener det er viktig med en fortsatt styrking av forebyggende tiltak innen psykisk helse. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg tildelte midler til å fortsette arbeidet med Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse (SHoT), og at det høsten 2023 har blitt lagt frem en tilleggsundersøkelse om psykisk helse. Disse medlemmer mener det er viktig å fortsatt kartlegge og følge studentenes helse og

trivsel i perioden som kommer etter koronapandemien, og er glade for at også fagskolestudentene nå er en del av SHoT-undersøkelsen.

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at Høyre i sitt alternative budsjett tar resultatene fra SHoT-undersøkelsen på alvor og foreslår å styrke bevilgningen til lavterskeltilbud innen psykisk helse for studentene med 18 mill. kroner.

Disse medlemmer peker på at studentsamskipnadene har en viktig rolle i å levere gode velferdstilbud til studentene. Disse medlemmer peker på at i en tid hvor det er stort press i helsetjenesten, er det ekstra viktig å styrke samskipnadenes muligheter til å hjelpe studenter som sliter. Disse medlemmer vil fremheve studentenes rolle i samfunnet, og at det å investere i studentene er en investering i vår felles fremtid.

Disse medlemmer viser til viktigheten av mobilitet, og at det er nødvendig å styrke det psykiske helsetilbudet for norske studenter i utlandet. Disse medlemmer peker på at som samskipnad har ANSA et bredt velferdstilbud til norske studenter i utlandet. Dette tilbudet inkluderer gratis online psykologtjeneste og forebyggende lavterskeltilbud som Trygghet i ANSA-kontakter (TRIA-kontakter). Psykologtjenesten til ANSA har vært i drift siden 2018. Dette tilbudet er gratis for alle medlemmer, det foregår online med norske psykologer og har ingen ventetid. ANSAs medlemmer kan velge å få en hurtigtime på dagen, eller bestille time med selvvalgt psykolog. I tillegg til disse konkrete velferdstilbudene, bidrar ANSA med å ivareta norske studenter i utlandet gjennom over 400 tillitsvalgte rundt om i verden, som sikrer sosial tilhørighet gjennom lokale arrangementer, med fokus på både psykisk og fysisk helse og mulighet til å delta i frivillighet.

Disse medlemmer viser til at det også er viktig å ivareta norske studenter i utlandet, og peker på at Høyre i sitt alternative budsjett øremerker 2 mill. kroner til ANSA sin satsing på psykisk helsetilbud for norske utenlandsstudenter. Disse medlemmer peker på at dette kommer i tillegg til støtte over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår et frivillig lån på 40 000 kroner ekstra gjennom lånekassen. Det er dyrtid og krevende for studentene. Ved å tilby et ekstra frivillig lån får studentene muligheten til å ta opp et rimelig lån for å komme opp på totalt 1,5 G i studiestøtte, framfor å benytte seg av dyre forbrukslån. Disse medlemmer viser til at studentene selv er tydelige på at økonomiske utfordringer er av stor betydning for gjennomføring av studier, helse og trivsel.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Venstre peker på resultatene fra SHoT-undersøkelsen,

og mener det er nødvendig med en prioritering på studentvelferd og tiltak mot ensomhet og psykiske plager hos studenter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å bevilge 13,6 mill. kroner til dette formålet.

POST 75 TILSKUDD TIL BYGGING AV STUDENTBOLIGER

Komiteen viser til at den klart største enkeltutgiften for de fleste studenter er husleie. Derfor er ett av de viktigste grepene som kan gjøres for å bedre studentenes økonomi å bygge flere rimelige studentboliger. Flere studentboliger vil dessuten også kunne redusere presset på det private leiemarkedet for studenter. Komiteen peker på at studenters situasjon og redusert kostnad på boliger med på å gi god studentvelferd.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at det er positivt at det foreslås å justere tilskuddssatsene og kostnadsrammen for å bygge nye boliger i tråd med forventet prisvekst, og merker seg at økningen av kostnadsrammen har hatt god effekt på søknader om tilskudd i 2023 med 58 pst. flere enn i 2022. Flertallet framhever at det i proposisjonen er foreslått tilskudd tilsvarende 1 650 flere studentboliger i 2024. Flertallet merker seg at det er forventet at det vil bli satt i gang bygging av nesten 3 500 nye boliger i år og neste år.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg i perioden 2014–2022 ga tilskudd til å bygge om lag 19 200 studentboliger. Dette var en rekordstor satsing for å sikre at flere studenter har anledning til å bo i en rimelig studentbolig. Dette er i snitt dobbelt så mange som regjeringen Stoltenberg II prioriterte årlig. Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg startet et viktig arbeid med å forenkle krav og reguleringer for å øke antallet klare byggeprosjekter, og at arbeidet med dette må fortsette, slik at det i fremtiden vil kunne bygges studentboliger i et høyere tempo for å nå målet om at flere studenter får tilbud om en studentbolig.

Medlemmen i komiteen frå Raudt viser til den årlege utfordringa norske studentar har med å finna bustad og det siste årets auka leigeprisar på den private marknaden. Ein trygg stad å bu til ein overkommeleg pris skapar god studentvelferd. Den medlemmen vil difor visa til at Raudt i sitt alternative budsjett foreslår å auka ambisjonane om nye studentbustader med 1 350, slik at det samla sett skal byggjast 3 000 nye studentbustader det komande året.

9.3 Kap. 271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at NOKUT har ansvar for akkreditering av og tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning. Komiteen merker seg at målet er at universiteter, høyskoler og fagskoler skal tilfredsstillende nasjonale kvalitetskrav, men også at flest mulig skal holde et høyt internasjonalt nivå.

Komiteen peker på NOKUTs viktige rolle for å sikre kvalitet i høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning. Komiteen framhever viktigheten av at NOKUT er et faglig uavhengig statlig organ som ivaretar kvalitet og akkreditering.

Komiteen viser til viktigheten av å ha effektive prosesser for godkjenning av nye utdanninger. Komiteen peker på at lang saksbehandlingstid hos NOKUT fører til store forsinkelser i opprettelsen av nye fagskoletilbud. Komiteen påpeker at NOKUT må ha et handlingsrom som gjør det mulig å gjennomføre akkreditering av fagskoler, universiteter og høyskoler innenfor en rimelig frist. Det er viktig at regjeringen sikrer at rammevilkårene legger godt til rette for raskt tempo i saksbehandlingen, slik at innovasjonen i fagskolesektoren ikke hemmes, og at næringslivet får de utdanningsløpene de trenger til rett tid.

9.4 Kap. 3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG OG POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

9.5 Kap. 272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning

POST 51 TILTAK FOR INTERNASJONALISERING OG POST 71 TILSKUDD TIL TILTAK FOR INTERNASJONALISERING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen bemerker at internasjonalt samarbeid er viktig for utveksling av kunnskap og for å tiltrekke kompetanse til Norge. Komiteen understreker at det er viktig å legge til rette for at norske elever og studenter får mulighet til å delta i et internasjonalt læringsmiljø gjennom ulike programmer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, mener både globale utfordringer og hjemlige omstillingsbehov stiller høye krav til kunnskap, kompetanse og utdanning. Internasjonalisering og internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å sikre kvalitet i utdanning og forskning.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å reversere avviklingen av NORPART under Kunnskapsdepartementet for å videreføre akademisk samarbeid og studentveksling med partnerland i det globale sør gjennom NORPART. Dette flertallet foreslår derfor at kap. 272 post 51 økes med 35 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Dette flertallet viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024) om omlegging av søknadsbaserte ordninger i HK-dir.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til Meld. St. 7 (2020–2021) En verden av muligheter – Internasjonal studentmobilitet i høyere utdanning og Innst. 247 S (2020–2021), hvor regjeringen Solberg leverte en rekke forslag som vil gjøre det enklere for studenter å ta valget om å reise på utveksling, samt tydeliggjorde forventningene til at universiteter og høyskoler må jobbe strategisk for å øke studentmobiliteten og sikre internasjonale perspektiver i utdanningene.

POST 52 TILTAK FOR HØYERE UTDANNING OG POST 72 TILSKUDD TIL TILTAK FOR HØYERE UTDANNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Fleksibel og desentralisert utdanning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den søknadsbaserte ordningen for desentralisert utdanning videreføres med 50 mill. kroner til tilskuddsordningen for studientsenter gjennom den søknadsbaserte ordningen i Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, og at dette vil gi flere mulighet til å ta høyere utdanning. Flertallet viser til proposisjonen, der regjeringa varsler at den vil vurdere hvordan ordningen skal forvaltes framover, jf. Meld. St. 27 (2022–2023) Eit godt liv i heile Noreg – distriktpolitikk for framtida.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til regjeringen Solbergs sterke innsats for å øke antallet fleksible

studietilbud, inkludert desentraliserte tilbud, som skal møte behovene for høyere utdanning som også er tilgjengelig utenfor de faste lærestedene. Totalt ble det bevilget om lag 1 mrd. kroner til fleksible tilbud i regjeringen Solbergs siste periode, og i juni 2021 la regjeringen Solberg fram en strategi for desentraliserte og fleksible utdanningstilbud ved fagskoler, høyskoler og universitet. Målet med strategien var å øke tilgangen til fleksible og desentraliserte tilbud av høy kvalitet som er tilpasset behovene som arbeidslivet og den enkelte har.

Disse medlemmer ser med bekymring på at midler som skal bidra til å gjøre utdanning tilgjengelig i hele landet, brukes på å overprøve sektoren og prioritere struktur i stedet for kvalitet, innhold og det å gi et større tilbud av utdanning til flere.

Medlemmen i komiteen frå Raudt vil peike på at det er viktig å oppretthalda og vidareutvikla tilbod om desentralisert utdanning rundt om i landet.

Sentre for fremragende utdanning

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til betydningen av de fremragende miljøene, og disse medlemmer mener det fortsatt er behov for nasjonale virkemidler som fremmer kvalitet i utdanning og forskning. Disse medlemmer viser til uttalelsen fra Universitets- og høyskolerådet (UHR):

«Sentre for fremragende utdanning (SFU) er en vellykket nasjonal konkurransearena som har hatt stor effekt på UH-institusjonenes kvalitetsarbeid. En evaluering fra 2020 slo fast at SFU-ordningen blant annet har bidratt til å heve status på utdanning og undervisning.»

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024 foreslår å videreføre ordningen med SFU, og peker også på at Høyre i sitt forslag til Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, jf. Meld. St 4 (2018–2019) foreslo å videreføre alle ordningene med fremragende miljøer. Disse medlemmer har høye ambisjoner for norsk forsknings- og høyere utdanningssektor, og mener de fremragende miljøene er viktig for at Norge skal lykkes med å løse utfordringene landet står i.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet har merket seg at universitets- og høyskolesektoren unisont slutter opp om SFU-ordningen, som ble etablert i 2010, og som regjeringen nå vil fase ut. Dette medlem vil påpeke at noe av hensikten med SFU-ordningen var å legge til rette for kunnskapsklynger og -sentrum i sektoren for å gi høyere utdanning i Norge et løft nasjonalt og muligheten for å klatre internasjonalt. SFU-ene har etter manges mening bidratt til å heve statusen på undervisning og utdanningskvalitet, også ved forskningsintensive institusjoner.

Dette medlem har merket seg at regjeringens forslag om utfasing er omdiskutert, og setter spørsmåls-

tegn ved prosessen rundt utfasingen. Dette medlem mener at utfasing av SFU-ordningen er en sak som kan ha store konsekvenser, og etterlyser derfor en mer åpen prosess, der flere kunne vært med i evaluering og diskusjon om SFU-ordningen, slik at man hadde hatt et bedre kunnskapsgrunnlag for å avgjøre SFU-ordningens videre utvikling.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen foreslår å fase ut senter for fremragende utdanning. Det er dette medlem uenig i, og viser til Venstres alternative statsbudsjett, der det foreslås å beholde finansieringen av sentre for fremragende utdanning hos HK-dir.

Program for maritim kompetanse

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at samarbeidsprosjektet MARKOM og Program for maritim kompetanse i over ti år har spilt en svært viktig rolle for å heve kvaliteten i maritim profesjons- og fagskoleutdanning. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2024 prioriterer å videreføre midler til Program for maritim kompetanse. Det vil bidra til å sikre rekruttering, kunnskap og kompetanse i en viktig næring for Norge.

Disse medlemmer viser til at en evaluering utført av ideas2evidence viser at MARKOM2020 i prosjektperioden har bidratt til et løft for de maritime profesjonsutdanningene gjennom å utvikle et mer helhetlig utdanningsløp.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke den viktige rollen maritim næring har for norsk verdiskaping. Å sikre gode maritime utdanningstilbud ved både videregående skoler, fagskoler, universiteter og høyskoler er avgjørende for å opprettholde konkurransekraft på dette området. Dette medlem vil fremheve samarbeidsprosjektet MARKOM, som gjennom de siste 12 årene har spilt en viktig rolle innen maritim profesjonsutdanning. Dette medlem mener det må satses videre på MARKOM-programmet, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 38,5 mill. kroner til MARKOM.

9.6 Kap. 273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt

POST 50 VIRKSOMHETSKOSTNADER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

9.7 Kap. 274 Universitetscenteret på Svalbard

POST 70 TILSKUDD TIL UNIVERSITETSSENTERET PÅ SVALBARD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter opp om regjeringens mål for 2024 om høy kvalitet i utdanning og forskning knyttet til Svalbards plassering i høyarktisk område.

9.8 Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 70 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen er tilfreds med at Kunnskapsdepartementet foreslår å bevilge penger til en rekke ulike prosjekter og tiltak som skal gi høy kvalitet og samordning innenfor høyere utdanning og forskning.

9.9 Kap. 3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

9.10 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen understreker viktigheten av målene for de forskningsetiske komiteene: at forskere og institusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning, at andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i arbeidet sitt, og at samfunnet har tillit til forskning. Komiteen mener de nasjonale forskningsetiske komiteene har en viktig rolle med å sette etiske problemstillinger på dagsordenen.

9.11 Kap. 285 Norges forskningsråd

POST 51 – POST 55

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil fremheve at Norges forskningsråd er en nøkkelinstitusjon i det norske forskningsarbeidet. Rådet har en helt sentral rolle i forsknings- og innovasjonssystemet, med strategiske så vel som operative oppgaver. Forskningsrådet koordinerer og sikrer kvalitet og relevans i forskningen. Norges forskningsråd administrerer konkurranse om forskningsmidlene, gir råd til regjeringen og fremmer forskning nasjonalt og internasjonalt. Komiteen mener forskningsrådet har en viktig rolle i kvalitetssikringen av norsk forskning.

Komiteen understreker viktigheten av forutsigbare og trygge rammer for Norges Forskningsråd, da det er en forutsetning for at Norge skal lykkes med sine forskningsmål. Komiteen mener også det er viktig med tett dialog med sektoren for å finne hensiktsmessige løsninger som styrker norsk forskning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, understreker viktigheten av forutsigbare og trygge rammer for Forskningsrådet, da det er en forutsetning for at Norge skal lykkes med sine forskningsmål. Flertallet mener også det er viktig med tett dialog med sektoren for å finne hensiktsmessige løsninger som gjør norsk forskning bærekraftig. Flertallet påpeker at prioriteringene fra langtidsplanen skal følges opp gjennom Forskningsrådet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker viktigheten av aktiv og tydelig forskningspolitikk, som Stortinget har gitt tilslutning til gjennom Langtidsplanen for høyere utdanning og forskning 2023–2032 ved Innst. 170 S (2022–2023). Dette flertallet vil påpeke at det i Prop. 1 S (2023–2024) foreslås 48,6 mrd. kroner til forskning og utvikling, som er en realvekst på 5,6 pst. sammenlignet med 2023. Av disse midlene foreslås over 5,5 mrd. kroner til Norges forskningsråd over kap. 285, som forvalter en rekke forskningsprogram i tråd med langtidsplanens tematiske prioriteringer;

- hav og kyst
- helse
- klima, miljø og energi
- muliggjørende og industrielle teknologier
- samfunnsikkerhet og beredskap
- tillit og fellesskap

Dette flertallet vil også påpeke at en rekke virkemidler og forslag om bevilgninger knyttet til regjeringens satsing på eksempelvis Grønt industriløft, blir omtalt i andre departements budsjettproposisjoner.

Dette flertallet understreker og at budsjettforliket inneholder 10 mrd. kroner i grønn omstilling både rettet inn mot industri, enkelthusholdninger, og øvrige deler av samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil peke på at for å løse både kortsiktige og langsiktige utfordringer må det satses mer på forskning. Under regjeringen Solberg økte midlene til forskning med 62 pst., og disse medlemmer peker på at det i 2022 ble foreslått 42,7 mrd. kroner til forskning og utvikling, noe som da utgjorde en realvekst på om lag 2 pst.

Disse medlemmer peker på at en sterk satsing på forskning og utvikling er avgjørende for å legge til rette for omstilling og vekst i næringslivet. Disse medlemmer ser med bekymring på regjeringen Støres manglende vilje og evne til å satse på forskning, og peker på at den vedtatte Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, jf. Meld. St. 5 (2022–2023), ikke følger en forpliktende økonomisk opptrappingsplan. Disse medlemmer konstaterer at Støre-regjeringen heller ikke i forslaget til budsjett for 2024 når målet om at 1 pst. av BNP skal gå til forskning. Disse medlemmer viser til regjeringen Solberg sin betydelige satsning på Retur EU, og er tilfreds med at rammen for Retur EU videreføres. Dette vil støtte opp forskningsinstituttene mulighet til å delta i Horisont Europa, og bidra til at våre fremste kompetansemiljøer kan bidra til å løse utfordringene vi står i til beste for Norge og verden.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjennom to langtidsplaner for forskning og høyere utdanning la grunnlaget for en periode med høye ambisjoner for norsk forskning og høyere utdanning. Plane ne bygget på et langsiktig perspektiv og en grunnleggende vilje til å bruke nødvendige ressurser for å løse vår tids store utfordringer og å skape et bærekraftig samfunn og langsiktig økonomisk vekst.

Komiteens medlemmer fra Høyre peker på at den første langtidsplanen, jf. Meld. St. 4 (2014–2015), fulgte opp målsettingen om å bruke 1 pst. av bruttonasjonalproduktet (BNP) på forskning og utvikling (FoU), gjennom blant annet opptrapping av bevilgningene til forskningsinfrastruktur, deltakelse i europeiske rammeprogram for forskning og innovasjon og flere rekrutteringsstillinger. Totalt ble langtidsplanen i årene 2015–2018 fulgt opp med over 3 mrd. kroner i økte bevilgninger. Disse medlemmer viser til at også langtidsplanen for årene 2019–2023 har blitt fulgt opp med over 1,6 mrd. kroner gjennom opptrappingsplanene «Teknologiløft, FoU for fornyelse og omstilling i næringslivet» og «Kvalitet i høyere utdanning». Gjennom perioden til regjeringen Solberg økte FoU-bevilgningene med 16,3 mrd. kroner, noe som tilsvarer en realvekst på om lag 28 pst. Disse medlemmer viser til at bevilgningene jevnt over har overoppfylt målet om å bruke 1 pst. av BNP på FoU. Sammen med en ambisiøs satsing på de prioriterte områdene i de forrige langtidsplanene viser disse medlemmer til at regje-

ringen Solbergs styrking av universitetene og høyskole ne – med en realvekst på over 15 pst. – har gitt norsk forskning og høyere utdanning et betydelig løft hva gjelder både kvalitet, kapasitet og suksessrate i åpne internasjonale konkurransearenaer.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg fulgte opp sine uttalte intensjoner og sikret reelle budsjettprioriteringer i tråd med opptrappingene skisert i langtidsplanen for 2019–2023, jf. Meld. St. 4 (2018–2019). Disse medlemmer merker seg derimot at regjeringen Støre velger å gå bort fra denne tverrpolitiske enigheten som spenner tilbake til regjeringen Stoltenberg II, og svekker både langtidsplanens verdi som styringsverktøy og ambisjonene for norsk forskning og høyere utdanning.

Forskning og utvikling er avgjørende for å håndtere det grønne skiftet, skape vekst i næringslivet og utvikle nye næringer. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjettforslag i tråd med Høyres prioriteringer i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning styrker satsingen på næringsrettet forskning.

Disse medlemmer viser til at langtidsplanen skal sette kursen for politikktutviklingen og investeringene i forskning og høyere utdanning. Langsiktige, prioriterte satsinger gir forutsigbarhet for forsknings- og utdanningsmiljøene og bidrar til en bedre koordinert politikk.

Disse medlemmer viser til at Norge har mange fremragende forskningsmiljøer. Høyre har høye ambisjoner for norsk forskning, og disse medlemmer viser til Høyres forslag til samfunnsoppdrag «Grønn vekst og omstilling». En fremtidsrettet og effektiv offentlig sektor, og et lønnsomt næringsliv som skaper verdier vi kan leve av, krever målrettet og systematisk satsing på forskning og utvikling. Disse medlemmer peker på at Høyre i sitt alternative budsjett for 2024 foreslår en forskningspakke på 650 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at betydningen av forutsigbare rammevilkår er viktig for forskning og utvikling, både for forskningen ved universiteter og høyskoler, ved instituttene og i næringslivet. Disse medlemmer peker på at Høyre i sitt alternative budsjett tilrettelegger for et konkurransedyktig og nytenkende næringsliv som bidrar til flere lønnsomme jobber og gir mer skatteinntekter. Ved å fjerne hele den ekstra arbeidsgiveravgiften, som i realiteten er en ekstra avgift på kompetansearbeidsplasser, peker disse medlemmer på at Høyre legger til rette for bærekraftig innovasjon for bedriftene, og forutsigbare rammevilkår. Disse medlemmer peker videre på at Høyre prioriterer å etablere en medfinansieringsordning til programmet DIGITAL Europe, slik at flere norske virksomheter kan delta og bidra til mer bærekraft og effektivitet.

Disse medlemmer viser til at Norge har sterke fagmiljøer på mange områder, og kan bidra til fremra-

gende forskning innen fornybar energi, helseteknologi, landbruksteknologi, rommedisin og kjernekraft, for å nevne noe.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener Norge trenger store og tunge forskningsmiljøer som er frie for politiske bindinger og bindinger til ulike interessegrupper og næringer. Det sikres best gjennom å gi forskningsmiljøene stor frihet til selv å fordele midlene, uten interessepolitiske føringer. Innovasjon og fremtidig verdiskaping avhenger av at forskere og akademikere får størst mulig frihet til å forske og arbeide selvstendig, uten å bindes opp i for mange politisk vedtatte prosjekter. Den politiske styringen av forskning bør være begrenset til et fåtall kjerneområder der Norge har spesielle forutsetninger. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes 30 mill. kroner på denne posten.

Medlemene i komiteen frå Raudt og Framstegspartiet anerkjenner den viktige rolla som Forskningsrådet spelar for å finansiera forskning i Norge. Desse medlemene vil difor oppmoda regjeringa til å revurdera Forskningsrådet sitt byråkratiske system for tildeling av forskningsmidlar som i dag krev ressursar som burde blitt brukte på forskning og ikkje søknadsprosedyrar.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Venstre mener det er viktig å opprettholde den frie forskningen. Fri forskning gir rom for faglig fordypning for å utforske og utvikle mulighetene innen ulike fagområder. Opptrapping av den offentlige forskningsinnsatsen bør derfor skje gjennom frie bevilgninger til universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å bevilge ytterligere 200 mill. kroner til dette.

Senter for ekstremismeforskning

Komiteen viser til at det i 2016 ble opprettet et eget forskningscenter for høyreekstremisme. C-REX ved Universitetet i Oslo forsker blant annet på ideologi, kjønn og ekstremisme, vold og hatkriminalitet, forebygging og intervensjon og på 22. juli-angrepet. Senteret fikk sikkerhet for ti års finansiering.

Komiteen mener det er viktig at fagmiljøet bygget opp rundt forskning på høyreekstremisme kan videreføres etter 2026, og konstaterer at Stortinget ved behandlingen av Dokument 8:246 S (2022–2023), jf. Innst. 93 S (2023–2024), har bedt regjeringen om å; «sikre fortsatt finansiering av senteret C-REX også ut over 2026 og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

9.12 Kap. 286 Regionale forskningsfond

POST 60 REGIONALE FORSKNINGSFOND, TILSKUDD TIL FORSKNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å utvikle tilskuddet til de regionale forskningsfondene, og omprioritere disse midlene til å opprette et eget forskningsprogram i Forskningsrådet for de kommunale helse- og omsorgstjenestene og til Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF), jf. omtale under kap. 285 post 51 og kap. 275 post 21.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at de regionale forskningsfondene (RFF) ble opprettet i 2009 med første tildeling i 2010. Fram til 2023 er det tildelt omtrent 2,8 mrd. kroner via ordningen. Flertallet viser til Prop. 1 S (2023–2024) hvor det står:

«Denne støtta har tilfredsstilt eit behov som korkje Forskningsrådet eller andre delar av verkemiddelapparatet har møtt.»

Flertallet viser til at kostnader for avviking av RFF er bevilga over kap. 275 post 21. Flertallet viser til en rekke høringsinnspill som påpeker betydningen av regionale forskningsfond. Flertallet viser dessuten til Innst. 119 S (2018–2019) om tildeling av oppgaver til fylkeskommunene, derunder styrking av RFF.

Komiteens medlem fra Venstre stiller seg ikke bak regjeringens forslag til avviking av de regionale forskningsfondene. Regjeringens avviking vil svekke både lokal næringsutvikling og regionenes evne til å tilpasse seg de store samfunnsendringene. Dette medlem viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, der det foreslås å opprettholde de regionale forskningsfondene.

9.13 Kap. 287 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter

POST 70 GRUNNBEVILGNINGER TIL SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FORSKNINGSinSTITUTTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil framholde de 17 samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene viktige rolle i det norske forskningssystemet som sentrale leverandører av FoU-tjenester til både offentlig og privat sektor. De sam-

funnsvitenskapelige forskningsinstituttene er derfor sentrale aktører i oppfølgingen av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023–2032. Den statlige grunnbevilgningen skal benyttes til langsiktig forsknings- og kompetanseoppbygging og slik stimulere til vitenskapelig kvalitet i instituttene. Komiteen vil understreke at de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene har en nøkkelrolle i å knytte forskning, utdanning og innovasjon sammen – spesielt når det gjelder anvendt forskning.

Komiteen viser for øvrig til omtalen i proposisjonen når det gjelder fordelingen av grunnbevilgningen på posten.

9.14 Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

POST 21 – POST 76

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at hoveddelen av bevilgningen har gått til INTPART - Internasjonalt partnerskap for fremragende utdanning, forskning og innovasjon. Denne ordningen bidrar til etablering, bygging og videreutvikling av strategiske partnerskap av fremragende kvalitet gjennom støtte til koblinger mellom høyere utdanning, forskning og innovasjon. Komiteen viser til at det blant annet har blitt gitt midler til UNESCOs mellomstatlige havforskningskommisjon, og støtte til kommisjonens koordinering av FNs havforskningstiar (2021–2030). Tiåret bidrar til økt havkompetanse både nasjonalt og internasjonalt, og norske forskningsmiljø deltar aktivt.

Komiteen viser til medlemskapene i Den europeiske organisasjonen for kjerneforskning (CERN), Det europeiske molekylærbiologiske laboratoriet (EMBL), Den europeiske konferansen for molekylærbiologi (EMBC), Det europeiske synkrotronstråleanlegget (ESRF) og Den internasjonale kreftforskningsorganisasjonen (IARC), som medvirker til global kunnskapsutvikling og verdensledende forskning innen sine fagfelt. Medlemskapet i disse organisasjonene gjør det mulig for norske forskere å delta på linje med forskere fra andre medlemsland og bidra til global kunnskapsutvikling og forskning av høy kvalitet. Komiteen vil trekke frem at dette bidrar til at norske forskere henter hjem kunnskap til nytte for det norske forskningsmiljøet.

Komiteen fremhever at Norge har hentet hjem omtrent 3,35 pst. av de konkurranseutsatte midlene gjennom Horisont Europa til og med desember 2022, noe som er godt over ambisjonsnivået på 2,8 pst. for hele programperioden. Komiteen viser også til at hele 23,6 pst. av alle søknadene med norsk deltakelse er innstilte til finansiering i Horisont Europa. Denne suksessraten ligger 7,4 prosentpoeng over snittet for alle sø-

kere og viser høy kvalitet på søknader med norsk deltakelse. Komiteen trekker frem at norske fagmiljø har en særlig sterk returdel i EUs samfunnsoppdrag på sunne hav og vann og klimanøytrale og smarte byer.

Komiteen merker seg at norske aktører i stor grad deltar i flere av de nye flaggskipinitiativene i Erasmus+, som for eksempel Europeiske lærerakademi og Europeiske universitet, noe som er et viktig bidrag til utviklingen av politikken og rammevilkårene.

Komiteen viser videre til deltakelsen i UNESCO som følger opp den globale konvensjonen for godkjenning av kvalifikasjoner i høyere utdanning. Organisasjonen bidrar også til et bedre kunnskapsgrunnlag om hav og klima, ikke minst ved å ha en ledende rolle i gjennomføringen av FN-tiåret for havforskning (2021–2030).

Komiteen vil trekke frem Den mellomstatlige havforskningskommisjonen (IOC), som har gitt viktig kunnskap om sammenhengen mellom tilstanden i havet og klimaendringer og hva havet har å si for de andre bærekraftsmålene. Komiteen vil også fremheve at Norge, sammen med de andre nordiske landene, kontinuerlig arbeider med å gjøre UNESCO mer effektivt og resultatorientert.

9.15 Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak

POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

9.16 Kap. 289 Vitenskapelige priser

POST 51 HOLBERGPRISEN, POST 71 ABELPRISEN OG POST 72 KAVLIPRISEN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at det er en økende tillit til og interesse for forskning i befolkningen. Internasjonale forskningspriser har en viktig funksjon med å anerkjenne fremragende forskning og øke oppmerksomheten rundt forskning i samfunnet.

10. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet

10.1 Kap. 920 Norges forskningsråd

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at tilskuddet fra Nærings- og fiskeridepartementet primært skal bidra til målet om økt verdiskaping i næringslivet og målet om å møte de

store samfunnsutfordringene innenfor det strategiske området hav. Komiteen viser til at Forskningsrådet skal bidra til konkurransedyktige havnæringer, til styrket evne til omstilling og til bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv.

Komiteen understreker viktigheten av fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer for å gi økt verdiskaping.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at tildelingen til forskning i og for næringslivet skal bidra til å styrke konkurransevnen i nytt og eksisterende næringsliv. Flertallet viser til at grønn omstilling skal være et hovedprinsipp ved tildelinger fra det næringsrettede virkemiddelapparatet. Flertallet viser til at grønn plattform er en felles konkurransearena med Innovasjon Norge og Siva. Flertallet peker på Forskningsrådets rolle for samfunnsoppdraget «bærekraftig før».

POST 50 TILSKUDD TIL NÆRINGSRETTET FORSKNING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at evnen til å utvikle og ta i bruk ny kunnskap er blant de viktigste konkurransefaktorene for norsk næringsliv. Forskningsrådet bidrar til omstillingsevnen i norsk økonomi gjennom innovasjonsprosjekter der bedrifter får støtte til både FoU-prosjekter og samarbeid med andre bedrifter og FoU-institusjoner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås å øke bevilgningen til næringsrettet forskning med 100 mill. kroner og å bevilge 35 mill. kroner til flere nærings-ph.d.-stillinger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å redusere bevilgningen til tilskudd til næringsrettet forskning i Norges forskningsråd. Flertallet foreslår derfor at kap. 920 post 50 reduseres med 13,5 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

POST 51 TILSKUDD TIL MARIN OG MARITIM FORSKNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

10.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet

POST 1 – POST 45

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen viser til at Havforskningsinstituttet bidrar til verdiskaping gjennom sin rolle som data- og kunnskapsleverandør for forvaltning, forskning og næringen.

Komiteen påpeker viktigheten av at Havforskningsinstituttet har en fri og uavhengig rolle i alle faglige spørsmål, og at det leveres råd og kunnskapsgrunnlag på best tilgjengelige data og forskning. Komiteen understreker at Havforskningsinstituttet skal levere internasjonalt ledende forskning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil framheve betydningen av kunnskapsinnhenting og forskning på sameksistens i havet ved en storskala vindkraftutbygging til havs. Flertallet mener det er riktig å prioritere ressurser til dette. Flertallet viser til at det i proposisjonen foreslås 30,6 mill. kroner i 2023 til reetablering av Lofoten–Vesterålen havobservatorium.

10.3 Kap. 3923 Havforskningsinstituttet

POST 1 OPPDRAGSINNTEKTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

10.4 Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPEIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen påpeker viktigheten av forskningsfartøyene som verktøy for forskning og overvåking av havkystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og sammenhengen mellom disse. Komiteen registrerer at det tas i bruk nye teknologiske plattformer som undervannsroboter og seildroner for å styrke kystovervåkingen. Komiteen viser til at det legges til rette for økt samarbeid mellom forskningsinstitusjoner om bruk av forskningsfartøy.

10.5 Kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy

POST 1 OPPDRAGSINNTEKTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

10.6 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling

POST 21 – POST 72

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

11. Forskning under Landbruks- og matdepartementet

11.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon

POST 50 – POST 70

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil understreke at forskning, innovasjon og kompetanse er viktig for å nå hovedmålene i landbruks- og matpolitikken: matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, samt økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Komiteen merker seg omtalen i proposisjonen med rapportering av hvordan bevilgningene over posten er benyttet i 2022 i oppfølging av de langsiktige prioriteringene i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2019–2028, herunder «Klima, miljø og miljøvennlig energi», «Muliggjørende teknologier», og «Samfunnssikkerhet og samhörighet i en globalisert verden». Utover at bevilgningen for 2024 skal benyttes til å nå de fire overordnede landbruks- og matpolitiske hovedmålene, merker komiteen seg at den foreslåtte bevilgningen er tiltenkt å bidra til å legge grunnlag for en sirkulær bioøkonomi, økt verdiskaping og nye grønne arbeidsplasser over hele landet.

12. Utdanningsstøtte

12.1 Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

POST 1 – POST 74

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

Komiteen vil understreke at Lånekassen er et viktig utdanningspolitisk verktøy. Norge har en av verdens beste studiefinansieringsordninger, som gir muligheter for bred sosial rekruttering på utdanningsområdet. Lånekassen sikrer hver enkelt mulighet til å ta høyere utdanning, uavhengig av studentens eller foreldrenes bakgrunn eller inntekt. Komiteen vil videre understreke Lånekassens betydning fremover, i et mer og mer kunnskapsintensivt samfunn, hvor behovet for både ny og spesialisert kompetanse på en rekke områder vil øke.

Komiteen støtter Kunnskapsdepartementets overordnede mål for Lånekassen om like muligheter til utdanning gjennom finansiering av kompetansebehovene til den enkelte og samfunnet, og å legge til rette for utvikling av relevant kompetanse over hele landet.

Komiteen vil understreke viktigheten av å oppnå bedre samsvar mellom utstyrstipendet fra Lånekassen og de reelle utgiftene elever i videregående opplæring har til nødvendig utstyr i opplæringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at selv om de norske utdanningsstøtteordningene er gode, har den høye prisveksten hatt tydelig innvirkning på studentøkonomien, i likhet med økonomien til andre grupper i samfunnet.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å legge til rette for at studentene kan gjennomføre utdanningen på normert tid. Da er nivået på utdanningsstøtten viktig. Dette flertallet viser til at økningen i studie-støtten inneværende år sammenlignet med foregående studieår er den største økningen i utdanningsstøtte over ett enkelt budsjettår på 15 år, og at studentene i høst har fått utbetalt 12 537 kroner hver måned, opp fra 11 717 kroner i måneden året før. Det er en økning på 9 000 kroner bare i basislånet

Dette flertallet viser til proposisjonen, der regjeringen foreslår å endre hvordan lån og stipend skal prisjusteres framover, slik at nivået på studiestøtten bedre følger utviklingen i priser på varer og tjenester over tid. Det betyr at dersom anslaget for prisvekst for 2024 endrer seg i august 2024, vil også støttesatsene for neste studieår bli justert for å ta høyde for det.

Dette flertallet viser til at det i budsjettforliket er foreslått å øke basislånet med 10 pst. fra 1. august. Dette flertallet foreslår derfor at kap. 2410 post 50 Avsetning til utdanningsstipend økes med 268,3 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Dette flertallet foreslår videre at kap. 2410 post 72 Rente-

støtte, økes med 8,2 mill. kroner, sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er viktig at låneordningene som er tilgjengelige gjennom Statens lånekasse for utdanning blir tilpasset fremtidens muligheter og behov for utdanning, og viser til regjeringen Solbergs reform «Lære hele livet» og til at regjeringen Solberg gjennomførte flere endringer i utdanningsstøtteordningene som vil gi større fleksibilitet og bedre vilkår for voksne for å muliggjøre kombinasjon av jobb og studier.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg fullførte opptrappingen til 11 måneders studiestøtte i budsjettet for 2020. Den samlede satsingen på å øke utdanningsstøtten fra 2014 til 2022 har gitt studentene økt kjøpekraft på om lag 15 200 kroner i året. Av dette beløpet er ca. 11 500 kroner knyttet til den 11. måneden med utdanningsstøtte. Studentene har gjennom en økt kjøpekraft kunnet prioritere større tid til studier og fokusere på læring, mestring og gjennomføring i studiet.

Disse medlemmer mener det er viktig at de som forsørger barn gjennom studietiden, skal ha gode vilkår for å kunne gjennomføre. Regjeringen Solberg innførte tilbud om tilleggs lån på opptil 50 000 kroner for personer med forsørgeransvar for barn under 16 år fra studieåret 2020–2021. Regjeringen Solberg ga også personer i overgangsfasen mellom utdanning og jobb rett til foreldrestipend.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg endret lånebetingelsene for å gjøre det enklere for voksne studenter å få lån. I tillegg ble aldersgrensen for når støtten til lån reduseres, hevet fra 45 til 50 år.

Disse medlemmer viser til at Høyre i regjering fikk gjennomført en historisk styrking av studentøkonomien, og disse medlemmer peker på at Høyre vil fortsette å styrke studentenes kjøpekraft slik at studentene først og fremst kan være studenter. Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for 2024 foreslår at studenter som ønsker det, kan øke studiestøtten til 1,5 G av folketrygdens grunnbeløp gjennom økt låneramme. Høyre foreslår å gi et ekstra frivillig lån på inntil 34 700 kroner. Disse medlemmer peker på at et rimelig studielån gjennom Statens Lånekasse er en bedre løsning enn dyr forbruksgjeld, og disse medlemmer mener det er et positivt bidrag til studentøkonomien i en hverdag med høy inflasjon.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til den kraftige prisøkningen og det anstrengte bolig- og leiemarkedet som har gjort en allerede stram studentøkonomi enda strammere. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke studiestøtten til 1,5 G over fire år,

noe som vil bidra til økt forutsigbarhet og bedre økonomi for studentene.

Medlemmen i komiteen frå Raudt meiner at lik rett til utdanning gir eit meir demokratisk samfunn og utjamnar skilnadene mellom folk. Skal utdanning vera tilgjengeleg for alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn, må studiestøtta aukast. Denne medlemmen viser til Raudts alternative budsjett, der studiestøtta er foreslått auka med 12 000 kroner i året for kvar student.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at studenter har en dårligere økonomi enn mange andre grupper, og at studiestøtten som andel av G har falt siden 1990-årene. Dette medlem ønsker å trappe opp studiestøtten til 1,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G), og viser til Venstres alternative statsbudsjett for 2024, hvor det foreslås en opptrapping i retning av det målet. For 2024 innebærer det å øke studiestøtten til 1,3 G.

Utstyrsstipend

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at utstyrsstipendet i dag ikke strekker til for alle elever i videregående opplæring, særlig gjelder dette innenfor de dyreste yrkesfagene. Flertallet mener det er viktig at stipendene som skal bidra til å dekke utstyr man trenger til skolen, er i tråd med utgiftene elevene faktisk har, slik at det ikke blir mer kostbart å velge yrkesfag enn studiespesialisering.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til proposisjonen og forslaget om å øke utstyrsstipendet for elever i videregående opplæring ytterligere med 40 mill. kroner for 2024. Dette flertallet viser til at innretningen av forslaget innebærer at alle studieretninger får økt utstyrsstipend, men at de yrkesfaglige programmene får den største økningen i kroner og øre. Dette kommer i rekken av flere økninger de siste årene. I 2023 økte stipendet for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene tilsvarende 25 pst. utover forventet prisvekst. Inkludert den foreslåtte økningen for 2024 innebærer dette at stipendet øker med om lag 90 mill. kroner over en toårsperiode, hvilket er en historisk høy økning. I praksis innebærer dette at eksempelvis en elev på bygg- og anleggsgfag vil motta 843 kroner mer i utstyrsstipend i skoleåret 2024–2025 sammenlignet med 2023–2024. En økning av utstyrsstipendet bidrar til målet om at alle, uavhengig av økonomi, får lik tilgang til videregående opplæring.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig at flere elever velger yrkesfag. Videre vil dette medlem påpeke at det er et viktig prinsipp at grunnskole og videregående skole skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av foreldres inntekt. Dette medlem vil påpeke at enkelte yrkesfaglinjer krever mer kostbart utstyr enn andre, og at dagens utstyrsstipend ikke strekker til. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av 24 mill. kroner til fullfinansiering av utstyrsstipendet på vgs.

Medlemmen i komiteen frå Raudt meiner det er eit viktig prinsipp at utdanning skal vera gratis og gi like moglegheiter uavhengig av økonomi. Dette er ikkje tilfellet når dagens utstyrsstipend ligg under det reelle kostnadsnivået for naudsynt utstyr. Denne medlemmen deler uroa uttrykt av mellom anna Elevorganisasjonen om at dette fører til at det blir stor skilnad mellom dei som kan dekkja dette av eigen lomme og dei som ikkje har dei same ressursane. Denne medlemmen viser til Raudt sitt alternative statsbudsjett, som foreslår å auka utstyrsstipendet.

Denne medlemmen fremjar på denne bakgrunn følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa om å setje i gang ei kartlegging av det reelle utstyrsbehovet til landets elevar.»

Borteboerstipend

Komiteen mener at økonomi ikke skal være et hinder for å velge den utdanningen man ønsker. Borteboerstipendet skal bidra til at opplæring er tilgjengelig for alle. Det er et viktig tiltak for de som går på skole langt unna hjemmet til foreldrene. Dette gjelder i hele Distrikts-Norge, spesielt i Nord-Norge, hvor 1 av 5 elever og lærlinger mottar borteboerstipend.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at for å bidra til at økonomi ikke skal være et hinder for gode utdanningsmuligheter, har borteboerstipendet blitt betydelig styrket de siste årene. Flertallet viser til at i 2022 økte regjeringspartiene i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti stipendet med 20 mill. kroner og i 2023 med 57 mill. kroner.

Flertallet viser til proposisjonen og forslaget om å øke borteboerstipendet ytterligere med 829 kroner i måneden fra høsten 2024. Det vil innebære at en elev som bor borte for å gå på skole, kan få utbetalt 6 677 kroner per måned og totalt 8 290 kroner mer i året. Med dette vil den månedlige satsen øke fra 4 709 kroner i 2021 til 6 677 kroner i 2024, hvilket over en treårsperiode er en nominell økning på 42 pst. Flertallet vil understreke at tryggere privatøkonomi kan bidra til at den

enkelte fullførere, som følge av færre bekymringer og mindre behov for eventuell arbeidsinntekt. Tiltaket kan også skape flere reelle muligheter for elever til å kunne velge linjer som ikke finnes i nærheten av foreldrehjemmet.

Medlemmen i komiteen frå Raudt viser til at mange elevar må eller ønskjer å ta vidaregåande skule ein annan stad enn der føresette bur, og dimed må bu på hybel. Denne medlemmen viser til høyringsinnspellet frå Elevorganisasjonen, der dei peiker på at elevar anten må få hjelp frå foreldra, ta seg ein deltidsjobb eller ta opp lån for å dekkja bukostnader. Eit auka borteboerstipend er også viktig i ein distriktspolitisk dimensjon, då det særleg er elevar frå distrikta som må bli borteboarar etter grunnskulen. Til dømes er opp mot kvar tredje elev i Nord-Norge borteboarar. Denne medlemmen viser til Raudts alternative budsjett, som foreslår å auka borteboerstipendet til 7 000 kroner i månaden.

Stipend til studenter i utlandet

Komiteens medlem fra Venstre viser til at regjeringen siden 2022 har redusert stipendandelen for norske studenter i utlandet, slik at studenter nå må betale mer ut av egen lomme når de skal betale skolepenger i utlandet. Dette medlem mener Norge trenger mer internasjonalt samarbeid, mer forskning, og å gi unge flere muligheter. Derfor foreslår Venstre i sitt alternative statsbudsjett for 2024 å holde skolepengestipendet for norske studenter i utlandet på 2022-nivå.

12.2 Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

12.3 Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2023–2024).

13. Oppfølging av anmodningsvedtak

I dette punktet behandler komiteen oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtakene under Kunnskapsdepartementet.

Komiteen vil understreke at komiteens merknader til regjeringens oppfølging av anmodningsvedtak ikke er å anse som Stortingets formelle kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene og erstatter ikke kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av den

årlige stortingsmeldingen om oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak, jf. Meld. St 4 (2023–2024).

Vedtak nr. 461, 13. februar 2018, vedtak nr. 802, 31. mai 2018 og vedtak nr. 51, 22. november 2018 om finansieringssystemet for barnehager

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Kunnskapsdepartementet har sendt på høyring ei rekke forslag om endringar i barnehagelova om styringa og finansieringa av barnehagesektoren. Fleirtalet viser til at oppmodningsvedtaket peiker på fleire konkrete tiltak og verkemiddel, og ser fram til høyringsinstansane sine innspel på desse.

Vedtak nr. 553, 28. mars 2023 Lærekandidatordninga

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til anmodningsvedtak nr. 553, 28. mars 2023, og understreker viktigheten av at lærekandidatordningen styrkes, og at det blir like muligheter for alle, uavhengig av hvor en bor. Det vil kunne føre til at enda flere fullfører med planlagt sluttkompetanse. Disse medlemmer imøteser at regjeringen kommer tilbake med dette.

Vedtak nr. 554, 28. mars 2023 Utrede nytt yrkestittelnivå

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er viktig at arbeidet med anmodningsvedtak nr. 554, 28. mars 2023 følges opp. En eventuell innføring av et yrkestittelnivå mellom fagarbeiderne med fag eller svennebrev, og de ufaglærte, vil kunne heve statusen til en viktig arbeidstakergruppe som samfunnet trenger, og gi den enkelte muligheter.

Tabell 3.1 oppmodningsvedtak under Kunnskapsdepartementet

Sesjon	Vedtak nr. Stikkord	Følgd opp (ja/nei)
2022–2023	81 Regulering og dimensjonering av barnehagetilbudet	Ja
2022–2023	87 Gratis SFO-tilbud alle vekedagar skulen har tilbud	Ja
2022–2023	90 Eksamensordningar i vidaregåande og ungdomsskule	Ja
2022–2023	109 Finansiering av produksjonsskular	Ja
2022–2023	110 Forprosjekt for nytt bygg til Griegakademiet	Ja
2022–2023	471 Meir variert praksis i lærarutdanningane m.m.	Nei
2022–2023	472 Strategi for å styrke laget rundt læraren og eleven	Nei
2022–2023	484 Plan for å vidareutvikle høgare yrkesfagleg utdanning	Nei
2022–2023	553 Lærekandidatordninga	Nei
2022–2023	554 Greie ut nytt yrkestittelnivå	Nei
2022–2023	582 Læringsutbyte om kunstig intelligens og tingas internett i høgare utdanning	Ja
2022–2023	625 Vald og truslar i skulen	Nei
2022–2023	690 Strategi for å auke rekrutteringa av lærarar	Nei
2022–2023	733 Kandidattypar innanfor fag- og yrkesopplæringa	Nei
2022–2023	734 Læringsstøttande ressursar på begge målformer	Nei
2022–2023	735 IB-tilbud både i grunnskulen og i vidaregåande skule	Nei
2022–2023	736 Handlingsrommet for alternative opplæringsarenaer	Nei
2022–2023	737 Utvide målgruppa for oppfølgingstenesta	Nei
2022–2023	738 Sikre individuell tilrettelegging av opplæringa	Nei
2021–2022	35, pkt. 44 Meldeplikt ved overføring av eigedomsrett til barnehage	Nei
2021–2022	35, pkt. 45 Gjeninnføre rett for kommunane til å føre tilsyn med private barnehagar	Nei
2021–2022	35, pkt. 53 Kartlegging av utfordringar for praktisk opplæring i skulen	Nei
2021–2022	374 Styrking av praktisk læring	Nei
2020–2021	16 Gjennomgang av finansieringskategoriane i høgare utdanning	Ja
2020–2021	30 Ordning i Statens lånekasse for utdanning for autorisasjon av helsepersonell	Ja
2020–2021	79 Politiattest for tilsetjing i skular og barnehagar	Nei
2020–2021	182 Greie ut Østfold-modellen for lærekandidatar med tilretteleggingsbehov	Nei
2020–2021	684 Finansiering av studieopphald i utlandet	Ja

Sesjon	Vedtak nr. Stikkord	Følgt opp (ja/nei)
2020–2021	687 Betre godkjenningsordningar for utanlandsk utdanning	Ja
2020–2021	941 Opptrappingsplan for studieplassar i medisin, helsefag, sjukepleie og psykologi	Nei
2020–2021	942 Styrke rådgivings- og rettleiingstenesta i skulen	Nei
2020–2021	943 Krav til minstestandard på teknisk utstyr på yrkesfag	Nei
2020–2021	945 Rekrutteringsstipend for yrkesfaglærarutdanning	Ja
2020–2021	947 Yrkesopplæringa tilpassa arbeidslivet	Ja
2020–2021	949 Undervisningsutstyr i tekniske fag i vidaregåande	Nei
2020–2021	1017 Opplæringslova, barnehagelova og FNs barnekonvensjon	Ja
2020–2021	1018 Fjernundervisning og opplæringslova	Ja
2020–2021	1069 Rett til innføringsfag i vidaregåande opplæring	Ja
2020–2021	1070 Sluttkompetanse i vidaregåande skule	Nei
2020–2021	1071 Overgangskurs i vidaregåande opplæring	Nei
2020–2021	1072 Overgangstilbod i vidaregåande opplæring	Nei
2020–2021	1074 Tilbod om praksisbrev i vidaregåande opplæring	Ja
2020–2021	1075 Vekslingsmodellar i vidaregåande opplæring	Ja
2020–2021	1076 Forsterka oppfølgingsansvar i vidaregåande opplæring	Ja
2020–2021	1078 Opplæringskontor og lærebedrifter	Ja
2020–2021	1104 Heilskaplege og koordinerte tenester	Nei
2019–2020	698 Rett til kompetanseheving i arbeidslivet	Ja
2019–2020	699 Finansieringssystem for universitet og høgskular	Ja
2019–2020	700 Studieplassar i høgare yrkesfagleg utdanning	Nei
2019–2020	701 Vaksne utan rett til vidaregåande opplæring	Ja
2018–2019	51 Finansieringssystemet og ideelle barnehagar	Nei
2018–2019	197 Fritak frå skulefag	Ja
2017–2018	461 Vilkår for private barnehagar	Nei
2017–2018	802 Finansieringssystemet for private barnehagar	Nei
2017–2018	887 Ranging av søkarar til høgare utdanning	Nei
2016–2017	67 Hovudmål og målformgrupper på ungdomsskulen	Ja
2016–2017	642 Medlemskap i studentsamskipnad for fagskular	Nei
2016–2017	643 Evaluering av fagskulereforma	Ja
2016–2017	900 Lærarar med fordjuping i spesialpedagogikk	Ja
2016–2017	901 Rett til spesialundervisning av fagpersonar	Ja
2016–2017	903 Spesialundervisning og lærarkompetanse	Ja
2015–2016	796 Krav om norsk og samisk språk i barnehagesektoren	Nei

14. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram et forslag om et nasjonalt studentombud for fagskulestudenter.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utsette forslaget om ny tilskuddsmodell for private grunnskoler til den annonserte arbeidsgruppen har levert sin rapport, som må

være basert på et bredt faktagrunnlag og med god involvering av friskoleorganisasjonene.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sikre at driften av Kongs- haug Musikkgyrmas, Oslo by Steinerskole og Kristen VGS Vennesla kan videreføres uendret, frem til en ny og mer rettferdig tilskuddssats for disse elevene kan innføres, og at denne vurderingen gjøres i sammenheng med den varslede gjennomgangen for friskolene.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at intensjonen i forskriften om tildeling av pensjonstilskudd til private bar-

nehager ivaretas, slik at private barnehager, etter søknad, får dekket reelle og dokumenterte pensjonskostnader.

Forslag fra Høyre og Rødt:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem den varslede gjennomgangen av praksisen og bruken av ordningen fagbrev på jobb for Stortinget på egnet måte, og senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2024.

Forslag fra Høyre:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen følge opp flertallets merknad i Innst. 378 L (2022–2023) om studieavgift for

studenter fra land utenfor EU og EØS og overgangsordninger for institusjonene, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen sikre at driften av Kongs-
haug Musikkgymnas, Oslo by steinerskole og Kristen
VGS Vennesla kan videreføres uendret frem til en ny,
mer rettferdig tilskuddssats for disse elevene innføres.

Forslag fra Rødt:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringa om å setje i gang ei kartleg-
ging av det reelle utstyrsbehovet til landets elever.

15. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens tilråding B fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak

A.

Rammeområde 16 (Utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2024 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	406 777 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 652 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 498 000	
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21	Spesielle driftsutgifter	52 073 000	
	50	Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning....	230 600 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter.....	408 732 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	217 438 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	86 731 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter.....	17 012 000	
222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	1	Driftsutgifter.....	147 146 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 900 000	
223		Diamanten skole		
	1	Driftsutgifter.....	28 603 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	380 000	
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre		
	70	Freds- og menneskerettighetsentre	138 926 000	
	71	Det europeiske Wergelandsenteret.....	12 772 000	
225		Tiltak i grunnopplæringen		
	1	Driftsutgifter.....	23 958 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	135 961 000	
	60	Tilskudd til landslinjer.....	271 989 000	
	61	Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring	15 000 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen, <i>kan overføres</i>	125 171 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge.....	368 482 000	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	280 000 000	
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	16 935 000	
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk.....	9 846 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen.....	341 241 000	
	69	Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring	888 117 000	
	74	Prosjekttilskudd	10 064 000	
	75	Grunntilskudd.....	108 316 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 313 639 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere.....	1 648 270 000	
	61	Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere	67 748 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	115 585 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner.....	44 569 000	
	78	Tilskudd	199 609 000	
228		Tilskudd til private skoler mv.		
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	3 818 469 000	
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 122 517 000	
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	152 104 000	
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	153 664 000	
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	23 054 000	
	75	Private skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	515 696 000	
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	67 320 000	
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	34 586 000	
	78	Kompletterende undervisning	26 517 000	
	79	Toppidrett.....	82 868 000	
	80	Distriktstilskudd til private grunnskoler	3 110 000	
	81	Elevutveksling til utlandet.....	2 345 000	
	82	Kapital- og husleietilskudd til private skoler	77 433 000	
	83	Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole.....	5 000 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	84 Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler.....	108 346 000	
229	22. juli-senteret		
	1 Driftsutgifter.....	23 236 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	27 249 000	
230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1 Driftsutgifter.....	628 299 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	27 200 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 936 000	
231	Barnehager		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	835 421 000	
	63 Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage	217 765 000	
	66 Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn.....	23 460 000	
	70 Tilskudd til svømming i barnehagene	74 889 000	
240	Fagskoler		
	60 Driftstilskudd til fagskoler.....	1 384 174 000	
	61 Utviklingsmidler til fagskoler, <i>kan overføres</i>	75 148 000	
241	Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 648 000	
242	Norges grønne fagskole – Vea		
	1 Driftsutgifter.....	33 805 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 476 000	
253	Folkehøyskoler		
	70 Tilskudd til folkehøyskoler	1 109 529 000	
	71 Tilskudd til Folkehøgskolerådet.....	6 055 000	
	72 Tilskudd til Nordiska folkhögskolan.....	795 000	
254	Studieforbund mv.		
	70 Tilskudd til studieforbund.....	73 312 000	
	73 Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner.....	1 871 000	
256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1 Driftsutgifter.....	452 817 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	14 022 000	
257	Kompetanseprogrammet		
	21 Spesielle driftsutgifter	7 898 000	
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	202 910 000	
258	Tiltak for livslang læring		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	112 836 000	
260	Universiteter og høyskoler		
	50 Statlige universiteter og høyskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	43 042 156 000	
	70 Private høyskoler, <i>kan nyttes under post 50</i>	2 312 516 000	
270	Studentvelferd		
	74 Tilskudd til velferdsarbeid mv.	87 305 000	
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	633 604 000	
271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1 Driftsutgifter.....	121 439 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 352 000	
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning		
	51 Tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	106 025 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	52 Tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	147 276 000	
	71 Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	100 111 000	
	72 Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 52</i>	52 105 000	
273	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt		
	50 Virksomhetskostnader	425 635 000	
274	Universitetssenteret på Svalbard		
	70 Tilskudd til Universitetssenteret på Svalbard	168 386 000	
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	71 062 000	
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	71 565 000	
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1 Driftsutgifter	21 206 000	
285	Norges forskningsråd		
	51 Strategiske forskningsprioriteringer	3 013 973 000	
	52 Langsiktig, grunnleggende forskning	1 769 145 000	
	55 Virksomhetskostnader	766 873 000	
287	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter		
	70 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	245 303 000	
288	Internasjonale samarbeidstiltak		
	21 Spesielle driftsutgifter	10 322 000	
	72 Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	391 034 000	
	73 EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	5 046 781 000	
	74 EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett	1 564 078 000	
	75 UNESCO-kontingent	26 374 000	
	76 UNESCO-formål	4 778 000	
289	Vitenskapelige priser		
	51 Holbergprisen	18 633 000	
	71 Abelprisen	18 093 000	
	72 Kavliprisen	12 375 000	
920	Norges forskningsråd		
	50 Tilskudd til næringsrettet forskning og grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter mv	1 652 000 000	
	51 Tilskudd til marin og maritim forskning og grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter mv	611 500 000	
923	Havforskningsinstituttet		
	1 Driftsutgifter	632 650 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	457 492 000	
	22 Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	230 200 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 763 000	
926	Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1 Driftsutgifter	210 750 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	203 683 000	
928	Annen marin forskning og utvikling		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 100 000	
	50 Tilskudd til Veterinærinstituttet	77 200 000	
	72 Tilskudd til Nofima AS	100 500 000	
1137	Forskning og innovasjon		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	50	Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd	184 156 000	
	51	Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt – Norges forskningsråd.....	207 760 000	
	54	Næringsrettet matforskning m.m.....	225 000 000	
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	2 920 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter.....	440 597 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	35 000 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	9 079 641 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 139 022 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	585 756 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	2 822 961 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	904 593 000	
	74	Tap på utlån.....	380 500 000	
		Totale utgifter		103 807 769 000

Inntekter

3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	2 587 000	
3222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.	21 909 000	
3223		Diamanten skole		
	2	Salgsinntekter mv.	715 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	302 337 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	27 200 000	
	2	Salgsinntekter mv.	7 845 000	
3242		Norges grønne fagskole – Vea		
	2	Salgsinntekter mv.	7 536 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	50 000	
3256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	1 721 000	
	2	Inntekter fra refusjoner mv.....	29 345 000	
3271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	4 301 000	
	2	Salgsinntekter mv.	694 000	
3275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	31 037 000	
3923		Havforskningsinstituttet		
	1	Oppdragsinntekter	455 330 000	
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Oppdragsinntekter	199 414 000	
5310		Statens lånekasse for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	4 000 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	29 Termingebyrer	1 801 000	
	89 Purregebyrer	90 228 000	
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80 Renter.....	10 363 860 000	
Totale inntekter			11 551 920 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 223 post 1	kap. 3223 post 2
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 242 post 1	kap. 3242 post 2 og 61
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 271 post 1	kap. 3271 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.

3. avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved de selvforvaltende universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Norges forskningsråd.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
220	Utdanningsdirektoratet	
	70 Tilskudd til læremidler mv.	67 mill. kroner
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21 Spesielle driftsutgifter	10 mill. kroner
	22 Videreutdanning for lærere og skoleledere	280 mill. kroner
270	Studentvelferd	
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	2 234 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.

3. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2025 (andre halvdel av undervisningsåret 2024–25) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2024 (første halvdel av undervisningsåret 2024–25), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdan-

ning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.

4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2025 (andre halvdel av undervisningsåret 2024–25) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2024 (første halvdel av undervisningsåret 2024–25), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Gebyr for privatisteksamen

Stortinget samtykker i at privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 305 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 611 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 1 112 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 2 230 kroner ved senere forsøk.

V

Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:

1. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
2. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
3. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
4. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

VI

Foreldrebetaling i barnehage

Stortinget samtykker i at:

1. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2024, til 2 000 kroner per måned fra 1. august 2024 og til 28 000 kroner per år fra 1. januar 2024.

For kommunene Alstahaug, Alvdal, Andøy, Are-

mark, Askvoll, Aukra, Aure, Aurland, Austevoll, Austrheim, Averøy, Balsfjord, Bardu, Beiarn, Bindal, Bokn, Bremanger, Brønnøy, Bygland, Bykle, Bø, Bømlo, Dovre, Drangedal, Dyrøy, Dønna, Eidfjord, Engerdal, Etne, Etnedal, Evenes – Evenåssi, Fedje, Fitjar, Fjaler, Fjord, Flakstad, Flatanger, Flå, Folldal, Frosta, Frøya, Fyresdal, Gildeskål, Gjemnes, Gjerstad, Gloppen, Grane, Gratangen, Grong, Grue, Gulen, Hadsel, Hamarøy, Haram, Hattfjelldal, Heim, Hemnes, Hemsedal, Herøy (Møre og Romsdal), Herøy (Nordland), Hitra, Hjartdal, Hjelmeland, Hol, Holtålen, Hustadvika, Hyllestad, Hægebostad, Høyanger, Høylandet, Ibestad, Indre Fosen, Iveland, Kinn, Krødsherad, Kvinesdal, Kvinnherad, Kviteid, Kvitsøy, Kvæfjord, Leirfjord, Leka, Lesja, Lierne, Loabåk – Lavangen, Lom, Lund, Lurøy, Luster, Lærdal, Lødingen, Masfjorden, Meløy, Meråker, Midtre Gauldal, Modalen, Moskenes, Målselv, Namsskogan, Nesbyen, Nesna, Nissedal, Nord-Fron, Nore og Uvdal, Nærøysund, Oppdal, Os, Osen, Overhalla, Rauma, Rendalen, Rennebu, Rindal, Ringebu, Røllag, Rødøy, Røros, Røst, Raarvihke – Røyrvik, Salangen, Saltdal, Sande, Sauda, Sel, Selbu, Seljord, Senja, Sigdal, Sirdal, Skjåk, Smøla, Snåase – Snåsa, Sogndal, Sokndal, Solund, Stad, Steigen, Stor-Elvdal, Stranda, Stryn, Suldal, Sunndal, Sunnfjord, Surnadal, Sømna, Sør-Aurdal, Sørfold, Sør-Fron, Sørreisa, Tingvoll, Tinn, Tjeldsund, Tokke, Tolga, Trysil, Træna, Tydal, Tynset, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Valle, Vang, Vanylven, Vega, Vegårshei, Vestnes, Vestre Slidre, Vestvågøy, Vevelstad, Vik, Vindafjord, Vinje, Værøy, Vågan, Vågå, Våler (Innlandet), Øksnes, Ørland, Øystre Slidre, Åfjord, Ål, Åmli, Åmot, Årdal, Åseral og Åsnes blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud fastsatt til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2024, til 1 500 kroner per måned fra 1. august 2024 og 25 500 kroner per år fra 1. januar 2024.

For kommunene i Finnmark og noen kommuner i Nord-Troms (Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord) blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud fastsatt til 0 kroner fra 1. januar 2024.

Dette jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.

2. inntektsgrensen for fritak fra foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer settes til 642 700 kroner per år fra 1. august 2024, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.

VII

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inntektsføre utestående midler mot Konverteringsfondet i samme periode som konvertering av lån til stipend blir gjort, og mot Lånekassens mellomværende med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende periode når oppgjøret blir overført fra Konverteringsfondet.

VIII

Fullmakt til oppgradering av det nasjonale forskningsnettet

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan inngå forpliktelser ut over budsjettåret for oppgradering av det nasjonale forskningsnettet på kap. 273 post 50 innenfor en samlet ramme på 280 mill. kroner.

IX

Fullmakt til å overføre utstyr m.m.

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet kan gi OsloMet – storbyuniversitetet og Universitetet i Bergen fullmakt til å stifte en forening for å drive avisen Khrono og uten vederlag overføre til foreningen ressurser som i dag blir brukt til avisen.

X

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 943 og 949, 20. mai 2021 og nr. 1071 og 1072, 1. juni 2021 oppheves.

XIV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2024 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 923, post 22, slik at summen av overskridelser under kap. 917,

XI

Kostnadsrammer NTNU Campussamling

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan starte opp byggeprosjektet NTNU Campussamling innenfor en kostnadsramme på 7 239 mill. kroner og inngå forpliktelser for senere budsjettår innenfor kostnadsrammen.

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 får fullmakt til å starte opp brukerutstyrsprosjektet til NTNU Campussamling innenfor en ramme på 577 mill. kroner og til å inngå forpliktelser for senere budsjettår innenfor kostnadsrammen.

XII

Rentekompensasjonsordning

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2024 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 1 000 mill. kroner over kap. 225, post 61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.

XIII

Fullmakt til Norges forskningsråd

Stortinget samtykker i at Norges forskningsråd i 2024 kan nytte bevilgninger som er overført til Norges forskningsråd til forskningsformål i 2024 eller tidligere budsjettår, til å dekke forpliktelser til forskningsprosjekter med andre formål innenfor Norges forskningsråds portefølje innenfor en samlet ramme på 500 mill. kroner.

XV

Fullmakt til å inngå avtaler om skadesløsholdelse

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2024 kan gi Havforskningsinstituttet fullmakt til, i de tilfeller det anses operasjonelt nødvendig, å inngå avtaler som innebærer at en part selv er ansvarlig for egen eiendom og personale i skadetil-

feller hvor det etter alminnelig erstatningsrett vil være en annen part som er ansvarlig, med unntak for

tilfeller der skaden er forvoldt ved grov uaktsomhet eller forsett (knock-for-knock-prinsippet).

XVI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2024 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

B.

Stortinget ber regjeringen sikre at staten bidrar med sin del, slik at World Skills får stabile rammevilkår slik at de kan arrangere skole-NM og andre yrkeskonkurranser.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 11. desember 2023

Hege Bae Nyholt

leder og ordf. for kap. 200, 201, 220, 221, 928 og 3220

Anja Ninasdotter Abusland

ordf. for kap. 253 og 287

Kristian Torve

ordf. for kap. 254, 256 og 3256

Himanshu Gulati

ordf. for kap. 258, 2410, 5310 og 5617

Margret Hagerup

ordf. for kap. 257, 273, 288 og 3288

Kari-Anne Jønnes

ordf. for kap. 231, 240, 241, 271, 272, 275, 920, 3271 og 3275

Øystein Mathisen

ordf. for kap. 227 og 228

Abid Raja

ordf. for kap. 223 og 285

Jan Tore Sanner

ordf. for kap. 225, 3225, 229 og 274

Lise Selnes

ordf. for kap. 260, 270, 289, 923, 926, 3923 og 3926

Marit Knutsdatter Strand

ordf. for kap. 226, 242, 286, 1137 og 3242

Grete Wold

ordf. for kap. 222, 224, 230, 284, 3222 og 3230

VEDLEGG

Statsråden

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
Karl Johansgt. 22
0026 OSLO Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/4050-

6. november 2023

Statsbudsjettet 2024 – rettebrev

Kunnskapsdepartementet gjør herved Stortinget oppmerksom på følgende sak som er omtalt i Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet:

Kap. 12 Ny tilskuddsmodell for private grunnskoler – rapport fra BDO

I Prop. 1 S (2023–2024) for Kunnskapsdepartementet, kap. 12, s. 304 er det oppgitt at privatskoleorganisasjonene skal ha fått en rapport fra konsulentselskapet BDO som ble levert til Utdanningsdirektoratet i januar 2022. BDO leverte to rapporter til Utdanningsdirektoratet om tilskudd til private skoler vinteren 2022 – én i januar og én i februar. Departementet ser nå at det var rapporten fra februar som ble delt med organisasjonene, og ikke rapporten fra januar.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

